

Individualiseringslæren

En kvalitativ analyse af domstolenes anvendelse af uskreven ret ved
køb af og sikkerhedsstillelse i løsøre

The appropriation theory

A qualitative of the courts' use of unwritten law in relation to
purchase of and provision of security in chattels

Abstract

This master thesis examines the Danish courts' use of the appropriation theory in relation to purchase of and provision of security in chattels.

The legal effects are generally determined by the contract. But there are several and important exceptions to this rule. Above this still greater is the interference of the law in cases where the contract has effects on third parties. These third parties are essentially creditors of contracting parties.

The purpose of the appropriation theory in relation to purchase of chattels is to imperatively fix a distinct point of intersection deciding at what factual stage a buyer of goods passes over from the weak dividend position to the strong position of property in certain objects, protected against the creditors of the seller. But the problem is: What facts are required to establish this legally important act of ascertaining?

As a result of a qualitative analysis of case law and legal theory this master thesis concludes that it is uncertain when the transfer of property happens. Presumably the property in unascertained chattels passes from the seller to the buyer when the goods in a deliverable state are unconditionally appropriated to the contract.

Traditionally, the creation of security interests, whereby certain creditors are being given a right of redemption out of the proceeds of the debtors' property prior to other creditors of the said debtor, is contemplated with mistrust, and typically, the law procures a scheme of provisions, which must be fulfilled as a condition of the approval of such rights. Numerous purposes may be aimed at with those rules. Ordinarily, one will invoke a principle of the creditors' equal right of redemption. When provision of security in chattels is given the appropriation theory states that the extent of the security must be determined. However, the problem is: How intensive must the appropriation be done. An intensive appropriation may prevent objects from being inserted surreptitiously, but can such a condition be required as a condition of validity on the basis of unwritten law?

This master thesis concludes that the appropriation theory doesn't require such appropriation to preserve the validity of the provision of security. The proof of identity isn't reduced to the purchase agreement or the registered designation, the proof of identity can be provided in any other admissible way and this is sufficient for the maintenance of the security.

This master thesis also examines whether it is possible to infer horizontal principles within the legal areas. Such principles are established in relation to (i) the content of the appropriation, (ii) the identification evidence, (iii) whether the appropriation theory rather is a general principle of law and (iv) the unit theory.

INDHOLDSFORTEGNELSE

1	Indroduktion	6
1.1	Indledning.....	6
1.2	Problemformulering	7
1.3	Teori og metode.....	7
1.4	Afgrænsning	9
1.4.1	Løsørekøbers retsbeskyttelse over for sælgers kreditorer	9
1.4.2	Sikkerhedsobjektets individualisering	10
DEL I	.....	11
2	Løsørekøbers retsbeskyttelse over for sælgers kreditorer.....	11
2.1	Begrebsafklaring - »individualisering« vs. »identifikation«	12
2.2	Teoridannelsen »bindende individualisering«	13
2.2.1	Statuering af »bindende individualisering«.....	14
2.2.1.1	(1) Gensidig aftale om udskillelse.....	15
2.2.1.2	(2) Sælger har sammen med køber foretaget udskillelsen	15
2.2.1.3	(3) Genstandene er afsendt for købers regning og risiko	16
2.2.1.4	(4) Sælger har foretaget ensidig udskillelse – og køber har modtaget meddelelse om udskillelsen	17
2.2.1.5	(5) Udskillelse iht. branchesædvane, som køber kender, eller en praksis som parterne (stiltiende) følger – <i>er muligvis tilstrækkelig</i>	17
2.3	Teoridannelsen »normal individualisering«	19
2.3.1	Branchesædvane: »normal individualisering« vs. »bindende individualisering«.....	20
2.3.2	Unormalitetens betydning.....	21
2.3.2.1	Bevisbyrde	22
2.4	Teoridannelsen »individualisering, der ikke er bindende eller normal«.....	23
2.5	Hensynsafvejning	23
2.5.1	Diskussion »Ikke bindende normal individualisering«	24
2.5.2	Diskussion »Bindende <i>unormal</i> individualisering«	24
2.6	Retspraksis om løsørekøbers retsbeskyttelse	25
2.6.1	Hovedgrupper:	25
2.6.2	Retspraksis om individualisering	26
2.6.2.1	U 1926.213 S	26
2.6.2.2	U 1953.328/2 S	27
2.6.2.3	U 1954.673 H og U 1954.678 H	29
2.6.2.4	U 1960.431/2 S	32
2.7	Delkonklusion	34
2.8	De sententia ferenda	35

DEL II	37
3 Sikkerhedsobjektets individualisering	37
3.1 »Individualisering« og »identifikation«	38
3.2 Individualisering af sikkerhedsobjektet	40
3.2.1 Teoridannelsen »fri identifikation«	41
3.2.2 Teoridannelsen »materiel individualisering af sikkerhedsobjektet«	42
3.2.2.1 Det formelle beskrivelseskrav	44
3.2.2.2 Lovbestemt individualisering	45
3.2.3 Personbogens karakter	46
3.2.4 Særligt om håndpantssætning af løsøre	47
3.3 Retspraksis om sikkerhedsobjektets individualisering	49
3.3.1 Retspraksis: »fri identifikation«	49
3.3.1.1 U 1964.315 V	49
3.3.1.2 U 1979.430 V	49
3.3.1.3 FM 2008.60 V	50
3.3.2 Retspraksis: »materiel individualisering af sikkerhedsobjektet«	50
3.3.2.1 U 1969.620 S	50
3.3.2.2 Ringsted Skifteret 22.08.1986 (Sks. nr. 135/1984) og Østre Landsret 14.11.1988 (15. afd. a.s. nr. 301/1986) – <i>bilag 1</i>	51
3.3.3 U 1987.629 H	53
3.4 Diskussion	53
3.5 Delkonklusion	56
DEL III – HORIZONTALT ASPEKTER AF INDIVIDUALISERINGSLÆREN	58
4 Det kvalitative indhold af individualiseringskravet	58
5 Individualisering som bevisregel	60
6 Individualisering som almindelig retsgrundsætning	62
7 »Enhedslæren«	65
8 Individualisering i forholdet mellem salg og sikkerhed	69
8.1 Refleksion	70
9 Konklusion	74
10 Kildefortegnelse	76
11 Bilag 1	88
11.1 Ringsted Skifteret 22.08.1986 (Sks. nr. 135/1984)	88
11.2 Østre Landsret 14.11.1988 (15. afd. a.s. nr. 301/1986)	99

1 Introduktion

1.1 Indledning

Tingsrettens kerneområde er regulering af finansiering og omsætning. Tingsrettens regler søger at beskytte erhvervede rettigheder, sikre hensynet til omsætningen og modvirke kreditorbesvigelser.¹

Udøvelsen af formuerettigheder over løsøre forudsætter i enhver henseende, at genstanden, som rettigheden vedrører, kan udpeges blandt andre tilsvarende genstande. Dette grundlæggende kriterie synes åbenbart; Har man købt, fået pant eller taget ejendomsforbehold i en løsøregenstand, skal genstanden, som rettigheden angår, kunne identificeres. Men hvad indebærer det, at en genstand kan identificeres? Identificering er betinget af en individuel bestemmelse, dvs. at genstanden er »individualiseret«. I mere end 100 år har dette grundlæggende krav givet anledning til diskussion i den juridiske teori, og domstolene har endnu ikke fastlagt intensiteten og grundlaget for individualiseringslæren.

I almindelighed angår en aftale alene aftalens parter. Et løsørekøb eller en sikkerhedsstillelse vil imidlertid kunne skabe retlige implikationer ikke blot mellem kontraktens parter men også i forholdet til parternes kreditorer.

Problemstillingen vedrører indholdet af en domstolsskabt individualiseringslære – et individualiseringskrav, der er udtryk for domstolens anvendelse af uskreven ret. Emnet for dette speciale er at fastlægge hvilket individualiseringskrav, der kræves ved »købers retsbeskyttelse over for sælgers kreditorer« og ved »sikkerhedsobjektets individualisering«. Differentieringen mellem de opstillede individualiseringskrav søges klarlagt ud fra tingsrettens tilgrundliggende hensyn, og det undersøges, hvorvidt der kan udledes individualiseringsmæssige horisontale fællestræk indenfor retsområderne.

Individualiseringsproblematikken i relation til overdragelse af løsøre er særlig relevant, når »købers retsbeskyttelse over for sælgers kreditorer« skal afgøres. Traditionelt har diskussionen været om kreditorbeskyttelsen indtræder ved den »bindende« eller den »normale« individualisering.

Teoridannelsen om »sikkerhedsobjektets individualisering« tager udgangspunkt i teorierne om købers retsbeskyttelse over for sælgers kreditorer.² Inden for retsområdet kan der udledes to teorier om individualiseringsproblematikken. Den ene lære består i, at sikringshaver, efter iagttagelse af eventuel sikringsakt – som den eneste betingelse for retsbeskyttelse – skal kunne føre bevis for, hvilke objekter sikkerheden omfatter. Den anden lære består i, at sikringshaver alene nyder beskyttelse, såfremt der findes en udtømmende beskrivelse af sikringsobjektet i sikringsaftalen – eller for underpant – ved den tinglyste betegnelse.

---

¹ Bang-Pedersen (2002), s. 441.

² Heidmann & Sinding (1989), s. 393, Illum (1976), s. 205 og Rørðam & Carstensen (1986), s. 64.

Ved en søgning i UfR på begrebet »individualisering« isoleret efter tingsrettens emnefelt findes 63 afgørelser. Retsanvenderen, der søger at fastlægge en parts retsposition, bør inddrage individualiseringsproblematikken, som en relevant faktor, der skal tages i betragtning. Senest ved det medieomtalte retsopgør efter OW Bunker har problemstillingen fået nyt liv. Afhandlingens emne er valgt på baggrund af personlige erfaringer med behandlingen af konkursboet, hvor jeg særligt behandlede én problematik – nemlig hvilke krav, der kræves ved individualisering af olie.

Hovedproblematikken angik, hvorvidt en sammenblanding mellem fri og kreditorbeskyttet olie kunne karakteriseres som en behørig individualisering – og dermed en opretholdelse af retsværnet. Uanset, at det var en yderst interessant juridisk diskussion, var det i kreditorernes interesse at finde et fornuftigt kommercielt forlig.

Problemstillingerne behandlet i denne afhandling finder inspiration i disse sager. Det skal i den forbindelse understreges, at afhandlingen ikke udgør et responsum til støtte for konkursboet, men derimod søger at klarlægge gældende ret på loyal og objektiv vis.

1.2 Problemformulering

Denne afhandling har til formål at fastlægge det materielle indhold af de ulovfæstede individualiseringskrav, der består ved (i) løssørekøbers retsbeskyttelse over for sælgers kreditorer og (ii) sikkerhedsobjektets individualisering.

På baggrund af afhandlingens to retsdogmatiske analyser undersøges det, hvorvidt der kan opstilles horisontale fællestræk indenfor retsområdernes virkefelt.

1.3 Teori og metode

Retsteoretisk tager afhandlingen udgangspunkt i den skandinaviske realisme, hvor gældende ret defineres ud fra retsanvendelsen ved domstolene. Idet individualiseringskravet er ulovreguleret i dansk ret er det afgørende, hvad der *de facto* håndhæves ved domstolene.³ I en berømt passage udtales:⁴

"The prophecies of what the courts will do in fact, and nothing more pretentious, are what I mean by the law"

Ross lod sig inspirere af citatet til brug for sin prognoseteori.⁵ Det akademiske formål med denne afhandling er at opstille en "prognose" om fremtidige afgørelses retsgrundlag. Prognosen har ikke til formål at forudsige udfaldet af en fremtidig retssag, men alene at forudberegne det retsgrundlag, hvorpå afgørelsen vil blive afgjort – prognosen opstilles derfor uafhængigt af

---

³ Hammerslev & Olsen (2011), s. 273.

⁴ Holmes (1897), s. 461.

⁵ Evald & Schaumburg-Müller (2004), s. 52.

bevisusikkerhed.⁶ Prognosen giver retsanvenderen det bedst mulige grundlag for at vurdere udfaldet af fremtidige afgørelser, fordi:⁷

“Kan vi forudsige de retlige præmisser, kan vi også forudsige konklusionen”

Formålet er således at opstille det rette retsgrundlag, som domstolene vil basere en juridisk afgørelse på, når individualiseringsproblematikken ved køb af og sikkerhedsstillelse i løsøre bliver aktuel.

Problemstillingen tilgås metodisk ved anvendelse af den retsdogmatiske metode. Ved benyttelse af retsdogmatisk metode inddrages alle tilstedeværende retskilder af betydning for problemstillingen, hvorefter disse systematiseres, analyseres, vurderes og fortolkes med det formål at fastlægge gældende ret, »de lege lata«. Fremstillingen bliver herved en skabende proces.⁸

I afhandlingen behandles retskildernes bidrag indholdsmæssigt systematisk og loyalt. Kildernes bidrag vil blive diskuteret for derved at udlede kildens selvstændige bidrag til løsningen af afhandlingens problemformulering. Metoden beskrives således som:⁹

“den fremgangsmåde, der følges ved den systematiske fremstilling af retten. Metoden er deskriptiv og positivistisk. Retsstoffet, i første række love og domme, analogiseres, de anvendte begreber defineres, retsreglerne anskues i deres sammenhæng og på baggrund af deres historiske tilblivelse og de sociale formål, der søges realiseret. Det prøves om retsregler, ofte fra forskellige områder, lader sig sammenfatte under almindelige synspunkter”

DEL III i denne afhandling søger at anskue retsreglerne i deres sammenhæng og søger at begrunde forskellen ud fra de sociale formål og hensyn, der varetages ved reglerne. I samme del søges der at opstille horisontale almindelige synspunkter på baggrund af handlingens selvstændige retsdogmatiske analyser i DEL I og DEL II.

I afhandlingen inddrages udenlandsk ret til at fremhæve og illustrere væsentlige pointer. Formålet er at vise, hvordan den hjemlige ret befinder sig inden for de kendte løsningsmodeller. Særligt henledes opmærksomheden på løsningsmodeller i hhv. dansk og norsk ret, idet de forskellige løsninger kan bidrage til en værdifuld baggrund til kritisk analyse af gældende dansk ret. Dansk og norsk tingsret har meget væsentlige lighedspunkter, hvilket skyldes det mangeårige rigsfælleskab der bestod indtil 1814.¹⁰ Særligt i DEL I er norsk ret illustrativ, idet norsk tingsret – i lighed med dansk tingsret – er baseret på »consensusprincippet«,¹¹ hvorfor der i vidt omfang kan drages illustrative paralleller. I afhandlingen anvendes ikke en klassisk »Länderberichtsmetode«.

---

⁶ Ibid. s. 65.

⁷ Ross (1971), s. 58.

⁸ Wegener (2000), s. 51f, Nielsen (2002), s. 20, Trzaskowski & Riis (2013), s. 280, Evald & Schaumburg-Müller (2004), s. 210 og Blume (2011), s. 66.

⁹ Evald & Schaumburg-Müller (2004), s. 213.

¹⁰ Tamm (2009), s. 323.

¹¹ Enigheden i salgsaftalen overdrager, ved individualiserede genstande, ejendomsretten. Se Wacke (2001), s. 466ff. Kaldes undertiden »aftaleprincippet« eller »kontraktsteorien«, jf. Elmer & Skovby (1999), s. 15 og Lindskoug (2015), s. 184.

Idet udenlandsk ret inddrages til illustration, og to retsområder i et vist omfang kompareres, anvendes også den komparative metode. I denne afhandling anvendes komparationen i retsdogmatisk henseende, hvorved der søges en sammenfatning "under almindelige synspunkter".

At »individualisering« leksikalsk er vagt, uden nogen nærmere betydning og et abstrakt begreb betyder ikke, at begrebet kan fortolkes efter forgodtbefindende. Formålet med enhver fortolkning er at få afklaret meningen med retsreglen. Det vigtigt for et lands retsliv, at teori og retspraksis arbejder hånd i hånd, og dette samarbejde stiller store krav til begge parter – først og fremmest teorien.¹² Det må erindres, at:¹³

"det er i domstolenes avgjørelser at retsreglene lever og virker, og en teori som skal skildre den gjeldene rett må derfor aldri miste retspraksis av syne"

Da retspraksis på områderne inden for løssørekøbers kreditorbeskyttelse og sikkerhedsobjektets individualisering ikke er konsistent i relation til, hvilken begrundelse der gives for, om der er sket *tilstrækkelig individualisering*, er der i den juridiske teori udviklet forskellige indfaldsvinkler til individualiseringskravets udformning. Den juridiske teori vil blive anvendt med henblik på at fastlægge gældende ret.

1.4 Afgrænsning

Denne afhandling behandler individualiseringsproblematikken i relation til almindeligt »løssøre«. Begrebet »løssøre« er ikke entydigt defineret i dansk ret. Ved »løssøre« forstås i denne afhandling rørlige fysiske objekter, der hverken er fast ejendom eller fordringer.¹⁴

1.4.1 Løssørekøbers retsbeskyttelse over for sælgers kreditorer

Fremstillingen differentierer ikke mellem en generel og præliminær fastlæggelse af genus- og speciesgenstande. Sondringen er alene velegnet til at beskrive retsstillingen *inter partes* mellem køber og sælger – og forudsætter, at genstanden på forhånd individuelt er bestemt. Denne sondring har sit grundlag i obligationsretten, der ikke kan anvendes i relation til tingsretlige spørgsmål.¹⁵ Den tingsretlige problemstilling isoleres, og det afgørende bliver ikke, om genstanden oprindeligt var genus eller species, men derimod hvorvidt der er sket *tilstrækkelig individualisering*. Idet formålet med afhandlingen er at skabe klarhed over, hvad der ligger i individualiseringsbegrebet udelades denne sondring.¹⁶

De tilfælde, hvor der er givet transport i den forudbetalte købesum, eller hvor der fremsættes et krav om modregning vil ikke blive behandlet i denne afhandling.

---

¹² Knoph (1937), s. 20.

¹³ Ibid.

¹⁴ Eyben (2008), s. 251.

¹⁵ Mortensen (2009), s. 253.

¹⁶ Se også Ibid. s. 249ff, Carstensen (1982), s. 13 og Illum (1976), s. 176.

1.4.2 Sikkerhedsobjektets individualisering

Afhandlingen behandler de viljesbestemte panterrettigheder håndpant og underpant. Uden for fremstillingens behandling falder lovbestemt pant, dvs. tilfælde hvor grundlaget for den særlige fortrinsret findes i lovgivningen, jf. f.eks. kommissionslovens §§ 31-32 og handelsagentlovens § 7.

Fremstillingen omfatter ikke de nærmere betingelser for retspant, dvs. panteretslignende rettigheder stiftet ved en judiciel myndigheds afgørelse i forbindelse med retsforfølgning herunder bl.a. udlæg.

Afhandlingen behandler individualiseringsproblematikken i relation til ejendomsforbehold. De nærmere betingelser for overgivelse, udbetaling etc. vil ikke blive behandlet. Af samme grund behandles de nærmere betingelser for kreditkonsignation heller ikke.

DEL I

2 Løsrækøbers retsbeskyttelse over for sælgers kreditorer

Løsrækøbers retsbeskyttelse over for sælgers kreditorer er ulovreguleret i dansk ret.¹⁷ Gældende ret må derfor fastlægges ved analyse af retspraksis samt de heraf udviklede teorier.

Spørgsmålet er grundlæggende, hvornår køber har opnået en så bestemt ret, »ejendomsretten«, at køber nyder beskyttelse over for sælgers kreditorer – og dermed ikke længere blot har en generel fordringsret mod sælger.

Indgåelsen af en overdragelsesaftale vedrørende en individuel og på aftalens tidspunkt eksisterende genstand giver køber kreditorbeskyttelse fra aftaletidspunktet. Såfremt genstandens individualitet ikke er fastlagt ved aftalen, opnår køber kreditorbeskyttelse fra det tidspunkt, hvor der efterfølgende er sket en *tilstrækkelig* individualisering.¹⁸ Individualiseringen er herved den retserhvervende disposition.

Hvori det *tilstrækkelige* består, er ikke entydigt fastslået i retspraksis og teori. Uenigheden i teorien går navnlig ud på, hvorvidt individualiseringen skal være »bindende« eller »normal«. Teoridannelsen indebærer, at løsrækøber opnår prioritetsbeskyttet ret til de udskilte genstande – uden foretagelse af en særskilt sikringsakt.¹⁹ Som forudsætning for kreditorbeskyttelsens indtræden kræves naturligvis, at der er indgået en bindende aftale, og at de udskilte genstande i det væsentlige harmonerer med det aftalte.²⁰

Salgsgenstanden kan være individuelt bestemt ved selve overdragelsesaftalen, hvis der herved er sikret særlige identifikationstegn. Dersom der er risiko for forveksling, må køber sikre sig muligheden for at føre bevis – f.eks. ved udskillelse. Udskillelse af genstande antages at kunne ske ved mærkning, særskilt lager, ved overgivelse af genstanden til en transportør med køber som destinatar eller efter omstændighederne ved at henlægge genstandene i den bestemte mængde og de særlige dimensioner, nuancer, former etc. i hvilke de, efter aftalen, skal leveres.²¹ Artsbestemte ting kan af natur ikke individualiseres ved ord. Sælger må i et sådant tilfælde skille det løsrøre ud, hvorover der stiftes ejendomsret.²²

¹⁷ Ejendomsrettens overgang er lovreguleret i bl.a. England og USA. Se V. Kruse (1958), s. 500f.

¹⁸ Carstensen (1982), s. 13f.

¹⁹ Ibid. s. 14, Gomard (2016), s. 106 og Clausen (2016), s. 29. Reglen får karakter af en sikringsakt, idet individualiseringen etablerer kreditorbeskyttelsen. Eyben (2008), s. 347 anser sikringsakten som en foranstaltning, der giver *erga omnes*-virkning. Bang-Pedersen (2002), s. 53 anser derimod sikringsakten som en foranstaltning, der giver en øget beskyttelse og anfører direkte, at det er forkert at forudsætte *erga omnes*-virkning. Dette er alene en definitorisk diskussion.

²⁰ Se f.eks. U 1954.673 H og U 1954.678 H.

²¹ Udkast til Lov om Køb med bemærkninger (1904), s. 61, Nørager-Nielsen mfl. (2008), s. 699 og Elmer & Skovby (1999), s. 55.

²² Magnussen (1925), s. 277f.

Lærens funktion er særligt at klarlægge det forhold, hvor en genstand er købt og betalt – men fortsat befinder sig hos sælger dvs. et prænumerationskøb. Konflikten er af væsentlig betydning, idet kreditorernes ekstinktion af købers krav indebærer, at køber må kræve tilbagebetaling fra sælger. Tilbagebetalingskravet er næppe af megen værdi, idet kreditorerne netop har måttet foretage kreditorfølgning. Dersom sælger tages under konkursbehandling, og genstandene ikke er behørigt individualiseret, kan køber alene anmelde et simpelt krav efter konkurslovens ("KL") § 97, og som simpel kreditor modtage dividende. Ved den behørigt individualisering indtager køber derimod separatiststilling, jf. KL § 82.

I ældre tid krævedes for kreditorbeskyttelsens indtræden, at besiddelsen af genstanden var overgået til køber, »traditio«, idet ejendomsretten ikke kunne overgå ved den blotte kontrakt, »nudum pactum«. ²³ Dette princip er forladt, ^{24, 25} og der er ingen tvivl om, at sælger kan besidde en genstand på købers vegne, »constitutum possessorium«, og at køber herved opnår kreditorbeskyttelse, selvom denne ikke har foretaget rådgighedsberøvelse. ^{26, 27}

Reglen bæres af et omsætningshensyn. ²⁸ Som Kruse udtaler "*De naturlige Love for Ejendomsrettens Overgang er intet mindre end selve Omsætningens Hængsler*". ²⁹ En betingelse om »traditio« for kreditorbeskyttelsens indtræden vil medføre et "*aldeles utåleligt bånd på den frie omsætning*" ³⁰ og vil afholde mange fra at foretage prænumerationskøb. ³¹

Teoridannelserne er karakteriseret ved, at de er indbyrdes uforenelige, dvs. at kun én af teorierne kan være gældende inden for retsområdet.

2.1 Begrebsafklaring - »individualisering« vs. »identifikation«

Idet kravet om »traditio« er forladt, må der opstilles andre kriterier, der varetager kreditorbeskyttelsen. Der kan anlægges det klare grundsynspunkt, at kreditorbeskyttelsen forudsætter, at der er foretaget en »individualisering«. Som synonym for »individualisering« anvendes ofte termen »udskillelse«.

Individualiseringen er parternes materielle udvælgelse af de genstande, som skal tjene til aftalens opfyldelse. »Individualisering« defineres således: ³²

"En før varens overgivelse sket klargøring i ord eller handling af, at konkrete individuelle genstande eller varepartier er bestemt til opfyldelse af handelen"

---

²³ Kruse (1924), s. 324.

²⁴ Torp (1905), s. 326 og Ross (1935), s. 328.

²⁵ Svensk ret fastholder kravet om »traditio«. I 2013 nedsattes en komité, der skulle udrede de økonomiske fordele ved at overgå til »consensusprincippet«, se Dir.2013:28. Senest foreslås en overgang til »consensusprincippet« i SOU 2015:18.

²⁶ Illum (1976), s. 161. Se U 1950.287 H.

²⁷ Se retshistorisk fremstilling i Kruse II (1951) s. 1165-1170.

²⁸ Eyben (1983), s. 160f og Illum (1976), s. 175.

²⁹ Kruse (1924), s. 316.

³⁰ Torp (1905), s. 325.

³¹ Mortensen (2009), s. 228.

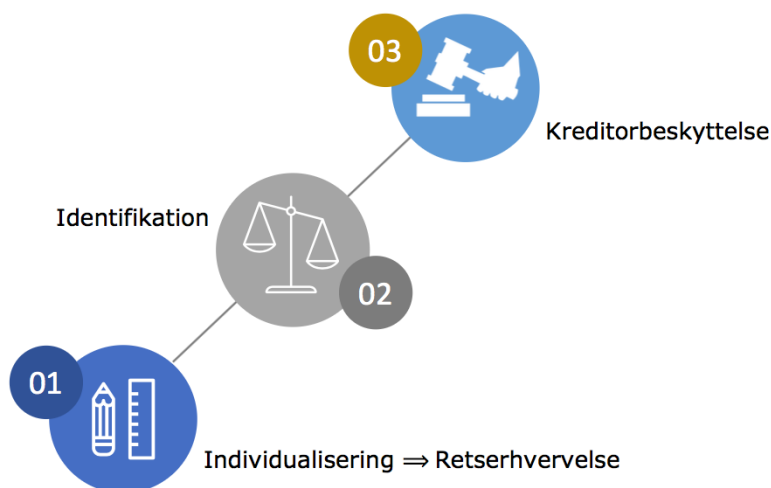
³² Illum (1976), s. 179 og Carstensen (1982), s. 69.

I relation til individualiseringens kvalitative indhold kræves, at:³³

”Det må fremgå med tilstrækkelig klarhed, hvad sælgerens forpligtelse går ud på. Men det betyder ikke, at salgsgenstandens nøjagtige omfang skal kunne fastlægges straks ved aftalen”

Begrebet »identifikation« er principielt forskelligt fra »individualisering«. »Identifikation« bliver først aktuelt, når aftalen skal gennemføres i konkurrence med øvrige kreditorer. Når konflikten er aktuel, skal køber kunne »identificere« den »individualiserede« genstand. I tilfælde, hvor den solgte genstand befinder sig ved sælger, er det ikke tilstrækkeligt, at genstanden kan bevises at være solgt og med sikkerhed kan udskilles fra sælgers egne varer – det kræves, at køber kan udpege den solgte genstand blandt flere ligartede. Efter handlens karakter og omstændighederne i øvrigt må køber sikre sig identifikationstegn med henblik på at kunne føre identifikationsbevis.³⁴

»Individualisering« er herved i princippet et spørgsmål om enten eller, mens bedømmelsen af beviser for »identiteten« er et spørgsmål om vurderingen af mere eller mindre sikre indicier.³⁵

2.2 Teoridannelsen »bindende individualisering«

Den for sælger »bindende individualisering« medfører købers retsbeskyttelse over for sælgers kreditorer. Købers retserhvervelse er dermed betinget af en af sælger foretaget individualiseringshandling. Individualiseringskravet retter sig mod sælger idet et krav om, at individualiseringen skulle være bindende for kreditorerne, ville medføre en cirkulær tankegang.³⁶

At individualiseringen skal være bindende indebærer, at sælger ikke frit kan disponere over genstanden til fordel for andre end køber. Den »bindende individualisering« medfører, at sælger

³³ Carstensen (1982), s. 78.

³⁴ Ibid. s. 76 og Illum (1976), s. 180.

³⁵ Illum (1976), s. 180.

³⁶ Carstensen (1982), s. 80.

underlægges en generel selvbåndlæggelse, hvorefter sælger berøves muligheden for at foretage frivillige dispositioner.³⁷

Ikke enhver individualisering afføder en sådan forpligtelse for sælger. I de tilfælde, hvor individualiseringen er sælgers egen anskueliggørelse af sine forestillinger om, at bestemte genstande kan bruges til opfyldelse af købet, indtræder der ikke en for sælger »bindende individualisering«.³⁸

Hovedargumentet for at kræve »bindende individualisering« defineres således:³⁹

”det er farligt at unddrage genstande, som debitor frit kan disponere over, fra den aktivmasse, kreditorerne kan søge sig fyldestgjort i.”

Majoriteten blandt de juridiske teoretikere antager, at kreditorbeskyttelsen indtræder ved den »bindende individualisering«. ⁴⁰ Hvad teoretikerne imidlertid ikke er enige om, er hvilke betingelser, der statuerer, at individualiseringen er »bindende«.

2.2.1 Statuering af »bindende individualisering«

Kruse oplyste i 1951 to tendenser i teorien.⁴¹ (i) At kreditorbeskyttelsen indtræder ved underretning. (ii) At kreditorbeskyttelsen ikke fordrer underretning, men afgørende er, om sælger er bundet ved sin individualisering således, at denne ville begå »retsbrud« ved omgørelse.

De to tendenser fastslår ikke nærmere, hvordan kreditorbeskyttelsen indtræder. Mortensen anfører, at det ikke er enkelt at give et svar på, hvornår der foreligger »bindende individualisering«, idet flere forskellige forhold kan medføre den bindende virkning.⁴²

De fem nedenfor definerede punkter ⁴³ er essentielle for afhandlingen og relaterer sig til individualiseringshandlingen ved artsbestemt løsøre. Det er klart, at hvis man har købt Picasso-maleriet ”Les Femmes d'Alger”, nyder køber retsbeskyttelse fra aftalens indgåelse, idet maleriet utvivlsomt er individuelt bestemt. De fem definerende punkter angår tilfældet, hvor genstandens individualitet ikke er fastlagt ved aftalen,⁴⁴ og kreditorbeskyttelsen indtræder på det tidspunkt, hvor der efterfølgende sker individualisering. Disse fem definerede punkter kan udløse den »bindende individualisering«.

---

³⁷ Eyben (1983), s. 174.

³⁸ Illum (1976), s. 191.

³⁹ Eyben (1983), s. 174.

⁴⁰ Torp (1905), s. 369, Magnussen (1925), s. 277f, Ussing I (1926), s. 125f, Mortensen (2009), s. 226ff, Elmer & Skovby (1999), s. 56, Illum (1976), s. 190, Carstensen (1982), s. 80, Torp (1905), s. 369, A. Ørgaard (2013), s. 161, Clausen (2016), s. 29f, Gomard (2016), s. 106, Iversen & Lindenchrone (2012), s. 230, Clausen & Hørby (2014), s. 135 og Clausen mfl. (2016), s. 278.

⁴¹ Kruse II (1951), s. 1194.

⁴² Mortensen (2009), s. 231f.

⁴³ Der vil blive henvist til disse punkter fremadrettet i afhandlingen.

⁴⁴ Mortensen (2009), s. 231f.

2.2.1.1 (1) Gensidig aftale om udskillelse

Dette punkt vil blive behandlet i tilslutning til punkt 2.

2.2.1.2 (2) Sælger har sammen med køber foretaget udskillelsen

Pkt. 1 og pkt. 2 statuerer hver især en kontraktsretlig forpligtelse. Sælger skal i disse to tilfælde lægge genstandene til side eller mærke dem. Løftevirkningen er indtrådt, og sælger vil, såfremt denne disponerer eller omgør individualiseringen, begå kontraktsbrud.⁴⁵ Som konsekvens medfører den »bindende individualisering«, at såfremt sælger ensidigt omgør individualiseringen, kan dette berettig køber til at hæve – og kræve erstatning. Sælger har ved den »bindende individualisering« påtaget sig en diligenspligt, hvorfor sælger skal betragte de udskilte genstande som værende købers ejendom – alene med reservation for købers misligholdelse.⁴⁶

Illum modificerer ovenstående og mener ikke, at disse punkter *per se* medfører »bindende individualisering«. Ved vurderingen skal aftalens indhold og køkets karakter inddrages; Det har betydning, om genstanden er på lager, om den skal leveres andetsteds fra, eller om den skal fremstilles af sælger.⁴⁷ Von Eyben og Magnussen tilføjer, at i tilfælde af leverance forudsætter den »bindende individualisering«, at leverandørens arbejdsindsats i det væsentlige er afsluttet.⁴⁸ Til illustration se U 1871.844 H,⁴⁹ hvor sælger havde solgt hele årets høst på en bestemt ejendom – nemlig afgrøden af 8 Tdl. med ca. 100 Tdr. hvede. Kornet var imidlertid ikke udtærsket – og dermed ikke bragt i leveringsstand – inden sælger gik konkurs, hvorfor køber ikke havde erhvervet kreditorbeskyttelse i relation til afgrøderne.⁵⁰

Under henvisning til U 1950.287 H anfører flere forfattere,⁵¹ at individualiseringskravet ikke kan stå alene i tilfælde af levering af større produktioner, men at individualiseringen må suppleres af et »kontrolkrav«. Højesteret statuerede, at tørvene i den omhandlende sag var behørigt individualiseret, og at de var færdigbehandlet. I præmisserne tillægges det eksplicit betydning, at der ikke var sket svigtende kontrol, og kreditorbeskyttelsen må således endvidere siges at være afhængig af, om køber havde haft foranledning til at føre kontrol, og om denne i bekræftende fald har gjort dette.⁵²

Såfremt erhververen køber hele sælgers produktion i et bestemt tidsrum – eller den samlede produktion fra en afgrænselig del af sælgers virksomhed, følger individualiseringen af forholdets natur. Når objektet er den samlede produktion, er der ingen overskydende produktion, som det

---

⁴⁵ Carstensen (1982), s. 80 og 82f. Illum (1966), s. 124 og Magnussen (1925), s. 277f beskriver det således, at sælger begår »retsbrud«.

⁴⁶ Illum (1976), s. 192.

⁴⁷ Ibid. s. 193.

⁴⁸ Eyben (1983), s. 170 og Magnussen (1925), s. 277f.

⁴⁹ Det er ikke korrekt, når Kruse (1924), s. 395 anfører, at afgørelsen er et eksempel på manglende individualisering af en artsbestemt ydelse. "Hele årets høst" er en individuelt bestemt ydelse. Se U 1950.287 H *cf.* U 1968.702 Ø.

⁵⁰ Se dog U 1960.431/2 S (afsnit 2.6.2.4).

⁵¹ Eyben (1983), s. 170, Illum (1976), s. 183 og Carstensen (1982), s. 90.

⁵² *Cfr.* U 1945.459 H – et eksempel på "ekstremt sløseri", jf. Carstensen (1982), s. 90.

købte kan forveksles med. Køber opnår herved kreditorbeskyttelse fra aftalens indgåelse, idet "genstanden" individuelt er bestemt. Kreditorbeskyttelsen indtræder under forudsætning af, at der ikke er tvivl om, hvilken produktion købeaftalen angår – dvs. at der ikke består et identifikationsproblem.

I U 1950.287 H havde sælger solgt hele sin produktion for året 1945 fra to nærmere specificerede tørvemoser. Køber og sælger havde særskilt aftalt, at sælger ensidigt skulle foretage individualiseringen, og at sælger ikke måtte sælge det individualiserede tørv til anden side (overtrædelse skulle betragtes som »bedrageri«). Tørvepartierne fandtes behørigt individualiseret.⁵³

I U 1957.463 H fandtes produktionen ikke tilstrækkeligt individualiseret ved angivelsen: "Deres sædvanlige ansamling af huder og skind for året 1952". Højesteret udtalte, at aftalen var:

"af et så uklart indhold [...], at den ikke kan danne grundlag for at tillægge [køber] en over for kreditorerne i [sælgers] dødsbo beskyttet ret med hensyn [hans] lager af huder og skind"

I U 1968.702 Ø havde køber bl.a. købt avlen fra 18 Tdl. Petkusrug II høst 1965 og 1.000 Tdr. Proctor/Ingridbyg, høst 1965. Det fremgik ikke, hvilke blandt flere de 18 Tdl. sigtede til, eller hvilket areal høsten hidrørte fra. Køber havde ikke erhvervet kreditorbeskyttelse, idet kornpartierne ikke var behørigt individualiseret.

2.2.1.3 (3) Genstandene er afsendt for købers regning og risiko

I medfør af pkt. 3 vil ethvert køb endeligt afføde individualisering. Afsendes en genstand med køber som destinatar, er genstanden individualiseret.⁵⁴ At selve afsendelsen skal udløse kreditorbeskyttelsen er imidlertid ikke givet.⁵⁵ Traditionelt følges risiko og kreditorbeskyttelse ikke ad,⁵⁶ og sælger bør ikke kunne spekulere i en sådan risiko. Det forhold, at sælger afsender genstandene på købers risiko, vil ikke nødvendigvis afskære ham fra at kontramandere og fremsende en anden vare på egen risiko.

Det er uden betydning for opnåelsen af kreditorbeskyttelse, om køber har modtaget meddelelse om afsendelse.⁵⁷ Risikoovergang forudsætter, at sælger som udgangspunkt er afskåret fra at råde yderligere over det afsendte gods. Dette kan eksempelvis ske ved underretning til køber eller angivelse af køber over for transportøren. Køberetligt er det ikke endeligt afklaret, hvorvidt et afsendelseskøb forudsætter meddelelse for risikoovergang.⁵⁸ Mortensen antager, at såfremt en meddelelse er påkrævet efter det køberetlige regime, må sådan en meddelelse ligeledes kræves

---

⁵³ Illum (1976), s. 195: "Hvis individualiseringen sker efter udtrykkelig ordre fra køberen, må den være bindende".

⁵⁴ Torp (1905), s. 342.

⁵⁵ Illum (1976), s. 198.

⁵⁶ Ibid.

⁵⁷ Mortensen (2009), s. 232 og Sindballe (1949), s. 314.

⁵⁸ Nørager-Nielsen mfl. (2008), s. 289.

for opnåelse af kreditorbeskyttelse efter de tingsretlige regler.⁵⁹ Alene ved genuskøb i erhvervsmæssige handelsforhold antages der at gælde en underretningspligt.⁶⁰

2.2.1.4 (4) Sælger har foretaget ensidig udskillelse – og køber har modtaget meddelelse om udskillelsen

Pkt. 4 kan siges at være en variant af *pkt. 1* og *2*. Uanset om salgsgenstanden er specificeret i aftalen ved særlige kendetegn, parterne senere i fællesskab foretager individualiseringen, sælger har givet køber meddelelse om, at bestemte genstande er udskilt, eller at sælger har forpligtet sig til at udskille genstande, vil der opstå et tillidsforhold. Et tillidsforhold, der kan sammenlignes med »depositum regulare«⁶¹ – dvs. forvaring af individualiserede genstande. Ved »depositum regulare« bærer ejeren netop risikoen, jf. grundsætningen »res perit domino«.⁶²

For opnåelse af »bindende individualisering« efter *pkt. 4* kræves det, at køber har modtaget meddelelse om udskillelse.⁶³ Meddelelsen skal fortolkes i overensstemmelse med princippet i aftalelovens ("AFTL") § 7, hvorefter sælger frit kan trække meddelelsen tilbage og omgøre udskillelsen, indtil meddelelsen er kommet til købers kundskab.

Von Eyben foretager en ikke uvæsentlig modificering. Forfatteren indfortolker en normalitetsbetragtning ved de ensidige og fælles individualiseringer. Såfremt et sådant krav ikke imødekommes kan enkelte købere på vilkårlig vis begunstiges på bekostning af andre, og særligt hvis individualiseringen foretages i samarbejde med køber, er der risiko for dispositioner af dubiøs karakter.⁶⁴ Antagelsen har en vis støtte i norsk retspraksis og juridisk teori.⁶⁵ RG-1972-53:

"Retten antar at en ensidig individualisering, dvs. en individualisering uten kjøperens medvirkning, ifølge eksisterende rettskilder må anerkjennes som tilstrekkelig under forutsetning av at den er normal, lojal og klar. Muligens må det også kreves at individualiseringen har det moment av å være rettslig bindende, at selgeren enten har vært forpliktet ti å foreta den eller har fraskrevet seg adgangen til å omgjøre den"

2.2.1.5 (5) Udskillelse iht. branchesædvane, som køber kender, eller en praksis som parterne (stiltiende) følger – er muligvis tilstrækkelig

Mortensen anser alene *pkt. 3* og *4* som de tilfælde, hvor en ensidig individualisering statuerer kreditorbeskyttelse. Forfatteren anser ikke sælger bundet af en fulgt praksis mellem parterne eller en branchesædvane i øvrigt, idet der ikke foreligger en meddelelse eller en leveringsforanstaltning.

---

⁵⁹ Mortensen (2009), s. 232.

⁶⁰ Nørager-Nielsen mfl. (2008), s. 289 og Clausen mfl. (2012), s. 92.

⁶¹ Carstensen (1982), s. 82 og Illum (1976), s. 191.

⁶² Gomard (2016), s. 102.

⁶³ Torp (1905), s. 369f.

⁶⁴ Eyben (1983), s. 174.

⁶⁵ Falkanger (2007), s. 625.

Meddelelsen har til formål at binde sælger, således at denne ikke efter meddelelsen ensidigt kan omgøre udskillelsen.⁶⁶

Til støtte for, at *pkt. 5* selvstændigt kan statuere »bindende individualisering« fremhæver Illum imidlertid et princip om »naturalia negotii«:⁶⁷

"[...] fordi den normale afvikling af handelsmellemværendet i sig selv afføder individualisering, som man med en meget betydelig grad af sikkerhed kan gå ud fra, at sælgeren ikke ville have omgjort. [...] Den individualiserende handling er det normalt afsluttende led i handelsmellemværendet"

Forfatteren fremhæver:⁶⁸

"Er der ved køb af en fabriksny bil anført et stelnummer i slutsedlen, kan det, særligt hvis købesummen samtidig forudbetales, være naturligt at anse det som et beskyttet tillidsforhold for at være etableret på samme måde, som hvis sælgeren efterfølgende havde meddelt køberen, at et bestemt eksemplar ville blive leveret til ham."

Med hjemmel i diligenspligten og princippet om »depositum regulare« finder forfatteren, at uanset at køber ikke har givet speciel ordre om individualisering, vil det under alle omstændigheder ske på et tidspunkt ved handelens forløb. Ved individualisering, der flyder automatisk ved handelens normale afvikling, kan det ikke altid kræves, at sælger skal have givet meddelelse.⁶⁹ Illum mener derfor, at forpligtelsen består uafhængigt af parternes aftale.

Ved en "anomali" støtter Illum delvist Mortensen ved sine bemærkninger til U 1960.431/2 S, hvor forfatteren fremhæver, at "*en (urigtig) meddelelse om varens færdiggørelse sidestilles med en meddelelse om udskillelse*" [sic!], såfremt parterne følger den praksis, at færdigfremstillede varer opbevares særskilt for køber på sælgers lager.⁷⁰ Sælger meddelte i strid med sandheden, at det bestilte maskinpap var færdigproduceret, og efter oplysningerne om sælgers sædvanlige procedure ved udførelse af bestillinger, fandt retten, at der var sket en tilstrækkelig individualisering. Illum antager, at en "urigtig meddelelse" sidestilles med en "meddelelse", såfremt køber ikke har været i ond tro om dispositionens illoyalitet.⁷¹ Forfatteren antager ligeså, at kreditorbeskyttelsen indtræder, dersom individualiseringen skal ske efter direkte eller indirekte ordre fra køber, og det gør "næppe" nogen forskel, om køber meddeler, at genstanden allerede er mærket, eller om han først gør det senere – eller om han slet ikke gør det.⁷²

Elmer & Skovby antager, at køber i almindelighed skal modtage underretning om, at udskillelsen er sket, idet det må kræves af forsikringsmæssige årsager.⁷³ Forfatterne opstiller dog, som Illum,

⁶⁶ Mortensen (2009), s. 233 og 237. Se Magnussen (1925), s. 277f og Ussing I (1926), s. 126.

⁶⁷ Illum (1976), s. 202.

⁶⁸ Ibid.

⁶⁹ Ibid. s. 191f, 196 og 202.

⁷⁰ Ibid. s. 193.

⁷¹ Ibid. s. 194 - se kritik i afsnit 2.6.2.4.

⁷² Ibid. s. 196.

⁷³ Elmer & Skovby (1999), s. 63.

princippet om »naturalia negotii« ved forbruger- og civilkøb. I disse tilfælde kan det ikke kræves, som betingelse for kreditorbeskyttelsens indtræden, at køber har fået meddelelse, idet kreditorbeskyttelsen indtræder som et sædvanligt led i den slags handler.

Elmer & Skovby foretager en række modificeringer af teorien om »bindende individualisering«. Først og fremmest mener forfatterne, at man skal undgå udtrykket »bindende individualisering« og i stedet undersøge, hvorvidt udskillelsen er bindende for sælger ud fra, (i) om udskillelsen er i overensstemmelse med købsaftalen, (ii) om udskillelsen har hjemmel, (iii) om der er sket underretning om udskillelsen og (iv) om individualiseringen er ordinær.⁷⁴ Ordinærbetragtningen hjemles med udgangspunkt i KL § 67.⁷⁵ I § 67 forstand forstås, at omstødelse er udelukket, dersom dispositionen fremstår *”som ordinær, det vil sige som et normalt, ikke af konkurstruslen betinget led i driften af en virksomhed”*.⁷⁶

Hvad der, ud over en sproglig afvigelse, ligger i Elmer & Skovby ordinærreservation, synes vanskeligt at kvalificere.⁷⁷ Forfatterne udtaler da også, at *”det er vanskeligt at angive et mere præcist indhold af kravet om, at individualiseringen skal fremtræde som ordinær”*. Det er nærliggende at konkludere, at forfatterne antager, at der, uden for civil- og forbrugerforhold, stilles krav om »bindende normal individualisering«.

2.3 Teoridannelsen »normal individualisering«

Udtrykket »normal individualisering« henviser til, at udskillelsen skal foretages som et normalt og afsluttende led i handelsomsætningen.⁷⁸ »Normaliteten« fungerer som en objektiv målestok for, om parterne har foretaget illoyale individualiseringer til skade for de øvrige kreditorer. Teoriens tilhængere antager, at kreditorbeskyttelsen indtræder ved den normale individualisering.

Teorien om »normal individualisering« blev lanceret af Kruse i 1924 i en artikel benævnt *”Ejendomsrettens Overgang”*⁷⁹ og udløste megen debat.⁸⁰ Teorien er løbende blevet modificeret og i 1951 præsenterede Kruse den endelige teori om »normal individualisering«:⁸¹

”Enhver bevislig, klart konstateret individualisering fra sælgerens side inden fallitten, foretaget som et naturligt led i en normal handelsafslutning, gyldig bør overføre ejendomsretten til køberen i forhold til sælgerens retsforfølgende kreditorer”

Teorien forudsætter alene sælgers ensidige *”ægte og klart konstaterede individualisering”*,⁸² og at der er tale om *”en normal handel, og ikke om proforma- eller omgåelsesforsøg”*.⁸³

---

⁷⁴ Ibid. s. 61.

⁷⁵ Ibid. s. 59.

⁷⁶ Lindenchrone & Ørgaard (2013), s. 583.

⁷⁷ Se også Mortensen (2009), s. 237.

⁷⁸ Elmer & Skovby (1999), s. 52.

⁷⁹ TFR 1924.315.

⁸⁰ Se bl.a. Magnussen (1925), s. 277 (svar Kruse (1925), s. 309), og Ussing I (1926), s. 125 (svar Kruse (1926), s. 195 – gensvar Ussing II (1926), s. 198).

⁸¹ Kruse II (1951), s. 1200.

Teorien om »normal individualisering« blev videreudviklet af Von Eyben, der særligt fremhæver teorien som værende et værn mod svigagtige og illoyale dispositioner. Kravet om »normal individualisering« vurderes uafhængigt af, om der opstilles et krav om »bindende individualisering«:⁸⁴

”man [må] kunne slutte sig til den opfattelse, som vel ikke ubetinget kræver en bindende individualisering, men dog heller ikke vil blive stående ved enhver ensidig individualisering, der blot er klar. Individualiseringen må være normal”

Von Eyben antager, at en individualisering, som er bindende, ikke *per se* medfører kreditorbeskyttelse, såfremt denne ikke er normal. Bindende individualiseringer, som er foretaget på unormal vis, skal således ikke respekteres af sælgers kreditorer. Det bemærkes, at Von Eyben ikke eksplicit anfører, hvorvidt en individualisering der er normal men ikke bindende, er tilstrækkelig for etableringen af kreditorbeskyttelsen – henset til forfatterens fremstilling og øvrige teoretikers fortolkning heraf,⁸⁵ må det klart antages at være forfatterens opfattelse.

Norsk ret synes i al væsentlighed at støtte teorien om »normal individualisering«.⁸⁶ Se hertil:⁸⁷

”Et spørgsmål som det kan være noen tvivl om, er om det er tilstrækkelig med en ensidig individualisering fra selgerens side, eller om kjøperen må medvirke. Likeså [...] om individualiseringen må være rettslig bindende for selgeren i den forstand at han ikke ensidig har rett til å omgjøre den [...] Hovedsynspunktet må være at individualisering må være lojal både i forhold til selgerens kreditorer i almindelighet og i forhold til andre kjøpere. Ikke enhver ensidig individualisering fra selgerens side kan godtas. Man kan ikke tillate en selger vilkårlig å avgjøre hvem av hans kjøpere som skal være beskyttet i hans konkurs. [...] Det kan derfor heller ikke være avgjørende at selgeren i forhold til kjøperen ikke har rett til å gjøre individualiseringen om. Det naturlige vil være å legge vekt på om individualiseringen er normal”

Carstensen anfører imidlertid, at normalitetsbetragtning kan indgå i argumentationskæden for at opnå det afgørende element - »bindende individualisering«.⁸⁸

2.3.1 Branchesædvane: »normal individualisering« vs. »bindende individualisering«

Von Eyben anfører:⁸⁹

”Antager man, at individualiseringen er bindende, når sælger har lovet ikke at gøre den om, og kan dette løfte foreligge stiltiende, evt som følge af sælgeres alm. praksis bliver forskellen mellem bindende og normal individualisering ikke stor.”

---

⁸² Ibid. s. 1195.

⁸³ Ibid. s. 1204 og Kruse (1924), s. 398.

⁸⁴ Eyben (1983), s. 174f.

⁸⁵ F.eks. Mortensen (2009), s. 234f og Carstensen (1982), s. 110.

⁸⁶ Berg (1999), s. 27, Brækhus (1968), s. 96, Lilleholt (1994), s. 198 og Falkanger (2007), s. 625.

⁸⁷ Brækhus & Hærem (1964), s. 516.

⁸⁸ Carstensen (1982), s. 110.

⁸⁹ Eyben (1983), s. 175.

Forfatterens antagelser medfører således, at såfremt man mener, at *pkt. 5* selvstændigt statuerer »bindende individualisering« - så må man også anerkende »normal individualisering«, dersom der stiltiende foreligger et løfte om ikke at omgøre individualiseringen.

Mortensen, Magnussen og Ussing mener netop ikke, at *pkt. 5* selvstændigt udløser kreditorbeskyttelse.⁹⁰ Det anføres, at en ensidig individualisering, hvor genstanden ikke afsendes, forudsætter underretning.

Illum antager, at *pkt. 5* selvstændigt kan statuere »bindende individualisering«, men det forudsætter »*naturalia negotii*«, hvilket princip hviler på tillidsforholdet, som opstår som følge af diligenspligten og princippet om »*depositum regulare*«. ⁹¹ Forfatteren anfører i direkte modstrid med Von Eyben, at den individualisering, som f.eks. sker ved, at varerne lægges frem til afhentning af en chauffør, ikke udgør en handling, som bør medføre en prioritetsbeskyttet ret over for sælgers kreditorer. Det tillidsforhold, der opstår som led i den normale handelsafslutning, bør ikke *per se* medføre en prioritetsbeskyttet ret. Der må kræves et beskyttet tillidsforhold af mere fast karakter.⁹²

Forskellen mellem den »bindende« og »normale« individualisering kan ikke reduceres til, hvorvidt der kræves underretning eller ej.

2.3.2 Unormalitetens betydning

Tvivlsomt er det, om man *per se* kan antage, at enhver individualisering, der er foregået som et normalt led i handelsomsætningen, uden videre er loyal. Tvivlsomt er det, om man *per se* kan formode, at enhver individualisering, der er foregået på unormal vis, er illoyal? Rent logisk synes den objektive (u)normalitet ikke præsumptivt at medføre den subjektive (i)loyalitet.

At normalitetsbetragtningen skulle være udslagsgivende for opnåelse af kreditorbeskyttelsen, indebærer en afvejning af følgende to hensyn – (i) købers retsbeskyttelse ved unormale individualiseringer og (ii) kreditorernes interesser.

En unormalitet i et handelsforetagende behøver ikke *per se* være foretaget som følge af illoyale hensigter. Det er ikke svært at forestille sig, at sælger eksempelvis ekstraordinært lider af pladmangel og derfor må opbevare i øvrigt behørigt individualiserede genstande midlertidigt andetsteds. Efter teorien om »normal individualisering« medfører denne konstruktion ingen materiel kreditorbeskyttelse. Kreditorerne opnår herved en gunstig position på bekostning af køber. Kreditorernes værn mod illoyale dispositioner varetages imidlertid ved KL's omstødelsesregler – særligt §§ 67 og 74.

Flere forfattere antager, at (u)normaliteten alene har betydning i omstødelsesmæssig henseende. Forfatterne afhjemler (omgår) problematikken under henvisning til omstødelse *uden for konkurs*

⁹⁰ Mortensen (2009), s. 233, Magnussen (1925), s. 277f og Ussing I (1926), s. 125f.

⁹¹ Illum (1976), s. 191f og 202.

⁹² Ibid. s. 202 – se også note 68.

efter det almindelige lighedsprincip, principperne i KL § 74 og »Actio Pauliana«. ⁹³, ⁹⁴ Grundsætningerne er ikke velintegreret i dansk ret, og KL's regler om omstødelse er tænkt som udtømmende – "og der er næppe behov for udvidelse af disse".⁹⁵ Forfatterens antagelser må derfor betragtes som *de sententia ferenda*.⁹⁶

At afvise en eventuel normalitetsbetragtning under henvisning til, at denne alene har relevans i relation til omstødelse, synes at hvile på et spinkelt grundlag. Der kan i dansk ret vanskeligt siges at bestå reelle muligheder for egentlig omstødelse af dispositioner uden for insolvens. Tankegangen forudsætter således, at kreditor må afvente – eller selv indgive konkursbegæring mod sikkerhedsstillelse, jf. KL § 27, stk. 1. Dersom unormaliteten tillægges betydning uden for insolvenssituationen, kan kreditor sikre sit tilgodehavende gennem individualforfølgning, hvor den udskilte genstand er objekt. M.a.o. normalitetsbetragtningen har selvstændig betydning, og unormale individualiseringer omfattes ikke *per se* af reglerne om omstødelse.

Ovenstående skal ikke betragtes som en konklusion eller en afvisning af teorien om »bindende individualisering«, men skal påvise at normalitetsbetragtningen ikke kan afvises alene, fordi den kun skulle have relevans i omstødelmæssig henseende.

Kruse modificerer »normaliteten« i 1954 og anfører, at en dommer kan inddrage krav fra teorien om »bindende individualisering« - eksempelvis "*bindende meddelelse om individualisering, forpligtelse til ikke at omgøre denne*" i tilfælde af, at der foreligger "*symptomer eller indicier på rævestreger, "bedragelighed"*".⁹⁷ Denne modificering må fortolkes i overensstemmelse med teoriens forudsætninger – at individualiseringerne skal være "ægte", "normale" og ikke et "omgåelsesforsøg".⁹⁸ Når forudsætningerne ikke imødekommes, må der inddrages momenter fra teorien om »bindende individualisering«. Antagelsen udtrykkes imidlertid ikke i retspraksis.

2.3.2.1 Bevisbyrde

I dansk ret gælder i almindelighed et princip om ligefrem bevisbyrde. Elmer & Skovby anfører, at teorien »normal individualisering« forudsætter, at bevismangel skal komme køber til skade.⁹⁹ Denne bevisregel retfærdiggøres ved, at formålet netop er at skabe et værn mod illoyale individualiseringer. Ved vurderingen må det tages i betragtning, at konflikten opstår i prænumerationskøb, hvor faren for *pro forma* og kreditorbegunstigelse alt andet lige ikke er fjerntliggende.¹⁰⁰ Forfatterne anfører, at såfremt kreditor skal bevise, at der foreligger illoyale dispositioner, vil det i realiteten ikke give en effektiv beskyttelse. Forfatterne vil derfor pålægge

⁹³ Carstensen (1982), s. 110, Carstensen (1987), s. 304ff., Mortensen (2009), s. 247, Jensen (1977), s. 369ff og Elmer & Skovby (1999), s. 29.

⁹⁴ Gomard (1969), s. 214f antager, at dispositioner, hvorved skyldneren unddrager aktiver fra kreditorernes fælles fyldestgørelse, som er indgået på et tidspunkt, hvor alt håb om videreførelse er borte, og som derfor strider mod almindelig hæderlighed, er ugyldige, jf. AFTL § 33, DL 5-1-2 og grundsætningen om »Actio Pauliana«.

⁹⁵ Lindenchrone & Ørgaard (2013), s. 556.

⁹⁶ Mortensen (2009), s. 249: Forfatteren anerkender den tvivlsomme konklusion.

⁹⁷ Kruse (1954), s. 308.

⁹⁸ Kruse II (1951), s. 1195 og 1204.

⁹⁹ Elmer & Skovby (1999), s. 59.

¹⁰⁰ Ibid.

køber bevisbyrden for, at individualiseringen er ordinær/normal, i stedet for at kræve at kreditor skal bevise, at der er foretaget illoyal individualisering.

Forfatterne hjemler deres betragtning under henvisning til KL § 67, men omtaler ikke den særlige bevisregel som KL § 67 indeholder. § 67 medfører grundlæggende, at betalinger, der på objektivt grundlag fremstår mistænkelige, kan omstødes – medmindre den begunstige fører bevis for, at dispositionen var ordinær.¹⁰¹ Forfatternes bevisbyrde regel medfører principielt, at køber skal kunne føre bevis for, at en disposition – der fremstår som normal – også er normal. Bevisreglen indebærer samtidigt, at køber skal føre bevis for sælgers forhold – og ikke egne forhold. Den af Elmer & Skovby anførte bevisregel har ingen støtte i retspraksis og synes unødigt restriktiv.¹⁰²

I overensstemmelse med dansk rets almindelige udgangspunkt er det derfor kreditorerne, der påberåber sig konkurrencen, der skal føre bevis for en eventuel unormalitet.

2.4 Teoridannelsen »individualisering, der ikke er bindende eller normal«

Højrup forkaster såvel teorien om »bindende« og »normal« individualisering. »Bindende individualisering« er et for upræcist og svært kontrollerbart kriterium, og skæringstidspunktet ved »normal individualisering« hævdes at være lidet betryggende for kreditorernes retsstilling, idet sælger og køber kan have interesse i "at spille sammen" og besvige sælgers kreditorer.¹⁰³

Højrup anvender aftalen som skæringspunkt for kreditorbeskyttelsens indtræden. Efter teorien skal køber alene bevise, at han har købt én af de genstande indenfor arten, der beror på sælgers lager, idet forfatteren antager, at den rådighedsbegrænsende virkning er indtrådt – grisehandleren, der sælger én af sine ti grise, kan ikke frit sælge de ti grise til en anden køber.¹⁰⁴

Forfatteren må samtidig erkende, at grisehandleren er materielt berettiget til at sælge både nr. 9, nr. 8, nr. 7 etc. til andre købere, uanset at han derved vil påføre den forudbetalende køber en øget økonomisk risiko for tab ved, at én af grisene (som nu er den eneste) dør. Antagelserne "berøver" herved ikke sælgers valgfrihed.

Teorien har utvivlsomt ikke støtte i retspraksis.

2.5 Hensynsafvejning

Teoriene om løse købers retsbeskyttelse er grundlæggende motiveret af hensynet til den frie omsætning. Allerede ved aftalens indgåelse er der i medfør af omsætningsmaksimen, produktions- og indrettelsesbetragtninger interesser, der i samfundsmæssig henseende bør "belønnes".¹⁰⁵ Det forudsættes at den, der indgår aftale, allerede fra det øjeblik kan indrette sig og træffe videre dispositioner på det af parterne skabte retsgrundlag. Disse forhold medfører, at købere af

---

¹⁰¹ Lindenchrone & Ørgaard (2013), s. 583.

¹⁰² Se også Mortensen (2009), s. 247 og s. 237f.

¹⁰³ Højrup (1976), s. 75f.

¹⁰⁴ Ibid.

¹⁰⁵ Kruse II (1951), s. 829f.

løsøregenstande allerede på et tidligt stadie må opnå kreditorbeskyttelse. Men hvordan og på hvilket tidspunkt kreditorbeskyttelsen skal indtræde kan ikke løses ud fra denne grundbetragtning.

2.5.1 Diskussion »Ikke bindende normal individualisering«

Hovedargumentet imod anerkendelse af, at en sådan individualisering er tilstrækkelig for etablering af kreditorbeskyttelse, er at så længe sælger ikke har foretaget en individualisering, der forpligter sælger til at levere det individualiserede til køber, har sælger mulighed for at disponere over de individualiserede genstande til fordel for andre:¹⁰⁶

”det er farligt at unddrage genstande, som debitor frit kan disponere over, fra den aktivmasse, kreditorerne kan søge sig fyldestgjort i”

Såfremt sælgers kreditorer skal respektere købers ret i denne situation, betyder det reelt, at sælger kan disponere over aktiverne, men kreditorerne kan ikke ved individualforfølgning søge sig fyldestgjort i dem. Dvs. individualiseringen er bindende overfor tredjemand – men ikke *inter partes*. Hvorfor skal kreditorerne respektere en individualisering, som sælger ikke er forpligtet til at respektere?

Kruse anfører, at et krav om »bindende individualisering« ikke vil være meget værd, da dette må kunne fraviges ved særaftale.¹⁰⁷ Herved overses imidlertid det almindeligt anerkendte princip, at kreditor ikke erhverver større ret end den, deres debitor havde,¹⁰⁸ og at de må respektere de aftaler, som denne har indgået vedrørende dispositionsretten over sin formuemasse. Det synes indlysende, at parterne ikke kan aftale, at en individualisering skal anses for bindende i relation til tredjemand uden at være det *inter partes*. Reglerne er præceptive, dvs. køber kan ikke opnå kreditorbeskyttelse på et tidligere tidspunkt end fastsat af individualiseringslæren.¹⁰⁹

Kruse antager, at idet individualiseringshandlingerne i det væsentlige er lagt over på sælger, er der ingen rimelig grund til at stille krav om »bindende individualisering« for indtræden af købers retsbeskyttelse. Når der eksempelvis ved konkursens indtræden forefindes et fuldt individualiseret vareparti, der er udskilt som følge af en normal og gyldig handel, skal boet ikke kunne unddrage sig loyalt at opfylde denne aftale.¹¹⁰

2.5.2 Diskussion »Bindende unormal individualisering«

Unormaliteten i en individualisering behøver ikke pr. definition at være foretaget med kreditorbesvigelserformål. Eksempelvis kan man forestille sig en fremrykkelse af udskillestidspunktet i forhold til det aftalte, fordi køber ekstraordinært får brug for de købte genstande som følge af større efterspørgsel end forventet. Såfremt man antager, at den fremrykkede udskillelse ikke medfører kreditorbeskyttelse – *de facto* et krav om normalitet – er konsekvensen, at kreditorerne opnår en gunstig retsstilling på bekostning af køber. Omvendt kan

¹⁰⁶ Eyben (1983), s. 174.

¹⁰⁷ Kruse II (1951), s. 1200f.

¹⁰⁸ Mortensen (2009), s. 152, Berning (1973), s. 157 og Evald & Schaumburg-Müller (2004), s. 302.

¹⁰⁹ Eyben (1972), s. 208.

¹¹⁰ Kruse II (1951), s. 1195f.

man ligeledes forestille sig, at fremrykkelsen af udskillelsen er båret af illoyale hensigter f.eks., hvis sælger forventer en nært forstående kreditorforfølgning. Her er det principielt muligt at foretage en illoyal bindende individualisering og herved begunstige (den forudbetalende) køber på bekostning af kreditorerne.

Kreditorernes beskyttelsesinteresse er særlig stor i de tilfælde, hvor der foreligger et prænumerationskøb, og hvor sælger *ikke* har andre aktiver, som kreditorerne kan søge fyldestgørelse i. I et sådant tilfælde vil en anerkendelse af, at der ikke kan opstilles et krav om »normalitet« være til direkte skade for kreditorerne. Imidlertid varetages kreditorernes interesse i et sådant tilfælde allerede ved konkurslovens regler om omstødelse. Disse forhold medfører, at majoriteten af de danske teoretikere¹¹¹ stiller krav om »bindende individualisering« - uanset, at individualiseringen måtte være "unormal".

2.6 Retspraksis om løvsøkøbers retsbeskyttelse

2.6.1 Hovedgrupper:

Retspraksis om løvsøkøbers retsbeskyttelse kan inddeles i to hovedgrupper:

- (i) Afgørelser, hvis primære indhold vedrører spørgsmålet om *identifikation*
- (ii) Afgørelser, hvis primære indhold vedrører spørgsmålet om *individualisering*

I hovedgruppe (i) kan identifikationsproblemerne inddeles i to undergrupper: (a) aftalens uklarhed (b) konfusion.

Den manglende mulighed for identifikation medfører i alle tilfælde, at køber ikke opnår retsbeskyttelse i relation til genstanden. I undergruppe (a) nægtes ejendomsrettens overgang ud fra en vurdering, der principielt går forud for bedømmelsen af individualisering. Individualiseringens kvalitative indhold fordrer, at det med tilstrækkelig klarhed kan fastlægges, hvad sælgers forpligtelse går ud på. Allerede fordi aftalens indhold ikke kan bestemmes og er af så uklar karakter, er efterfølgende identifikation ikke muligt. Omfattet af undergruppe (a) er afgørelserne U 1957.463 H og U 1968.702 Ø. I den første afgørelse henviser Højesteret alene til aftalens uklare indhold som begrundelse for at nægte køber retsbeskyttelse i forhold til huderne. I anden afgørelse fastlægges ydelsernes endelige omfang ikke. Aftalen angik ikke-individualiserede kornpartier, idet kontraktkornet ikke lod sig adskille fra korn fra sælgers egen drift. Sælger var endvidere tillagt ret til at anvende korn til udsæd, hvorfor identifikation af kontraktkornet var umulig.

Undergruppe (b) er kendetegnet ved, at der på tidspunktet for kontraktens indgåelse er foretaget behørig individualisering, men hvor der efterfølgende sker sammenblanding af de udskilte varer med lignende genstande, hvorefter identifikation ikke er mulig. Afgørelserne U 1945.459 H og U 1950.287 H, der begge vedrører overdragelsen af sælgers samlede produktion, henføres til

---

¹¹¹ Se note 40.

undergruppe (b). I sidste afgørelse fører køber fornøden kontrol ved iværksættelse af en adskillelse af oplagringsstederne, hvilket var til tilstrækkeligt til sikring af identifikationen.

Endelig findes hovedgruppe (ii) hvor individualiseringsproblematikken er central. Afgørelserne i denne hovedgruppe er essentiel for denne afhandling og behandles straks nedenfor.

2.6.2 Retspraksis om individualisering

Som det vil fremgå fortolker de respektive teoretikere afgørelserne på vidt forskellig vis. Bemærkelsesværdigt er det, at domstolene ikke én eneste gang, i trykt retspraksis, udtrykkeligt tager stilling til, hvorvidt der må kræves »bindende« eller »normal« individualisering for kreditorbeskyttelsens etablering.

2.6.2.1 U 1926.213 S

Sagen vedrørte købet af syv vognladninger benzin. Efter at køber havde fået leveret fire vognladninger, blev der indgivet konkursbegæring mod sælger. De tre resterende vognladninger var på konkurstidspunktet endnu ikke leveret til køber og befandt sig sammenblandet i en tank lejet af tredjemand (*ingen rettighedskonflikt*). Spørgsmålet var, hvorvidt køber kunne kræve benzinen udleveret, eller om denne tilfaldt kreditorerne i konkursboet.

”Da Handlen mellem [sælger] og [køber] afsluttedes, var Salgsgegenstanden ikke individualiseret, og der kan ikke gives [...] Medhold i, at Varen var blevet individualiseret forinden den fingerede Konkurs' Indtræden, saaledes at Varen allerede da var [købers] Ejendom, idet [sælger] i Forhold til [køber] maa have været berettiget til at disponere over de 3 Vognladninger, selv efter at de var anbragt i Trediemands Tank [...] uden at det kan komme i Betragtning herimod, at [sælger], som det maa antages, tidligere forgæves har opfordret [køber] til at aftage den købte Benzin”

Ved det særligt fremhævede lagde retten vægt på, hvorvidt sælger var berettiget til at disponere over benzinen, uanset at denne var opbevaret ved tredjemand. Retten fandt, at der ikke var tale om en individualisering, der var bindende for sælger, hvilket som konsekvens medførte, at der ikke bestod en prioritetsbeskyttet ret.

Af sagens oplysninger fremgår, at benzinen blev importeret fra Polen, og som et *normalt* led i handlen blev benzinen midlertidigt opbevaret i Warnemünde. Såfremt normaliteten tages i betragtning, burde anvendelsen af teorien om »normal individualisering« have medført, at udskillelsen var tilstrækkelig. Kruse anfører imidlertid – uden nærmere begrundelse – at U 1926.213 S *”ikke kan anføres i spørgsmålet om prioritetsvirkningen. Dommens resultat er jeg i realiteten enig i”*.¹¹²

---

¹¹² Kruse II (1951), s. 1198.

Dommens præmisser tages af flere forfattere til indtægt for anvendelsen af teorien om »bindende individualisering«. ¹¹³ Carstensen finder præmisserne bemærkelsesværdige – særligt henset til, at dommen er afsagt efter, at Kruses teori blev præsenteret. Forfatteren udtaler: ¹¹⁴

”Dommen fastslår altså ikke alene helt klart, at der må kræves bindende individualisering, men stiller tillige temmelig strenge krav for at anse en bindende individualisering som foretaget”

Isoleret set synes U 1926.213 S at verificere, at en individualisering foretaget som led i den normale handelsafslutning ikke udgør en individualisering, som overdrager ejendomsretten, og dommen synes dermed at afvise teorien om »normal individualisering«. Teorien om »bindende individualisering« er centreret omkring det forhold, at sælger ikke frit kan disponere over genstanden til fordel for andre end køber, og netop dommens primære præmisser, »ratio decidendi«, relaterer sig til denne grundbetingelse. U 1926.213 S udgør et positivt præjudikat til støtte for, at kreditorbeskyttelsen indtræder ved den »bindende individualisering«.

Retten udtaler, at det ikke kan tillægges betydning, at sælger havde opfordret køber til at modtage benzinen. En opfordring til at modtage varen kan således ikke sidestilles med en underretning om udskillelse, idet en sådan underretning selvstændigt ville medføre kreditorbeskyttelse efter teorien om »bindende individualisering«, jf. pkt. 4.

Retten kunne principielt have tilsluttet sig Kruses teori. Det må imidlertid haves in mente, at teorien var ganske ny på domstidspunktet og præsenteredes i ”Tidsskrift for Retsvidenskab” i 1924. På lanceringstidspunktet var der alene ca. 90 danske abonnenter, ¹¹⁵ og derfor må der siges at være en vis risiko for, at de procederende advokater og dommerne i øvrigt ikke var bekendt med teoriens manifestering. Derfor må der tages et vist forbehold for dommens retskildemæssige værdi i relation til afvisningen af teorien om »normal individualisering«. ¹¹⁶

2.6.2.2 U 1953.328/2 S

Sagen vedrørte salget af 25 olietanke. Den 07.08.1951 bekræftede sælger over for køber, at der var fremstillet 23 olietanke af nærmere specificerede størrelser, og at tankene var henlagt for sig på sælgers plads. Det var aftalt, at olietankene straks efter færdiggørelse skulle faktureres og betales, hvorefter de blev påmalet købers firmamærke.

Inden sælger trådte i betalingsstandsning den 11.10.1951 havde køber afhentet tolv tanke. Sælger gik senere konkurs. Efter betalingsstandsningen henlå der på pladsen imidlertid kun syv tanke. Seks af tankene var markeret med købers navn med kalkfarve eller vandfarve (let omgørelig), mens den syvende, som lå sammen med de seks mærkede tanke, ikke var mærket med købers navn. Retten anførte:

¹¹³ Se bl.a. Eyben (1983), s. 177: ”har klart taget afstand fra teorien om den ensidige individualisering” og Mortensen (2009), s. 239: ”Nogle enkelte domme kan siges forholdsvis klart at have stillet krav om en bindende individualisering [...] Det gælder navnlig U 1926.213 S”.

¹¹⁴ Carstensen (1982), s. 89.

¹¹⁵ TfR 1924, s. 1.

¹¹⁶ Se også Mortensen (2009), s. 240.

”Ved det trufne arrangement – henlæggen af tankene for sig og påmaling af disse [de seks tanke] –, er der sket en sådan individualisering, som efter sædvanlig forretningskik indicerer, at de bestemte tanke tilhører [køber], hvortil yderligere kommer, at der efter det oplyste intet findes at kunne bebrejdes [køber] med hensyn til kontrol af overholdelsen af de trufne aftaler. Med hensyn til den tank, som ikke er påmalet [købers] navn, findes [...] henlæggelsen ved [købers] andre tanke at udgøre fornøden individualisering. At sælgeren har haft mulighed for gennem ommaling at ophæve den skete individualisering og faktisk har gjort det i nogle tilfælde, findes ikke at kunne få betydning med hensyn til de i sagen omhandlede tanke, hvor sådan manipulation ikke er sket, men afgørende er efter rettens skøn, at sælgeren efter den trufne aftale har været forpligtet til at udskille tankene for [køber], og at det således har været retsstridigt, hvad også er erkendt af sælgeren, at ophæve den en gang foretagne individualisering.”

Retten anvender hovedsageligt teorien om »bindende individualisering«, jf. pkt. 1. Retten lægger afgørende vægt på, at individualiseringen var bindende for sælger, således at en omgørelse ville være retsstridig. Retten foretager principielt en »allerede fordi-slutning«. Idet der foreligger en aftale om udskillelse, foretages der ikke en prøvelse af teoriens øvrige momenter. Kruse mener dog, uden nærmere begrundelse, at denne afgørelse støtter teorien om »normal individualisering«. ¹¹⁷

Følgende momenter kræver yderligere bemærkninger. Den 07.08.1951 bekræftede sælger over for køber at have fremstillet 23 olietanke. Denne meddelelse er efter det i sagen oplyste i strid med sandheden. Efter det oplyste burde der have været 11 tanke ved betalingsstandsningens indtræden.

Teorien om »bindende individualisering« pkt. 4 kunne også have været inddraget, idet Illum netop anerkender, at *”en (urigtig) meddelelse om varens færdiggørelse sidestilles med en meddelelse om udskillelse”*. ¹¹⁸ Mortensen finder dog ikke, at en urigtig meddelelse kan statuere »bindende individualisering« - se afsnit 2.6.2.4.

Afgørelsens indledende præmisser synes at være rettet mod teorien om »normal individualisering« *”efter sædvanlig forretningskik indicerer, at de bestemte tanke tilhører [køber]”*. Af sagens oplysninger fremgår, at sælger det sidste stykke tid i visse tilfælde havde omgjort individualiseringen. Såfremt normalindividualiseringsteorien tages i betragtning, må det erindres, at Kruse netop anfører, at man kan stille krav om momenter fra teoridannelsen om »bindende individualisering«, hvor der foreligger *”symptomer eller indicier på rævestreger”*. ¹¹⁹ Herved kan teorien ikke endeligt afvises.

Særligt i forhold til den umærkede tank skal det anføres, at det forhold, at denne ikke er mærket på tilsvarende vis som de øvrige tanke, ikke *per se* medfører, at denne ikke er behørigt individualiseret. Teorien forudsætter ikke en ensartet mærkning eller udskillelse, og det er således

¹¹⁷ Kruse (1958), s. 17.

¹¹⁸ Illum (1976), s. 193, *cfr.* Mortensen (2009), s. 245.

¹¹⁹ Kruse (1954), s. 308.

tilstrækkeligt, at genstanden er lagt til side.¹²⁰ Individualiseringen behøver ej heller at være tilkendegivet på en måde, der er særlig vanskelig at omgøre.^{121, 122} Samtidig kan det ikke kræves, at individualiseringen er umiddelbar kendelig for tredjemand.¹²³

De indledende præmisser synes at støtte Carstensen's betragtning om, at normaliteten kan indgå i argumentationskæden for at opnå »bindende individualisering«. ¹²⁴ Normaliteten følger herved princippet om »det mindre i det mere«, idet der *in casu* er foretaget »bindende individualisering« efter pkt. 1.

2.6.2.3 U 1954.673 H og U 1954.678 H

Begge sager vedrørte det samme aktieselskabs salg af cykler til to forskellige cykelhandlere. Faktum og præmisserne er i alt væsentlighed ens, hvorfor alene U 1954.673 H omtales. Disse to domme må betragtes, som det tætteste domstolene har været på at forholde sig direkte til teorien om »normal individualisering«.

En cykelhandler købte den 27.11.1951 af aktieselskabet 100 samlede cykler. Der blev afgivet ordreseddel med specifikation, herunder at der var tale om et vist antal herrecykler og et vist antal damecykler – alle af mærket Club. Frem til den 26.02.1952 fik køber leveret 38 cykler.

Da køber ikke havde fornøden lagerplads til de resterende cykler forblev disse ved sælger ”som [købers] ejendom”.

Den 21.03.1952 standsede sælger sine betalinger og trådte den 26.03.1952 i likvidation. Omkring den 20.-21.03.1952 havde sælger udkørt *cykeldele* til 25 herre- og 25 damecykler af mærket *Scott* samt dele til 12 cykler af model letvægt 22 tommer til et lokale i Vardegade. I den oprindelige ordreseddel havde køber imidlertid bestilt 12 cykler model letvægt 22 tommer, 30 herre- og 20 damecykler af mærket Club. Cykeldelene blev mærket med købers navn, og sælger sendte køber en faktura. Udkørslen skete uden forudgående aftale med køber.

Sø- og Handelsretten fandt, at de opbevarede cykler i Vardegade udgjorde en tilstrækkelig individualisering således, at køber havde opnået kreditorbeskyttelse. Retten lagde særligt vægt på, at handlen var begrundet i *normale* forretningsmæssige forhold, og at udskydelsen skyldtes købers manglende lagerplads.

Højesterets flertal (6/3) nåede til modsatte resultat. Som »ratio decidendi« anføres følgende fire forhold:

---

¹²⁰ Mortensen (2009), s. 231.

¹²¹ Illum (1976), s. 183.

¹²² Elmer & Skovby (1999), s. 62, anfører, at mærket ikke let må kunne fjernes. Det er næppe rigtigt, idet den foretagne mærkning er en identifikationsrisiko og ikke et problem i relation til individualisering.

¹²³ Illum (1976), s. 184.

¹²⁴ Carstensen (1982), s. 110.

“(1) Det [er] ikke godtgjort, at [sælger] i forbindelse med salget overfor [køber] har påtaget sig nogen forpligtelse, der gik videre end til at udskille cykler efterhånden som de blev samlet, eller at nogen udskillelse er foretaget før udkørslen til Vardegade. (2) Denne udkørsel, der som anført omfattede genstande, der ikke stemte overens med ordresedlen, må antages at have fundet sted den 20. og 21. marts 1952 (3) uden forudgående aftale med [køber] og uden at der blev givet ham nogen for [sælger] bindende meddelelse herom, og (4) efter at bestyrelsens formand [...] den 19. marts havde givet ordre til, at selskabet skulle standse sine betalinger, og til, at intet vareparti måtte udleveres, hvilket godkendtes i et bestyrelsesmøde den følgende dag. [...] Disse dommere [finder] ikke, at der ved udkørslen er skabt nogen retsbeskyttelse for [køber] overfor [sælgers] kreditorer.”

Indledningsvist skal det bemærkes, at det ikke kan fastslås, om afgørelsen støtter teorien om »bindende« eller »normal« individualisering.¹²⁵ Såfremt det havde været Højesterets intension, ville det efter sagens omstændigheder være nærliggende at foretage en »allerede-fordi« individualiseringen ikke er »bindende« eller »normal« etc. Dommen kan derimod tages til indtægt for, at Højesteret afstår fra at tage stilling til det materielle indhold af individualiseringslæren.

Højesteret havde ikke fornødent grundlag for at tage stilling til teorierne, idet forudsætningerne for at en *tilstrækkelig* individualisering overhovedet kunne ske, må siges klart ikke at være til stede. Det er en afgørende forudsætning, at det udskilte i det væsentlige svarer til det solgte. *In casu* forelå der store forskelle mellem det udskilte og det solgte – dvs. antallet af herre- og damecykler og mærkeforskellen.¹²⁶ Det kan derfor undre, at Sø- og Handelsretten nåede modsatte konklusion. Betoningen af de enkelte momenter er vanskelig at udlede, men førnævnte må betragtes som af afgørende betydning for sagens udfald.

Det forhold, at Højesteret inddrager momenter fra begge teorier, kan være udtryk for, at uanset om man lagde vægt på, om sælger var forpligtet overfor køber, eller at udskillelsen var normal, var den foretagne individualisering *utilstrækkelig*.

Ad 1: Forholdet relaterer sig til den »bindende individualisering«, som kan opstå ved, at sælger, efter aftale med køber, ensidigt forestår individualiseringen, dvs. *pkt. 1*. Højesteret fandt, at udskillelsesforpligtelsen først indtrådte på samlingstidspunktet af cyklerne, idet der *in casu* ikke forelå nogen klar aftale om, at sælger var forpligtet til ensidigt at udskille cyklerne forinden dette tidspunkt. Dommer Frost udtaler, at køber ikke *”havde haft Føje til at gaa ud fra, at de købte Cykler straks efter Købet vilde blive stillet til Side for ham og udskilt fra det øvrige Lager”*.¹²⁷

At Højesteret inddrager tidspunktet for udskillelsesforpligtelsens indtræden i begrundelsen, må anses for en henvisning til spørgsmålet om færdiggørelse. Inddragelsen af dette moment må

¹²⁵ Se Frost (1955), s. 434, Elmer & Skovby (1999), s. 69 og Mortensen (2009), s. 243.

¹²⁶ Se også Frost (1955), s. 435.

¹²⁷ Ibid.

forstås således, at dette potentielt kunne have haft betydning for individualiseringen, dersom cyklerne havde været samlet forinden udkørslen til Vardegade.¹²⁸

Ad 2: Forholdet er allerede omtalt, idet den aftalte salgsgenstand i det væsentlige skal svare til det udskilte. Dette krav er naturligt, da sælger og køber i modsat fald i fællesskab kunne unddrage aktiver fra kreditorerne ved at lade køber udtage individualiserede genstande, som ikke var omfattet af aftalen.

Ad 3: Forholdet relaterer sig *pkt. 4*. Udkørslen fandt sted uden forudgående aftale med køber, og uden at der var givet en for sælger bindende meddelelse om udkørslen. Fakturaen må antageligvis have været af så uspecifik karakter, at sælger, uden at begå »retsbrud« - og uden at køber havde mulighed for at forhindre dette, retmæssigt kunne have disponeret over de udskilte cykler på lageret i Vardegade. Såfremt Højesteret uden videre ville have slået fast, at der kræves »bindende individualisering«, havde det været tilstrækkeligt i begrundelsen at anføre forhold 3.¹²⁹

Ad 4: Endeligt nævnes tidspunktet for udkørslen og den særlige omstændighed, under hvilke den fandt sted. Dommer Frost udtaler følgende officøse bemærkning:¹³⁰

”Meningen med Nævnelser heraf er vel at give Udtryk for, at en Udskillelse under saadanne Forhold ikke er et normalt afsluttende Led i en Handelsomsætning og derfor ikke egner til at indgaa blandt de Omstændigheder, der kan føre til Retsbeskyttelse for Køberen”

Bemærkningen relateres til teorien om »normal individualisering«. Unormaliteten henføres til den af bestyrelsesformanden givne meddelelse om, at intet vareparti måtte udleveres. En udskillelse under sådanne forhold er ikke et normalt afsluttende led i et handelsmellemværende. Von Eyben finder afgørelsen forenelig med normalindividualiseringsteorien.¹³¹

Illum udleder af afgørelsen, at man først må undersøge, om individualiseringen er klart bindende. Er dette ikke tilfældet, må der foretages en samlet vurdering af forholdene. Her mener Illum, at bemærkningen af Dommer Frost ikke direkte relaterer sig mod teorien om »normal individualisering«, men derimod mod de sekundære momenter, der kan gøre udskillelsen bindende.¹³² Carstensen anfører, at normaliteten indgår i argumentationskæden for opnåelse af »bindende individualisering«.¹³³ Forfatterne mener således, at man først må undersøge, hvorvidt individualiseringen klart er bindende – herefter kan normaliteten tages i betragtning, hvorefter dette forhold kan bidrage til statuering af købers prioritetsbeskyttelse efter teorien om »bindende individualisering«. Hvad der eksakt menes med denne anomali er tvivlsomt. Bemærkningen må dog formentlig læses i forlængelse af forfatterernes antagelser om »naturalia negotii« og den i handelsforholdet opståede »diligenspligt«. Konstruktionen må forstås i overensstemmelse med det

¹²⁸ Det fremgår, at det ”kun [kostede] en halv snes kroner at samle en cykel”. Dette må principielt tale for, at arbejdsindsatsen ”i det væsentlige var afsluttet”.

¹²⁹ Se også Eyben (1983), s. 179.

¹³⁰ Frost (1955), s. 435.

¹³¹ Eyben (1983), s. 179.

¹³² Illum (1976), s. 200.

¹³³ Carstensen (1982), s. 110.

definerede *pkt. 5* således, at såfremt individualiseringen følger af sædvane anses individualiseringen for bindende.

Kruse udtaler kritik af dommen,¹³⁴ hvor forfatteren tilslutter sig Sø- og Handelsrettens afgørelse under henvisning til dommernes sagkundskab og praktiske erfaring. Forfatteren betoner særligt det forhold, at dommerne ikke tillægger divergensen mellem de udskilte og de solgte cykler nævneværdig betydning – og uagtet, at udskillelsen skete på dagen – eller dagen før betalingsstandsningen finder Kruse, at sagen vedrørte *"loyale forretningsfolk, der gerne ville gøre alt for nøje at opfylde deres forpligtelser efter købeaftalen, og at der ikke hos nogen af dem var fjerneste hensigt til skinmanøvrer"*, hvorfor individualiseringen måtte være behørig.

Forhold 1, 2 og 3 synes opsummerende at støtte teorien om »bindende individualisering« og forhold nr. 4 synes i det væsentlige at vedrøre »normal individualisering«.

Idet forudsætningerne – at det udskilte i det væsentlige skal svare til det solgte – for anvendelsen af teorierne, klart synes at mangle, kan dommen ikke anvendes som præjudikat for afvisning af momenterne i de enkelte teorier. Dommen synes dog at fastslå, at individualiseringer, der hverken er »bindende« eller »normale«, er utilstrækkelige for etableringen af kreditorbeskyttelse.

2.6.2.4 U 1960.431/2 S

I 1954 indgik sælger og køber aftale om, at sælger skulle levere et parti kartoner til leverpostej og ost. I efteråret 1954 afgav sælger, *i strid med sandheden*, oplysninger til køber om, at kartonerne var færdigproduceret og lagt på lager. Samtidig sendte sælger to fakturaer til køber, som betalte for kartonerne. Den 12.01.1955 standsede sælger sine betalinger. Det stod imidlertid klart, *at kartonerne ikke var færdigproduceret* og i det væsentlige ikke mærket med købers navn, men køber havde, efter betalingsstandsningens indtræden, fået udleveret et parti maskinpap fra sælgers lager, der endnu ikke var forarbejdet til kartoner.

"Retten [finder] det godtgjort, at det i sagen omhandlede parti pap har været tilstrækkeligt individualiseret på betalingsstandsningstidspunktet [...], således at [købers] ejendomsret [...] må anerkendes. Retten lægger herved bl.a. vægt på statsautoriseret revisor [B's] forklaring om, at personalet hos [sælger], da han havde forlangt en optælling af varelageret, ganske simpelt undlod at tælle det her omhandlede pap og visse andre varer med, fordi man var helt klar over, at det drejede sig om varer, som ikke var [sælgers]. Man lægger også vægt på forvalter [G's] forklaring om, at hver kundes varer på lageret blev holdt for sig, og at man til enhver tid på lageret kunne påvise den enkelte kundes varer."

Dommen viser, at også ubearbejdede halvfabrikata kan være omfattet af købers kreditorbeskyttelse, når det skal anvendes til standardvarer, der er tilpasset købers ønsker. Det er en forudsætning, at færdiggørelsen er nået til et stadie, hvor det med rimelig sikkerhed kan siges

---

¹³⁴ Kruse (1954), s. 297f.

at foreligge genstande, som svarer til de genstande, som købsaftalen vedrører. Mortensen mener, at denne dom er for vidtgående med hensyn til anerkendelsen af individualiseringen.¹³⁵

Sælger havde foretaget en ensidig udskillelse – og køber havde modtaget *urigtig* meddelelse om færdiggørelse. Illum anerkender netop, at en urigtig meddelelse om udskillelse er tilstrækkelig til at sikre kreditorbeskyttelsen efter teorien om »bindende individualisering«.¹³⁶

Mortensen anfører, at en urigtig meddelelse ikke kan statuere »bindende individualisering«¹³⁷ - hvilket jeg tilslutter mig. Det er vanskeligt at fastslå på hvilket grundlag, Illum når ovenstående konklusion. Rettens præmisser inddrager netop ikke det kvalitative indhold af den urigtige meddelelse. Såfremt retten havde været af den overbevisning, at nærværende meddelelse var afgørende for den ensidige individualiserings bindende virkning, ville retten antageligvis have anført dette. Såfremt Illums præmis anerkendes, kunne retten have statueret »bindende individualisering« allerede, fordi der er givet meddelelse om ensidig individualisering – uagtet at meddelelsens indhold er ukorrekt. Den »bindende individualisering« indtræder ved, at sælger ikke længere har adgang til retsmæssigt at disponere over de udskilte genstande – og sælger begår »retsbrud«, dersom denne disponerer herover. Et urigtigt løfte vil i almindelighed som konsekvens medføre, at man kan rette et økonomisk restitutionskrav. Illums konstruktion medfører imidlertid, at køber på tilfældig vis indtager en særstilling i forhold til sælgers øvrige kreditorer. Der er næppe grundlag for isoleret at betragte den urigtige meddelelse som udslagsgivende i relation til overførslen af ejendomsretten.

Det er vanskeligt med sikkerhed at fastslå, hvilken teori afgørelsen er udtryk for. Grundlæggende kan afgørelsen forstås på to måder: (i) En af sælger ensidigt foretaget individualisering er tilstrækkelig, når den foretages som noget normalt og sædvanligt i handelsforholdet – dvs. »normal individualisering«. (ii) At en praksis eller sædvane hos sælger kan statuere »bindende individualisering« (pkt. 5).

Von Eyben antager, at dommen støtter teorien om »normal individualisering«. Det forhold, at hver kundes vare blev holdt for sig på lageret, og man til enhver tid kunne påvise den enkelte kundes vare *"må forstås således, at en ensidig individualisering anses tilstrækkelig, fordi den blev foretaget som noget ganske normalt og sædvanligt i forretningens gang"*.¹³⁸

Ved analyse af dommens præmisser kan det konstateres, at momenterne fra teorien om »bindende individualisering« umiddelbart ikke tillægges betydning. Dommerne synes i overvejende grad at inddrage »normaliteten«, idet dommerne (i) bortser fra kravet om meddelelse, og (ii) ikke tillægger det betydning, hvorvidt sælger ville begå »retsbrud« ved at omgøre den stiltiende foretagne individualisering.

---

¹³⁵ Mortensen (2009), s. 259. Se Lindencrone & Ørgaard (2013), s. 395 og Elmer & Skovby (1999), s. 69.

¹³⁶ Illum (1976), s. 193.

¹³⁷ Mortensen (2009), s. 245.

¹³⁸ Eyben (1983), s. 179.

Præmisserne er desuagtet kortfattet, og det forhold at sælgers personale opfattede udskillelsen som sket, og at det altid var muligt at påvise den enkelte kundes varer, kan tyde på, at der efter rettens opfattelse har bestået en praksis eller sædvane hos sælger, der skabte en »bindende individualisering«. Efter de foretagne vidneafhøringer anførte køber bl.a.:

”forretningsgangen hos [sælger] var således, at der i princippet skete en individualisering, idet det ellers var umuligt at holde orden på varerne til de forskellige kunder” *”maskinpappet hos [sælger] plejede at blive lagt ved siden af de kartoner, på hvilke låg og sider var trykt”*

2.7 Delkonklusion

For dansk rets vedkommende kan det konstateres, at der er uklarhed om, hvad der materielt kræves for kreditorbeskyttelsens indtræden.

Der består reelt to teorier om løssørekøbers retsbeskyttelse over for sælgers kreditorer: (i) »bindende individualisering« og (ii) »normal individualisering«.

Efter teorien om »bindende individualisering« er det grundlæggende kriterium for kreditorbeskyttelsens indtræden, at den foretagne individualisering er bindende for sælger, således at denne ikke retsmæssigt kan disponere over genstanden. Det grundlæggende kriterium ved teorien om »normal individualisering« indebærer, at kreditorbeskyttelsen indtræder ved sælgers ensidige individualisering, der er foretaget som et normalt element i en handelsafslutning.

Der er ingen tvivl om, at en udskillelse, der både er »bindende« og »normal«, vil udløse købers kreditorbeskyttelse, og der er heller ingen tvivl om, at en udskillelse, der hverken er »bindende« eller »normal« ikke giver kreditorbeskyttelse.¹³⁹ Retspraksis og litteraturen stiller imidlertid ikke krav om, at udskillelsen skal være »bindende« og »normal« - alene Elmer & Skovbys anomali synes at opstille et sådan krav i handelsforhold. Uenigheden består således ved fastlæggelsen af, hvorvidt en (i) »ikke bindende normal individualisering« eller en (ii) »bindende unormal individualisering« er tilstrækkelig til opnåelsen af kreditorbeskyttelsen.

De danske domstole har ikke entydigt fastslået, hvornår og på hvilket grundlag løssørekøbers kreditorbeskyttelse indtræder. Den til dato værende retspraksis lader sig bedst forene med teorien om »bindende individualisering«, men der foreligger ikke et uomtvisteligt præjudikat til støtte herfor. Hvorvidt dansk ret endeligt forlader sig på denne teori kan således ikke fastslås med sikkerhed, hvorfor det materielle indhold af individualiseringskravet, for nuværende, er forbundet med en ikke uvæsentlig usikkerhed.

De juridiske teoretikeres fortolkning af retspraksis på området er ikke entydig. I flere tilfælde er det konstateret, at enkelte afgørelser fortolkes til støtte for begge teorier. Majoriteten af de danske teoretikere antager, at kreditorbeskyttelsen indtræder ved den for sælger bindende individualisering.¹⁴⁰ Henset til det, på området relativt sparsomme retspraksis, synes det

¹³⁹ U 1954.673 H sml. Eyben (1983), s. 175 og Mortensen (2009), s. 229.

¹⁴⁰ Se note 40.

tvivlsomt, hvorvidt man endeligt kan forlade sig herpå. Der synes klart at være den tendens, at de juridiske teoretikere udtrykker sig klarere, end hvad retspraksis på området *de facto* synes at støtte. Det må erindres, at:¹⁴¹

”Det er i domstolenes avgjørelser at rettsreglene lever og virker, og en teori som skal skildre den gjeldene rett må derfor aldri miste retspraksis av syne”

Det erkendes da også af Mortensen,¹⁴² at de juridiske forfatteres konklusioner er forbundet med usikkerhed, men det kan imidlertid fortolkes som en anbefaling af, hvad domstolene bør fastslå som gældende ret, dvs. »de sententia ferenda«.

Det er ikke givet, at dansk ret skulle tilslutte sig teorien om »bindende individualisering«. Det må erindres, at man i Norge er nået til modsatte konklusion – uanset, at retssystemerne er baseret på samme tingsretlige grundprincip, »consensusprincippet«.

Uenighed i litteraturen kombineret med uklar retspraksis medfører, at vi for dansk ret er tvunget til at se på fremtiden i forventning om fremtidig klarhed. For nuværende må det konkluderes, at kreditorbeskyttelsen formentlig indtræder ved den »bindende individualisering«.

2.8 De sententia ferenda

En særlig udviklingslinje angår beskyttelsen af den part, der optræder i rollen som forbruger over for en erhvervsmæssig modpart,¹⁴³ og *”det har i de senere år været en almindelig accepteret forbrugerpolitik [...] at skabe et særligt højere beskyttelsesniveau for forbrugere”*.¹⁴⁴ Udviklingen har medført, at man på en række områder har gennemført intensiv lovregulering for at beskytte forbrugere mod erhvervsdrivendes misbrug af aftalefriheden gennem regler om f.eks. præceptivitet, ved den generelle ugyldighedsregel i AFTL § 36, koncipistreglen i AFTL § 38b, købelovens (”KBL”) særlige bestemmelser om forbrugerkøb og kreditaftalelovens (”KAL”) § 22. Det er velkendt i dansk ret, at der opereres med forskellige krav alt afhængigt af om der tale om forbrugere eller erhvervsdrivende. Imidlertid ses en sådan differentiering ikke udbredt inden for tingsretten.

Særligt det forhold, at individualiseringshandlingerne skal foretages af sælger, gør det vanskeligt for forbrugeren at varetage sin retsposition. Ud fra et forbrugerbeskyttelsesperspektiv synes det nærliggende, at der opstilles lempeligere krav til kreditorbeskyttelsens indtræden. Som retstilstanden er, skal den præsumptivt ”svage forbruger” beherske de fem – ulovhjemlede – punkter.

Et illustrativt eksempel er, da den københavnske cykelkæde ”Cykelbanditten ApS” i 2015 gik konkurs. Christopher Haar udtaler:¹⁴⁵

---

¹⁴¹ Knoph (1937), s. 20.

¹⁴² Mortensen (2009), s. 249.

¹⁴³ BET nr. 738/1975, s. 14.

¹⁴⁴ Gomard mfl. (2012), s. 49.

¹⁴⁵ <http://politiken.dk/forbrugogliv/forbrug/art5590986/Cykelkæde-er-gået-konkurs-»Desværre-du-kan-ikke-hente-din-nye-cykel«>

”Da jeg kom ned i butikken på Vestebro [...] fik jeg besked om, at der lige ville gå en halv time mere, inden mine cykler var klar. Jeg gik så en tur, og da jeg kom tilbage godt 45 minutter senere, var butikken fuldstændig låst af. Jeg blev mødt af medarbejderen ude foran, der fortalte, at virksomheden netop var gået konkurs. Han kunne ikke svare mig på, hvordan jeg skal få mine penge eller mine cykler tilbage”

Lad os antage, at sælger rent faktisk havde nået at gøre cyklerne afhentningsklare – og på eget initiativ og uden yderligere meddelelse til Christopher havde udskilt de to cykler som et almindeligt led i handelen. Der er ikke foretaget en »bindende individualisering«, idet sælger fortsat kan omgøre udskillelsen – imidlertid er der foretaget en »normal individualisering«. Som retstilstanden er, har Christopher, uanset forudbetalingen, ikke erhvervet ejendomsret og kan ikke få cyklerne udleveret, jf. KL § 82, og må i stedet anmelde et simpelt krav i konkursboet, jf. KL § 97.

Henset til retsudviklingen vil det i forbruger køb være nærliggende at kræve, at kreditorbeskyttelsen indtræder allerede ved den klart konstaterede individualisering foretaget som et naturligt led i en normal handelsafslutning, »normal individualisering«.

DEL II

3 Sikkerhedsobjektets individualisering

Fra gammel tid har det været en ledende grundsætning i panteretten at alt, hvad der kan være genstand for salg også kan være genstand for pantsætning. I grundsætningen ligger tillige, at en genstand må have *økonomisk værdi* eller *realisationsværdi*.¹⁴⁶

Pantsætning af løsøre har gennem tiden været – og er fortsat – et vigtigt kreditsikringsinstrument.¹⁴⁷ Navnlig gælder dette for underpantsætning, idet pantsætteren under panteforholdets forløb fortsat bevarer den faktiske rådighed over det pantsatte. Særligt ses erhvervslivets anvendelse af tinglysningslovens ("TL") § 47b, stk. 2, om særskilt belåning af driftsinventar og driftsmateriel i virksomheder, der drives fra lejet ejendom og virksomhedspantet efter TL § 47c, stk. 1, anvendt som led i finansieringen af virksomheden.

En panteret indebærer en begrænsning i pantsætterens adgang til at disponere over det pantsatte aktiv. Dette viser sig klarest, når den prioritetskabende sikringsakt består i, at panteobjektet skal fjernes fra pantsætterens rådighedsfære. Samme virkning søges opnået ved registrering f.eks. tinglysning af underpant i løsøre, jf. TL § 47. Publiciteten har til formål at advare omverdenen om, at aktivet ikke kan udgøre et sædvanligt kreditgrundlag.¹⁴⁸

Formålet og værdien i den panteretlige konstruktion består i, at panthaver, som alternativ til at holde sig til en – måske insolvent – debitor, har mulighed for at opnå fyldestgørelse ved at tvangsrealisere de pantsatte aktiver. For at konstruktionen reelt har værdi forudsættes, at panteobjektet individualiseres således, at pantsætters valgfrihed til ensidigt at bestemme, hvad der skal tjene som panthaverens fyldestgørelse bedst muligt elimineres.

Som et almindeligt princip må en sikkerhedsstillelse begrebsmæssigt knytte sig til en bestemt ting.¹⁴⁹ Princippet udtales illustrativt i *Robinson v. Elliot*, 89 U.S. 22 Wall 513 (1874):

"There can be no real security where there is no certain lien"

Udtrykket individualisering er udviklet i forbindelse med teorierne om løsørekøbers retsbeskyttelse over for sælgers kreditorer.¹⁵⁰ Individualiseringskravet ved håndpant, underpant og ejendomsforbehold i løsøre behandles i almindelighed samlet, idet individualiseringsteorien ikke er forskellig for de respektive sikkerhedsformer.¹⁵¹

---

¹⁴⁶ Kruse III (1951), s. 1399.

¹⁴⁷ Iversen mfl. (2015), s. 347.

¹⁴⁸ Ibid. s. 23.

¹⁴⁹ Hansen (1968), s. 293.

¹⁵⁰ Heidmann & Sinding (1989), s. 393, Illum (1976), s. 205 og Rørdam & Carstensen (1986), s. 64.

¹⁵¹ Carstensen & Rørdam (2002), s. 55, Iversen mfl. (2015), s. 102, Mortensen (2009), s. 303, 390f, Elmer & Skovby (1999), s. 142f, Carstensen (1984), s. 107 og Andersen & Werlauff (1992), s. 161.

Ejendomsforbeholdet varetager samme formål som panteretten – nemlig at give sikkerhed for en fordring.^{152, 153} Ejendomsforbeholdet giver køber en betinget ejendomsret, idet købers endelige erhvervelse af salgsgenstanden er betinget af købesummens betaling.¹⁵⁴

Ved ejendomsforbehold er det ligeledes en afgørende forudsætning for, at den retlige konstruktion reelt giver ejendomsforbeholdssælger betryggende sikkerhed, at salgsubjektet individualiseres. Individualiseringskravet ved håndpant, underpant og ejendomsforbehold i løsøre behandles under betegnelsen »sikkerhedsobjektets individualisering«.

Ud fra retspraksis og teori kan der udledes to teorier om »sikkerhedsobjektets individualisering«. Konflikten mellem de to teorier består i, hvorvidt det er tilstrækkeligt, at sikringshaveren på realisationstidspunktet kan føre *identifikationsbevis* for, hvad sikkerheden omfatter, eller om der tillige – som en formel gyldighedsbetingelse – kræves, at de af sikkerheden omfattede genstande er beskrevet så nøjagtigt i pantedokumentet, som det efter forholdene lader sig gøre. Trods konflikten er der enighed om, at der opstilles et vist individualiseringskrav, og at det er sikringshavers risiko, om denne kan bevise, hvilken genstand, der er sikkerhed i. Dvs. konflikten relaterer sig til *intensiteten* af individualiseringskravet.¹⁵⁵

Teoriene er ikke defineret som ved løsørekøbers retsbeskyttelse og behandles teoretisk alene i et beskedent omfang. I denne afhandling benævnes teoriene »fri identifikation« og »materiel individualisering af sikkerhedsobjektet«. Teoriene adskiller sig fundamentalt fra hinanden. Teorien om »fri identifikation« varetager retsbeskyttelsen, mens teorien om »materiel individualisering af sikkerhedsobjektet« relaterer sig til opretholdelsen af retsværnet.

Som ved løsørekøbet er teoriene karakteriseret ved, at de indbyrdes er uforenelige, dvs. at kun én af teoriene kan være gældende inden for retsområdet.

3.1 »Individualisering« og »identifikation«

Illum anfører følgende om ejendomsforbeholdets individualisering:^{156, 157}

”Selv om der gyldigt er indgaaet Aftale om Ejendomsforbehold, vil dette paa Grund af Specifikationsprincippet ikke kunne gøres gældende, medmindre de Genstande, som det omfatter, kan påvises. Hvis Beskrivelsen er ufuldstændig, eller Genstandene er sammenblandet med andre, vil Følgen derfor blive, at Sælgerens Fortrinsret gaar tabt”

---

¹⁵² Illum (1976), s. 228.

¹⁵³ Se forbuddet mod underpant i salgsgenstanden i forbrugerkreditkøb, jf. KAL § 21, stk. 1, jf. §§ 2 og 49.

¹⁵⁴ Thomsen (2012), s. 201.

¹⁵⁵ Andersen (2010), s. 304.

¹⁵⁶ Illum (1946), s. 28.

¹⁵⁷ Undertiden anvendes begrebet »specifikation«. Begrebet er ikke entydigt og anvendes ofte synonymt med »individualisering«. Begrebet vil ikke blive anvendt i denne afhandling.

Illum beskriver pantets individualisering således:¹⁵⁸

“De pantsatte genstande [må angives] på en sådan måde, at det er muligt med nogenlunde sikkerhed at identificere genstandene på grundlag af denne angivelse. [...] Der kan kræves [...], at angivelse[n] af de pantsatte genstande [...] opfylder rimelige krav til klarhed”

Kruse kræver, at det:¹⁵⁹

“tilstrækkelig klart præcisere[s], hvilke genstande panteretten omfatter”

Et betydeligt strengere krav opstiller Von Eyben:^{160, 161}

“[man] må kræve en klar adskillelse fra andre genstande, som tilhører pantsætter, således at denne ikke er i stand til at underskyde ikke-pantsatte genstande under aftalen og dermed skade de øvrige kreditorer” “[...]at der ikke opnås retsværn, medmindre pantet er individualiseret på en sådan måde, at det ved hjælp af den tinglyste betegnelse klart adskilles fra andre lignende genstande.”

Ved citaterne genfindes parternes materielle udvælgelse af de genstande, som skal tjene til aftalens opfyldelse som omtalt i afsnit 2.1. Ved deduktion kan det fastslås, at sikkerhedsobjektet skal være *individualiseret* således, at grænserne for sikringsgiverens faktiske og retlige råden under sikkerhedsforholdets forløb markeres samt et krav om, at der om fornødent senere kan ske *identifikation* af, hvad sikringshaveren kan inddrage under en realisationsproces. Det følger også, at det er sikringshaverens risiko, om der kan føres *identifikationsbevis* for, hvad sikkerheden omfatter, når individualiseringen skal stå sin prøve.

Individualiseringskravet har grundlæggende til formål at modvirke, at der tilskrives andre genstande under pantet/ejendomsforbeholdet end forudsat ved stiftelsen. Kvalitativt kan individualiseringen foretages ved angivelse af f.eks. mærke, type, fabriktionsnummer, årgang, farve, materiale, dimension, nuance, påførelse af mærke - eller ved indhugning af nummer.¹⁶²

Forholdet mellem »individualisering« og »identifikation« illustreres således:

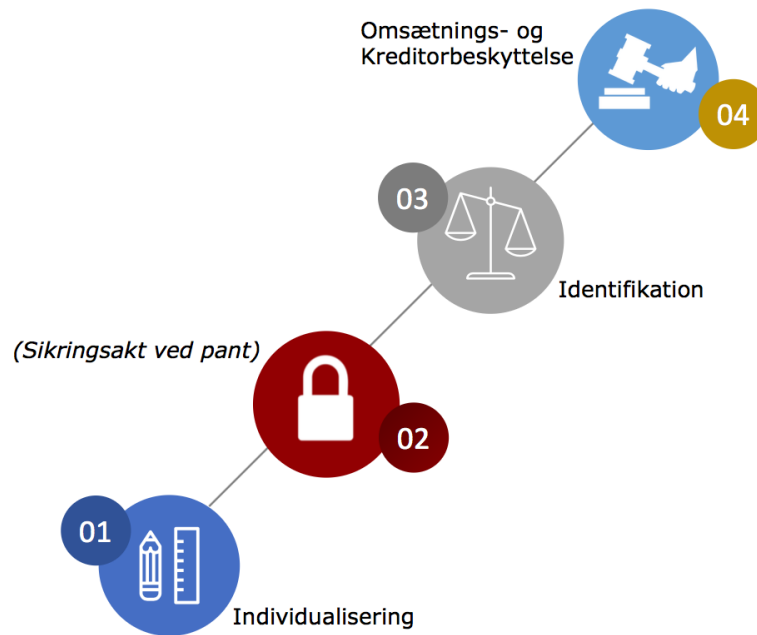
¹⁵⁸ Illum (1994), s. 371-373.

¹⁵⁹ Kruse III (1951), s. 1402.

¹⁶⁰ Eyben (1984), s. 75.

¹⁶¹ Skovgaard modificerer citatet i 8. udgave s. 80: “Om denne betingelse gælder fuld ud i materiel retsværnskonflikt, og ikke kun som formel tinglysningsbetingelse, er ikke afgjort i trykt retspraksis”.

¹⁶² Thomsen (2012), s. 212.

3.2 Individualisering af sikkerhedsobjektet

På det materielle område møder man i dansk ret et af retspraxis opstillet individualiseringskrav – *"hvis hjemmel synes at fortabe sig i det uviste"*.¹⁶³

Et individualiseringskrav vil normalt ikke volde vanskeligheder ved pantsætning af fast ejendom, idet pantebrevet angår et aktiv, der som følge af matriklens inddeling udgør en individualisering. Når pantebrevet derimod angår løsøre, kan der undertiden opstå udfordringer ved individualiseringen.¹⁶⁴

I relation til individualiseringsproblemstillingen gælder inden for panteretten visse lovfæstede regler. I medfør af TL § 47a gælder et forbud mod generalpant, dvs. et forbud mod at pantsætte alt, hvad man ejer eller fremtidigt erhverver. Ligeledes gælder et forbud mod underpant i tingsindbegreb,¹⁶⁵ dvs. samlinger af ensartede eller til fælles brug bestemte ting, der betegnes ved almindelige benævnelser, jf. TL § 47b, stk. 1. Forbuddet er dog af begrænset betydning for individualiseringslæren, idet anvendelsesområdet er meget snævert. Der er ingen konflikt med bestemmelsen, når parterne giver panteret i "bestemte" genstande – uanset, at der er tale om en flerhed af ensartede genstande.¹⁶⁶

I almindelighed antages det, at der ikke kan aftales ejendomsforbehold i tingsindbegreb.¹⁶⁷ Individualiseringslæren medfører, at ejendomsforbeholdet kun kan omfatte bestemte genstande, der er afhændet af sælger ved kontrakten. Individualiseringskravet og forbuddet mod sikkerhed i tingsindbegreb skal principielt behandles uafhængigt, idet der ikke foreligger nogen direkte forbindelse og ikke udslag af samme sag. Efter omstændighederne kan et tingsindbegreb

¹⁶³ Berning (1973), s. 155.

¹⁶⁴ Iversen (1998), s. 183.

¹⁶⁵ Hertil gælder særlige undtagelser, jf. TL §§ 47b, stk. 2, 47c og 47d.

¹⁶⁶ Willumsen (1997), s. 442. Se U 1987.837 V, hvor 400 tons korn kunne pantsættes.

¹⁶⁷ Illum (1946), s. 28 og Elmer & Skovby (1999), s. 145.

udmærket være en fast afgrænset masse, ligesom det meget vel kan tænkes, at individualiseringskravet ikke er opfyldt, selvom der ikke er tale om tingsindbegreb.

3.2.1 Teoridannelsen »fri identifikation«

En første forudsætning for at sikringshaver kan håndhæve sin sikkerhed er, at sikringshaver på tidspunktet, hvor det bliver aktuelt at gøre sikkerheden gældende, er i stand til at bevise, hvad sikkerheden omfatter. Et sådant bevis kan kun føres, hvis sikkerheden er individuelt bestemt.¹⁶⁸ Efter teorien er det alene et krav, at sikringshaver kan føre identifikationsbevis – hvis de fornødne sikringsakter i øvrigt er iagttaget.^{169, 170} Det udelukker herved ikke sikkerhedens gyldighed, at genstanden kun kan identificeres ved fremskaffelse af yderligere oplysninger, end hvad fremgår af pantebrevet/købeaftalen.¹⁷¹ Enhver sikker identifikation er tilstrækkelig til opretholdelsen af sikkerhedsretten.

Det forhold, at sikkerheden faktisk er en eller flere individuelt bestemte genstande, medfører ingen garanti for, at sikringshaver kan føre identifikationsbevis.¹⁷² Man kan forestille sig en situation, hvor en individuelt bestemt underpantsat genstand på et tidspunkt bliver blandet sammen med andre lignende genstande. Herved kan der opstå reel tvivl om, hvilken af de sammenblandede genstande, der udgør pantet. Sikringshaver har mulighed for at foretage enhver bevisførelse, men kan denne ikke løfte bevisbyrden, kan sikkerheden ikke håndhæves og sikringshaver mister herved sin sikkerhedsret.¹⁷³

KAL opstiller en række gyldighedsbetingelser for ejendomsforbehold i § 34. Foruden disse er det almindelig antaget, at der gælder fire almindelige gyldighedsbetingelser. Ejendomsforbeholdet skal være taget ved (i) en klar og udtrykkelig aftale, (ii) senest ved genstandens overgivelse (iii) angå individualiserede genstande og (iv) vedrøre sælgers krav i henhold til købeaftalen.¹⁷⁴ Heraf udspringer kravet om, at objekterne skal angives med *rimelig* klarhed.

Efter teorien om »fri identifikation« får individualiseringen processuel karakter. Højrup beskriver det således:¹⁷⁵

”En panthaver skal kende sit pant, hvilket vil sige, at han skal kunne bevise, at det er den bestemte genstand, han har sikkerhed i[...] Pantet skal kunne identificeres.”

En angivelse af de omfattede objekter i selve pantsætningsaftalen vil lette bevisbyrden, men identifikation kan ske på mange måder. Højrup anfører, at hvis der er givet pant i en lysestage, kan det principielt ikke udelukkes, at det kan lykkes panthaver at bevise, hvilken blandt flere

¹⁶⁸ Carstensen & Rørdam (2002), s. 53.

¹⁶⁹ Carstensen (1984), s. 68, Iversen (2000), s. 64, Illum (1946), s. 28, Willumsen (1997), s. 434 og Kristensen (2003), s. 303.

¹⁷⁰ Uafhængigt af sikringsaktens iagttagelse er pantsætningen gyldig *inter partes*.

¹⁷¹ Illum (1950), s. 327.

¹⁷² Rørdam & Carstensen (1986), s. 65.

¹⁷³ Ibid.

¹⁷⁴ Thomsen (2012), s. 207f, Mortensen (2009), s. 299 og A. Ørgaard (2013), s. 150f.

¹⁷⁵ Højrup (1978), s. 72.

lysestager han har pant i.¹⁷⁶ Illum tilføjer, at såfremt et pantebrev er tinglyst, kan det næppe antages, at *"pantsætningen kan erklæres ugyldig på grund af mangler ved det pantsattes betegnelse, hvis identiteten i øvrigt kan bevises"*.¹⁷⁷

Kravet til individualisering bliver næppe strengere, dersom det *de facto* har været muligt at foretage en sikker individualisering. Undladelsen af at udnytte en let adgang til at foretage sikker individualisering kan imidlertid medføre, at bevisbyrden i en senere konflikt bliver vanskelig at løfte.¹⁷⁸ U 1996.1 V (afsnit 3.2.2.1) stiller alene beskedne krav til graden af individualisering, og det forhold at retten inddrager momenter, som f.eks. at en mærkning af hvalpene ville være forbundet med sygdomsrisiko for dyrene, og at en mere håndfast mærkning ville indebære en ødelæggelse af minkhvalpenes skind, medfører, at den begrænsende individualisering ikke hindrer formel tinglysning. Det er sikringshavers risiko om denne, såfremt tvangsrealisation bliver aktuel, kan føre bevis for hvilke genstande, der er omfattet af sikkerheden.¹⁷⁹ M.a.o. selv om individualiseringskravet er opfyldt på tingslysningstidspunktet, kan der senere opstå vanskeligheder med hensyn til identificeringen af, hvad sikkerheden omfatter.

Individualiseringskravet vil i almindelighed være opfyldt, når man på tidspunktet for sikkerhedsstillelsen uden rimelig tvivl har udpeget den pantsatte genstand, således at en valgfrihed for pantsætteren elimineres.¹⁸⁰ Det pantsatte skal være beskrevet så nøjagtigt, som det kan lade sig gøre efter sin beskaffenhed; Kan genstanden uden vanskelighed beskrives således, at forveksling er udelukket, må det gøres, men kan en sådan beskrivelse ikke uden vanskelighed gøres, må man nøjes med en mulig beskrivelse.¹⁸¹ Teorien om »fri identifikation« nyder betydelig tilslutning.¹⁸²

3.2.2 Teoridannelsen »materiel individualisering af sikkerhedsobjektet«

Foruden kravet om, at der skal kunne føres et identifikationsbevis, er det efter denne teori en materiel gyldighedsbetingelse, at sikkerhedsobjektet i selve panteaftalen (eller for underpant i den tinglyste betegnelse) er beskrevet på en sådan måde, at forveksling ikke kan se.¹⁸³

Ørgaard anfører, at uanset de rent tinglysningsmæssige krav til beskrivelse er opfyldt, er det ikke ensbetydende med, at genstanden på realisationstidspunktet vil kunne udpeges *"på grundlag af*

¹⁷⁶ Ibid. s. 73.

¹⁷⁷ Illum (1994), s. 373.

¹⁷⁸ Berning (1977), s. 389 og Jensen (1970), s. 88f.

¹⁷⁹ Iversen mfl. (2015), s. 102 og Andersen & Werlauff (2014), s. 224.

¹⁸⁰ Iversen mfl. (2015), s. 101 og A. Ørgaard (2013), s. 44 – se U 1987.629 H og U 1964.315 V. Mortensen (2009), s. 302, hvor ejendomsforbeholdssælger skal bevise, hvilke 100 blandt 150 grise, der er solgt med ejendomsforbehold.

¹⁸¹ Juul-Olsen (1959), s. 360.

¹⁸² Andersen & Werlauff (2014), s. 224f, Illum (1971), s. 82f, Heidmann & Sinding (1989), s. 399, Iversen mfl. (2015), s. 102, Illum (1946), s. 28, Willumsen (1997), s. 434f, Andersen (2010), s. 303, Jensen (1970), s. 88f, Illum (1976), s. 179, Carstensen (1984), s. 107, Carstensen & Rørdam (2002), s. 60, Højrup (1978), s. 72, Mortensen (2009), s. 307, Thomsen (2012), s. 212 og Bang-Pedersen (2004), s. 176 og Iversen (2000), s. 63.

¹⁸³ Et materielt individualiseringskrav kendes bl.a. i engelsk ret: *"A specific description of the goods is required by the standard form for a security bill. Failure to specifically describe goods renders the security bill void: Bills of Sale Act 1882, s 9."* – Law Com No 369, s. 41.

pantebrevets tekst".¹⁸⁴ Viser det sig at pantet, som følge af sammenblanding med tilsvarende genstande eller af andre årsager, ikke (længere) med udgangspunkt i pantebrevet kan identificeres, er panteretten gået tabt – det er fogeden "*med pantebrevet i hånden*", der skal kunne identificere genstanden.¹⁸⁵

Von Eyben antager, at hvis der i relation til individualiseringen alene stilles krav om en *rimelig klarhed*, vil dette indebære en risiko for tab for de almindelige kreditorer. Forfatteren antager:¹⁸⁶

"at der ikke opnås retsværn, medmindre pantet er individualiseret på en sådan måde, at det ved hjælp af den tinglyste betegnelse klart lader sig adskille fra andre lignende genstande"

Illum udtaler kritik af denne antagelse:¹⁸⁷

"Hvis det staar fast, hvilken Fordring Parterne faktisk har haft for Øje, vil jeg heller ikke i denne Henseende fastholde saa strengt et Individualiseringskrav. Naar Parterne selv ved, hvad det drejer sig om, og Beviset kan føres paa, hvad Aftalen gælder, behøver man ikke at kræve mere."

Landsdommer Juul Olsen udtaler ligeledes kritik:¹⁸⁸

"Forfatteren [Von Eyben] [går] så vidt, at han kræver, at det pantsatte skal være beskrevet således, at der overhovedet ikke vil kunne opstå identifikationstvivl, og at genstande, der ikke kan beskrives på udtømmende måde, overhovedet ikke kan pantsættes. [...] Praksis går ikke så vidt."

Idet individualiseringen opstilles som materiel gyldighedsbetingelse medfører det som konsekvens, at en sikkerhedsstillelse kan tilsidesættes, uanset at der ikke er tvivl om, hvilke genstande, der omfattes af sikkerheden. Dvs. sikkerhedsstillelsen får ikke noget retsværn ved den ikke-udtømmende individualisering, uagtet det i øvrigt ad anden vej kan dokumenteres, hvad sikkerheden omfatter.

Elmer & Skovbye tilslutter sig denne teori i relation til ejendomsforbehold.¹⁸⁹ Under direkte henvisning til Von Eyben fremhæver forfatterne, at individualiseringskravet ikke kan reduceres til den senere identifikation. Hensynet til prioritetskonstateringen må forudsætte, at der findes en klar individualisering af objektet, hvori der er aftalt ejendomsforbehold.¹⁹⁰

Forfatterernes antagelse har ligeledes været udsat for kritik, og det anføres bl.a., at en sådan grundsætning må forudsætte hjemmel.¹⁹¹ Kritikken synes i et vist omfang berettiget, idet man

¹⁸⁴ N. Ørgaard (1983), s. 23 og A. Ørgaard (2013), s. 45.

¹⁸⁵ Ibid.

¹⁸⁶ Eyben (1984), s. 74f.

¹⁸⁷ Illum (1959), s. 127.

¹⁸⁸ Juul-Olsen (1959), s. 360.

¹⁸⁹ Elmer & Skovby (1999), s. 143: Principperne gælder også i panteretlig henseende.

¹⁹⁰ Ibid. s. 143.

¹⁹¹ Carstensen & Rørdam (2002), s. 60.

netop i KAL "angiver de væsentligste betingelser for, at der gyldigt kan tages ejendomsforbehold".¹⁹²

Isoleret set kan der til støtte for teorien, fsva. underpant, anføres, at når nu der kræves tinglysning, jf. TL 47, stk. 1, for prioritetsvirkningens indtræden, så må man alt andet end lige kunne stole den tinglyste betegnelse. Hensynet til tredjemand – og særligt den tredjemand, der undersøger personbogen – synes umiddelbart ikke at skulle vige for den pantthaver, der har foretaget en ringe individualisering. Synspunktet afvises imidlertid klart i FM 2008.60 V (afsnit 3.3.1.3).

Carstensen & Rørdam anfører følgende om teorien:¹⁹³

"Der kan næppe være tvivl om, at opstillingen af et materielt beskrivelseskrav inden for ejendomsforbeholdsområdet (på samme måde som inden for panteretsområdet) må betegnes som et juridisk vildskud."

3.2.2.1 Det formelle beskrivelseskrav

Udover kravene om individualisering og efterfølgende identifikation består der et »formelt beskrivelseskrav« i løsøre pantebreve. Individualiseringen af underpantssat løsøre kan principielt foretages via pantsætningsaftalen og i det tinglyste pantebrev – dvs. via sikringsakten.¹⁹⁴ Af særlig betydning for lysning af pantebreve er TL § 10, stk. 2, jf. § 43b, stk. 2. Efter denne bestemmelse skal dokumentets indhold være endeligt fastsat, og dokumentet skal have fornøden klarhed,¹⁹⁵ dvs. at dokumentet ikke må være af så ubestemt karakter, at der ikke vil kunne rejses noget retskrav.¹⁹⁶

Illums beskrivelse af individualiseringskravet er den, der harmonerer bedst med den gængse forståelse af TL § 10, stk. 2.¹⁹⁷ En afvisning af pantebrevet på grund af en utilstrækkelig formel beskrivelse er ikke *per se* ensbetydende med, at pantet ikke ville kunne have været identificeret i en eventuel konflikt. M.a.o. det formelle tinglysningsmæssige beskrivelseskrav er ikke i sig selv afgørende for løsningen af individualiseringsproblemet. Det formelle beskrivelseskrav er udtryk for tinglysningsdommernes afvisningskompetence, der efter fast praksis udnyttes med henblik på at medvirke til at unødige konflikter undgås.¹⁹⁸

U 1944.158 V:¹⁹⁹ Ved et skadesløsbrev havde en tørvefabrikant meddelt panteret i en del løsøreeffekter til et mosebrug. Løseret var bl.a. beskrevet "ca. 400 m elektrisk Ledning med 12

¹⁹² BET nr. 839/1978, s. 84.

¹⁹³ Carstensen & Rørdam (2002), s. 60.

¹⁹⁴ Berning (1977), s. 388.

¹⁹⁵ Illum (1994), s. 371.

¹⁹⁶ Willumsen (1997), s. 127.

¹⁹⁷ Ibid. s. 434.

¹⁹⁸ Carstensen & Rørdam (2002), s. 58. Se U 1976.963/1 V "ved tinglysning af pant i løsøre, der er forsynet med fabriksnummer, er almindeligt at anvende dette til hjælp ved identifikationen".

¹⁹⁹ Se afvisning i FM 1993.49/1, hvor en række genstande var beskrevet ved arten, f.eks. "1 stk. Fedtsprøjte". Se også U 1954.1009/1 V og U 1936.973 V.

Master" og "2 Stk. Reservetandhjul til Ælteværket". Løsøret fandtes ikke fornødent individualiseret, og retten udtalte, at det er:²⁰⁰

"Tinglysningsdommerens Pligt at paase, at de til Pant stillede Løsøregenstande er fornødent individualiserede" og de pantomfattede genstande må "i videst mulige Omfang i Pantebrevet [...] betegne[s] paa en Maade, der tilstrækkeligt adskiller dem fra andre lignende Effekter af samme Art"

U 1996.1 V:²⁰¹ Pantebrevet vedrørte 6.100 minkevalpe. Pantebrevet angav antal og type (f.eks. "1800 stk. minkevalpe af typen Scanblack"). Det var tillige angivet, i hvilken periode minkevalpene var født samt adressen på gården, hvor minkevalpene befandt sig. Pantebrevet blev først afvist "på grund af utilstrækkelig individualisering, idet minkenes køn ikke er oplyst". For landsretten blev det oplyst, at minkevalperne ikke kunne kønsbestemmes på pantsætningstidspunktet, idet fysisk kontakt kunne udløse sygdom. Landsretten fandt, at pantebrevet kunne tinglyses, idet de pantsatte "minkevalpe er beskrevet så nøjagtigt, som det [lod] sig gøre efter forholdene på pantsætningstidspunktet".

3.2.2.2 Lovbestemt individualisering

Et eksempel på et lovreguleret individualiseringskrav er tinglysning i »Bilbogen«. I henhold til § 9, stk. 2, i BKG 2010-10-25 nr. 1213, skal et pantebrev eller ejendomsforbehold i et motorkøretøj indeholde oplysninger om:

"stelnummer, mærke (dvs. fabrikat, model og modelvariant) samt eventuelt registreringsnummer. Hvis det er nødvendigt, kan der anføres en yderligere beskrivelse af køretøjet"

Bekendtgørelsens § 9, stk. 2, er en præcisering af kravet som oplyst i TL § 42e, stk. 2, 2. pkt., hvorefter et dokument, der anmeldes til tinglysning, skal angå et *bestemt* motorkøretøj. Manglende iagttagelse af disse krav vil medføre afvisning af dokumentet, jf. TL § 42f, stk. 1, jf. § 14, stk. 3, jf. § 9, stk. 1. Tilsvarende individualiseringskrav gælder for tinglysning over rettigheder i fast ejendom, hvor ejendommens matrikelnummer og adresse skal angives i »Tingbogen«, jf. TL § 9, stk. 1.

Allerede i 1957 blev særregler om individualisering af motorkøretøjer diskuteret, idet motorkøretøjerne indtog en særstilling blandt løsøregenstande. Individualiseringsovervejelserne er illustrative:²⁰²

"Det spiller her en afgørende rolle, at motorkøretøjerne såvel ved fabrikater, motornumre og chassisnumre (stelnumre) som ved den offentligretlige indregistrering frembyder en identifikationsikkerhed, der vel ikke er fuldstændig, men dog adskiller dem væsentligt fra andet løsøre. Der åbner sig herved praktiske muligheder for at foretage registreringen efter genstand, ikke efter den forpligtede person"

²⁰⁰ Illum (1994), s. 372 udtaler kritik: De pantsatte genstande skal blot opfylde rimelige krav til klarhed.

²⁰¹ Se U 1963.903/1 V.

²⁰² BET nr. 172/1957, s. 34.

Det lovbestemte individualiseringskrav blev indført ved lov nr. 281 af 29.04.1992. Loven er udarbejdet på baggrund af betænkning nr. 1190/1990 "Skjult gæld i biler". Reglerne indførtes for at skabe et sikkert register, hvor:²⁰³

"man nøje kan fastslå, hvilket køretøj som den tinglyste ret vedrører [...] Hvis der ikke sker en nøje specifikation af de genstande, hvori der haves pant, ejendomsforbehold eller udlæg, vil det kunne tænkes, at ejeren underskyder andre genstande under den tinglyste ret"

Overført til teorien er de lovbestemte individualiseringskrav udtryk for teorien om »materiel individualisering af sikkerhedsobjektet«. Tilhængere af »fri identifikation« mener således, at BKG 2010-10-25 nr. 1213 § 9, stk. 2, og TL § 9, stk. 1, ikke er udtryk for alment gældende principper.²⁰⁴

3.2.3 Personbogens karakter

Uanset at individualisering og sikringsakt er to forskellige ting, kan man ikke se bort fra sikringsaktens betydning, idet individualiseringen, ved underpant, bl.a. foretages herigennem. Tinglysning af underpant i løsøre kræver opfyldelse af det »formelle beskrivelseskrav«, og tinglysningen registreres i »Personbogen«.

Isoleret set er registrering et velegnet middel til at blive opmærksom på eksisterende panterettigheder og gøre senere panthavere opmærksom på sin egen.²⁰⁵ Registreringen må dog ses i "bogens" kontekst. »Tingbogen«, »Bilbogen« og »Personbogen« er vidt forskellige registre.

»Tingbogen« er et aktivorienteret register, der ikke alene omfatter traditionelle sikkerhedsrettigheder som panterettigheder, udlæg mv. men tillige omfatter dispositioner om køb og salg af ejendommen, jf. TL § 1.²⁰⁶

»Bilbogen« indeholder registreringer af panteret og ejendomsforbehold i de i TL § 42c nævnte motorkøretøjer mv., jf. TL § 42d, stk. 1, 1. pkt. »Bilbogen« er som »Tingbogen« aktivorienteret, men i modsætning til »Tingbogen« hverken kan eller skal ejendomsretten over et motorkøretøj registreres for at opnå kreditorbeskyttelse.

»Personbogen« indeholder tinglysning af underpanterettigheder i andet løsøre end motorkøretøjer samt aktiver, der er omfattet af virksomhedspant eller fordringspant, jf. TL §§ 47, stk. 1, 47c og 47d.

»Bilbogen« og »Tingbogen« er »realregistre«, idet registrene tilgås ud fra genstanden fremfor genstandens ejer. »Personbogen« er derimod et »personregister«, idet registreringen sker ud fra pantsætters identitet, jf. TL § 43b, stk. 1. Forskellen er ikke uden betydning, og forskelligheden mellem registrene viser sig, hvis dokumentet alligevel tinglyses. Er rettigheden registreret i

²⁰³ BET nr. 1190/1990, s. 76.

²⁰⁴ Iversen mfl. (2015), s. 106.

²⁰⁵ Berning (1973), s. 136.

²⁰⁶ Iversen mfl. (2015), s. 96.

»Tingbogen« eller »Bilbogen« under forkert matrikelnummer eller stelnummer, er konsekvensen, at retten anses for usikret,²⁰⁷ jf. f.eks. U 2009.2643 V. Der består ikke samme lovhjemlet beskrivelseskrav ved tinglysning i »Personbogen«, og konsekvensen er, at et tinglyst pantebrev som udgangspunkt anses for sikret, selvom det burde have været afvist pga. manglende opfyldelse af det »formelle beskrivelseskrav«, jf. f.eks. FM 2008.80 V.

»Tingbogen« udtrykker to principper: (i) Negativ troværdighed; at rettighedserhververe kan stole på, at denne ikke skal respektere rettigheder, der ikke fremgår af tingbogen, jf. TL § 1 og (ii) Positiv troværdighed; at rettighedserhververe skal kunne stole på, at de rettigheder, som fremgår af »Tingbogen«, består, jf. TL § 27. Der gælder ikke en tilsvarende præsumptiv formodning for, at »Personbogen« er komplet og retvisende.²⁰⁸ Den, der vil kende eventuelle tinglyste hæftelser i løsøre, må derfor efterse »Personbogens« udvisende for den pågældende ejers vedkommende.²⁰⁹ Løsøreunderpantsætningsudvalget anfører, at tinglysning af løsøre i »Personbogen« *”er knyttet til det ringeste identifikationsmærke, debtors person”*.²¹⁰

Når bl.a. »Tingbogen« er udtryk for teorien om »materiel individualisering af sikkerhedsobjektet« må det have in mente, at det hjemlige system, lovhjemlet, giver en fuldstændig beskyttelse med effektive retsvirkninger. Fast ejendom og biler besidder af natur et sikkert individualiseringsgrundlag – et individualiseringsgrundlag, der ikke nødvendigvis består ved almindeligt løsøre. En angivelse, der opfylder tilsvarende funktioner til utvetydig bestemmelse af pantet, vil i visse tilfælde kunne ske ved angivelse af produktionsnummer el.lign. i tilslutning til oplysning af model, farve, årgang etc. I andre tilfælde vil dette ikke være muligt. I »Personbogen« gælder principperne om positiv- og negativ troværdighed derfor ikke, og tinglysning af underpant i løsøre giver ikke tilsvarende fuldstændige beskyttelse.

Som reglerne er udformet, giver *”tinglysning af løsøre [...] ud fra en generel betragtning gode muligheder for at skuffe omsætningen”*,²¹¹ og ved indførelsen af bilbogen udtaltes at den hidtidige tinglysningsform:²¹²

”i realiteten [var] fuldstændig værdiløs som middel til at advare bilkøbere om, at der tinglyst pantebreve i biler” og ”Reglerne om køb med ejendomsforbehold rummer endnu større muligheder for at snyde”

3.2.4 Særligt om håndpantsetning af løsøre

En håndpanteret i løsøre stiftes ved aftale mellem de to parter, pantsætter og panthaver. Til opfyldelse af sikringsakten kræves, at pantsætter effektivt er berøvet muligheden for at råde over de pantsatte aktiver. Normalt vil der ved håndpant derfor ikke opstå problemer med hensyn til den individuelle bestemmelse af pantet, idet sikringsakten typisk vil afhjælpe

²⁰⁷ Willumsen (1997), s. 415.

²⁰⁸ Iversen mfl. (2015), s. 354.

²⁰⁹ Skibe (5 BRT eller derover) skal registreres i skibsregistret, jf. søloven § 28, stk. 5, jf. § 10, stk. 2 og fly registreres efter lov om registrering af rettigheder over luftfartøjer § 1.

²¹⁰ BET nr. 172/1957, s. 38.

²¹¹ BET nr. 1190/1990 s. 48.

²¹² Ibid.

individualiseringsproblematikken.²¹³ Rådighedsberøvelsen medfører som konsekvens, at individualiseringen *eo ipso* er foretaget.

Sikringsakten er ikke betinget af, at pantnaver opnår fysisk rådighed over det pantsatte. Det pantsatte kan anbringes ved en for pantsætteren uafhængig tredjemand, der er forpligtet til ikke at udlevere det pantsatte til pantsætter, dvs. »kustodepant«. Dersom tredjemand har pantet i sin besiddelse, kræves meddelelse fra pantnaver om opbevaring af aktiverne på pantnavers vegne.²¹⁴ For opretholdelsen af prioritetsvirkningen kræves tillige, at pantnaver fører kontrol under panteforholdet således, at der opretholdes en urådighedstilstand.²¹⁵

Når det pantsatte opbevares af tredjemand, kan der imidlertid opstå udfordringer i relation til fastlæggelsen af panterettens omfang. Dette gælder navnlig, hvis det pantsatte hos tredjemand sammenblandes med andre fungible genstande, f.eks. olie.

U 1988.368 H (3/2): Et vinfirma havde givet en bank håndpant i et parti vin. Vinen var beskrevet i et oplagsbevis med angivelse af antal flasker, mærke og årgang. Vinen befandt sig sammen med andre virksomheders vin i et lokale hos et speditionsfirma. En optælling af vinfirmaets lager i forbindelse med dennes konkurs viste, at der var betydelige forskelle mellem de i håndpantætningserklæringen angivne mængder og den faktiske beholdning. Af de 16 pantsatte vinmærker indeholdte lageret for 12 mærkers vedkommende et større antal flasker; afvigelse var varierende fra 30-6.880 flasker. For 3 mærkers vedkommende var beholdningerne mindre; afvigelse var varierende fra 42-480 flasker. Den samlede beholdning ifølge oplagsbeviset var 40.412 flasker, mens den faktiske beholdning var 52.242 flasker. Højesterets flertal anførte, at der var "*konstateret betydelige forskelle mellem de i dokumenterne angivne mængder vin og den faktiske beholdning*", og fremhævede den manglende udskillelse i forhold til øvrige lagerbehold, der ikke var omfattet af håndpanteretten. Mindretallet ville stadfæste landsrettens afgørelse under hensyn til, at der ikke var sket ud- eller indlevering, samt at håndpantætningserklæringen udgjorde fornøden individualisering.

Højesteret gennemfører ikke en skarp sondring mellem »individualisering« og »identifikation«, og dommen er næppe udtryk for en anvendelse af teorien om »materiel individualisering af sikkerhedsobjektet«. Dommen lægger afgørende vægt på, hvad der på realisationstidspunktet kunne dokumenteres at være omfattet af sikkerheden. Ved fremhævelsen "*konstateret betydelige forskelle mellem de i dokumenterne angivne mængder vin og den faktiske beholdning*" synes det at være et udtryk for, at der ikke kunne føres bevis for, hvilken vin der rent faktisk var pant i, når det viste sig, at der var flere flasker vin af samme slags. M.a.o. der var ikke trukket en klar linje mellem, hvad der var omfattet af håndpanteretten, og hvad der faldt udenfor.

²¹³ Carstensen & Rørdam (2002), s. 61.

²¹⁴ Ibid. s. 298, A. Ørgaard (2013), s. 30f og Iversen mfl. (2015), s. 450.

²¹⁵ Carstensen & Rørdam (2002), s. 306 og A. Ørgaard (2013), s. 33.

3.3 Retspraksis om sikkerhedsobjektets individualisering

3.3.1 Retspraksis: »fri identifikation«

3.3.1.1 U 1964.315 V

12 koldbure og 143 fedebure (kyllingebure) blev solgt med ejendomsforbehold til en hønseriejer. Burene blev installeret sammen med en del andre lignende og ikke behæftede bure. Landsretten tiltrådte:

”at der allerede som følge af, at de af [sælger] leverede bure ikke mere kan identificeres, ikke findes grundlag for at gøre ejendomsforbeholdet gældende”

Ejendomsforbeholdet i kyllingeburene kunne ikke gøres gældende, idet de solgte bure ikke længere kunne identificeres. Afgørelsen fastslår, at køber ikke må tillægges valgfrihed i forhold til opfyldelsen af forpligtelsen efter det vedtagne ejendomsforbehold. Det kan ikke overlades til køber at bestemme, hvilke bure af de anførte kategorier og antal, som denne helst vil undvære – et anbringende sælger ellers fremsatte.

3.3.1.2 U 1979.430 V

Sagen vedrørte salget af 5 krydsningskælvekvier, 1 rød kælvekvie, 9 jerseykvier og 1 rødbrøget tyr med ejendomsforbehold. Kreaturerne var øre- og frysemærkede, men dette var ikke anført nærmere i købekontrakten. Da køber ikke betalte første afdrag, krævede sælger dyrene tilbage.

Der var for landsretten enighed mellem parterne om, hvilke kreaturer kontrakten vedrørte, men køber gjorde gældende, at dyrene ikke var behørigt individualiseret i kontrakten. Landsretten fandt, at ejendomsforbeholdet var gyldigt under hensyntagen til:

”at der ikke [på aftaletidspunktet] på [købers] ejendom befandt sig kreaturer, som kunne forveksles med de i kontrakten nævnte, og til, at der i øvrigt er enighed mellem parterne om, hvilke kreaturer kontrakten angår, findes det tilstrækkeligt klart, hvilke dyr der er omfattet af ejendomsforbeholdet”

Dommen kan ikke med sikkerhed tages til indtægt for, at der gælder et ulovhjemlet krav om »materiel individualisering af sikkerhedsobjektet«. Isoleret kan man sige, at det ud fra præmisserne kan udledes, at kreaturerne efter betegnelsen i aftaledokumentet klart lader sig adskille fra andre lignende genstande, idet objektet i selve aftalen var beskrevet på en sådan måde, at forveksling ikke kunne ske. Imidlertid skyldes dette *in casu*, at der ikke befandt sig andre forvekslelige kreaturer på ejendommen. Såfremt der havde været forvekslingsrisiko, måtte landsretten, som følge af det anførte præmis, nå den konklusion, at ejendomsforbeholdet havde været ugyldigt. Afgørelsen tillægger dermed primært den bevismæssige identifikation betydning.

Thomsen antager, at det forholdsvis strenge individualiseringskrav lempes, hvor der foreligger oplysning om, at køber ikke i den relevante periode har andre lignende genstande.²¹⁶ Hvis netop

---

²¹⁶ Thomsen (2012), s. 213.

dette tages i betragtning synes afgørelsen at støtte teorien om »materiel individualisering af sikkerhedsobjektet«.

3.3.1.3 FM 2008.60 V

Ved skadesløsbrev fik en sparekasse underpant i en rørbukkemaskine med serienummeret 99.579.1.9903. Skadesløsbrevet blev tinglyst, hvor individualiseringen var foretaget ved angivelse af serienummeret.

7 år senere købte et leasingselskab af pantsætteren en rørbukkemaskine med serienummeret 98.579.1.9903. Leasingselskabet havde i forbindelse med købet undersøgt Personbogen, og havde i den forbindelse fået oplyst, at der var underpant i maskinen angivet med serienummer 99.579.1.9903. Der fandtes imidlertid kun én maskine, og det rette serienummer var 98.579.1.9903. I skadesløsbrevet var der således foretaget en "fejlindividualisering".

Fogedretten nægtede at fremme sparekassens begæring om udlæg, idet leasingselskabet måtte anses at være i god tro, og derfor havde ekstingveret panteretten. Landsretten fandt derimod, i overensstemmelse med teorien om »fri identifikation«, at det var ubestridt, at den rørbukkemaskine, som leasingselskabet havde købt, var identisk med den maskine, som sparekassen havde pant i.

Sparekassen havde derfor ved tinglysningen af skadesløsbrevet beskyttet sin panteret mod ekstinktion, jf. TL § 47, stk. 1. Det tillagdes eksplicit ikke betydning, at den foretagne individualisering var fejlagtig.

Interessant er det, at individualiseringskravet principielt ikke var opfyldt på tinglysningstidspunktet, men ved førelsen af identifikationsbeviset var der ingen tvivl om, hvilken maskine panteretten omfattede. Kendelsen støtter meget tydeligt teorien om »fri identifikation«. Kendelsen stiller beskedne krav til det formelle tinglysningsmæssige beskrivelseskrav, og illustrerer, at denne formalitet er uden betydning for løsningen af individualiseringsproblemet, såfremt identifikationsbeviset kan føres.

Se tillige U 1958.341/2 H, U 1963.903/1 V, U 1975.914 S, U 1987.837 V og U 1992.768 Ø²¹⁷.

3.3.2 Retspraksis: »materiel individualisering af sikkerhedsobjektet«

3.3.2.1 U 1969.620 S

Afgørelsen vedrører salget af forretningen "Hummerboden". I købekontraktens § 6 tog sælger ejendomsforbehold i "*det solgte inventar m.v.*" Efter købers videresalg krævede sælger inventaret tilbage fra den aftaleerhverver, som køber havde videresolgt "Hummerboden" til.

Retten afviste ejendomsforbeholdets gyldighed med følgende præmis:

---

²¹⁷ Kærende anvender teorien »materiel individualisering af sikkerhedsobjektet« ved bemærkningen "*at [båden] til enhver tid vil kunne identificeres efter beskrivelsen i pantebrevet*".

”For så vidt angår inventaret findes der ikke at foreligge sådan individualisering, at ejendomsforbeholdet i dette kan tillægges gyldighed over for [aftaleerhververens konkursbo]. Den nogle måneder inden overdragelsen foretagne skifteretsregistrering kan ikke anses for tilstrækkelig i så henseende.”

Denne afgørelse synes at støtte teorien om »materiel individualisering af sikkerhedsobjektet«. Uagtet at præmisserne er kortfattede, kræver retten en udførlig beskrivelse af inventaret i købekontrakten. Den foretagne skifteretsregistrering, som antageligt ville medføre, at sælger kunne føre bevis for, hvilke genstande ejendomsforbeholdet omfattede, var ikke tilstrækkelig for opretholdelsen af ejendomsforbeholdet.

3.3.2.2 Ringsted Skifteret 22.08.1986 (Sks. nr. 135/1984) og Østre Landsret 14.11.1988 (15. afd. a.s. nr. 301/1986) – bilag 1

Disse utrykte afgørelser²¹⁸ opstiller utvivlsomt et materielt beskrivelseskrav. Anbringenderne og de afgørende præmisser er yderst illustrative. Præmisserne er udformet i et sprog, der er uafhængigt af sagens faktum, hvilket gør afgørelserne til et usædvanligt klart præjudikat.²¹⁹

Sagen omhandlede pantsætning af forskelligt værktøj og to biler tilhørende en virksomhed, der blev drevet fra lejede lokaler. Pantebrevet angav værktøjet med følgende ordlyd:

”Kehlemaskine, fræser, afretter, rundsav, to stk. dyvelboremaskiner, tykkelseshøvl [...] 30 håndmaskiner, [...] div. reoler, arbejdsbord, alt håndværktøj, kantpresse, kontor- og andet inventar fra Haslev”

Panthaver forlangte ved pantsætters konkurs det pantsatte udleveret. I overensstemmelse hermed udleverede kurator de pantomfattede genstande. Lønmodtagernes Garantifond (”LG”) anlagde herefter sag mod panthaver med påstand om betaling af værktøjets værdi til boet, idet man alene ville anerkende panteretten fsva. de to biler.

Der blev afgivet forklaring under sagen, hvor værkførereren i virksomheden oplyste, at opregningen af de forskellige aktiver omfattede samtlige maskiner i virksomheden, og at der ikke i perioden mellem pantsætningen og konkursen var sket udskiftning af maskinerne.

Panthaver gjorde, i overensstemmelse med teorien om »fri identifikation«, gældende, at de af kurator udleverede maskiner var omfattet af panteretten, og at denne skulle respekteres, idet retten var tinglyst. For skifteretten gjorde panthaver gældende:

”at man ved beskrivelsen af individuelt pantsatte løsøregenstande alene stiller krav om en vis identifikation for at forhindre, at der bliver underskudt genstande, som i virkeligheden ikke er omfattet af panteretten. I det foreliggende tilfælde, hvor der efter de afgivne vidneforklaringer ikke har været en sådan risiko er løsøret pr. konkursdagen stort set identisk med det, som blev solgt af panthaver til pantsætter”

²¹⁸ Utrykte afgørelser ligestilles med trykte afgørelser i relation til fastlæggelsen af gældende ret, jf. Mathiassen (1976), s. 66.

²¹⁹ Se Blume (2011), s. 286 og Blume (1989), s. 202.

For landsretten gjorde panthaver gældende, at det:

”under disse omstændigheder [er] uden betydning, om de pantsatte genstande har været behørigt individualiseret i pantebrevet”

LG gjorde, i overensstemmelse med teorien om »materiel individualisering af sikkerhedsobjektet«, gældende, at:

”der må kræves individualisering i det tinglyste pantebrev eller i dokumenter eller andre oplysninger, hvortil det tinglyste pantebrev henviser, for at underpantsætning af løssøre kan anses for gyldigt stiftet i forhold til pantsætters tredjemænd” *”Da de pantsatte genstande udelukkende er beskrevet ved almindelige artbetegnelser, burde pantebrevet være afvist fra tinglysning”* *”Selv om der føres bevis for, at der er identitet mellem det pantsatte og det, der befandt sig ved konkursen, er dette uden betydning for beskyttelsen over for tredjemænd, når der ikke er sket nogen individualisering i pantebrevet”*

Skifterettens præmisser følger klart teorien om »materiel individualisering af sikkerhedsobjektet«:

”Det pantsatte erhvervsløssøre er udelukkende beskrevet ved almindelige artsbetegnelser, uanset det efter de afgivne forklaringer findes bevist, at have været muligt at angive såvel fabrikatnavn som fabrikationsnummer. Under disse omstændigheder findes der ikke at være sket en behørig individualisering i pantebrevet. I dette henvises heller ikke til dokumenter, hvor der foreligger en individualisering. Den fornødne klarhed skal foreligge i selve dokumentet, og kan ikke tilvejebringes ved uden for dokumentet liggende erklæringer eller ved indenretlig afhøring”

Landsretten udtalte følgende:

”at der ikke i pantebrevet er sket en sådan identifikation af de pantsatte genstande, at [panthavers] panteret over disse ved pantebrevets tinglysning har opnået en beskyttelse over for pantsætterens kreditorer i medfør af tinglysningslovens øvrige bestemmelser om pantsætning af løssøre.”

Panthaver blev således tilpligtet at tilbagebetale værktøjets værdi. I tilslutning til ovenstående citat bemærkes, at landsretten retteligt burde have anvendt terminologien *”individualisering af de pantsatte genstande”*.

Det må konkluderes, at de simple kreditorer – repræsenteret ved kurator – ikke var i tvivl om, hvilke genstande, der konkret var omfattet af panteretten, idet kurator netop havde udleveret disse efter konkursens indtræden, efter at *”maskinparken var blevet vurderet”*. Landsretten tilsidesætter således sikkerheden alene af den formelle grund, at der ikke forelå en individualisering af de pantomfattede genstande i pantebrevet. Dvs. panteretten blev tilsidesat pga. den manglende individualisering, selvom parterne *de facto* var vidende om, hvilke genstande panteretten omfattede.

3.3.3 U 1987.629 H

Højesteret kunne i denne sag have fastlagt intensiteten af individualiseringskravet. Afgørelsen omhandlede salget af 122 smågrise med ejendomsforbehold.²²⁰ Da landmandens ejendom solgtes på tvangsauktion, opstod tvisten, om grisene var omfattet af pantavers pant i ejendommen, jf. TL § 37, eller om grisene kunne kræves tilbage af sælger i medfør af ejendomsforbeholdet.

Spørgsmålet var genstand for særskilt behandling, hvor pantaver nedlagde påstand om, *”at [sælgers] ejendomsforbehold i de leverede grise bortfalder, da grisene ikke er bindende individualiserede”*. Brugen af terminologien »bindende individualiserede« illustrerer vanskeligheden i anvendelsen af de differentierede individualiseringskrav og er en klar misforståelse. Terminologien finder kun anvendelse ved løsørekøbers kreditorbeskyttelse.

I kontrakten forudsattes at grisene, der var omfattet af kontrakten (”Kontraktgrisene”), skulle mærkes. Kontraktgrisene blev imidlertid ikke mærket, uanset at sælger vidste, at køber havde andre grise på ejendommen. Derimod blev stalden fyldt op, og landmanden fordelte Kontraktgrisene på 12 bestemte bokse, og angav, med letfjernelig tusch, placeringen af Kontraktgrisene på en tavle. I de andre bokse havde landmanden egne grise.

For landsretten var der enighed mellem parterne om, hvilke grise ejendomsforbeholdet omfattede. Imidlertid statuerede landsrettens flertal, at ejendomsforbeholdet ikke kunne håndhæves, da der *”var mulighed for en sammenblanding af [Kontraktgrisene] med andre grise”*. For Højesteret var der ikke længere enighed om identiteten, og sagen kom på den baggrund til at handle om, hvorvidt identifikationsbeviset var ført.

Uagtet, at landsrettens flertal udtaler sig om ejendomsforbeholdshavers manglende mulighed for at identificere det solgte, må udtrykket *”sammenblanding af [Kontraktgrisene] med andre grise”* forstås således, at flertallet henviser til teorien om »materiel individualisering af sikkerhedsobjektet«. Højesterets flertal (3/2) anfører bemærkelsesværdigt i præmisserne:

”identifikationen af [Kontraktgrisene] hviler derfor i denne sag alene på skyldnerens oplysninger, og da en sådan identifikation ikke findes at være tilstrækkelig, stemmer disse dommere for at stadfæste dommen”

Flertallet, som ikke fandt, at identifikationsbeviset var ført, inddrager ikke præmisserne, som anført af landsretten. Højesteret berører således ikke spørgsmålet om, hvorvidt der består et materielt beskrivelseskrav. Højesterets mindretal fandt derimod, at identifikationsbeviset var ført, og må her have indlagt som en naturlig forudsætning, at der ikke kan opstilles et ulovhjemlet krav om »materiel individualisering af sikkerhedsobjektet«.

3.4 Diskussion

Et løsøreaktiv – modsat fast ejendom og biler – er ikke udstyret med kendetegn, der uden videre kan benyttes til at adskille det fra andre tilsvarende aktiver.

---

²²⁰ Se også U 1958.341/2 H.

Det er en grundlæggende betingelse for, at en rettighed nyder beskyttelse mod tredjemand, at genstanden for rettigheden er individualiseret.²²¹ Det er naturligt at stille krav om, at pantnaver eller ejendomsforbeholdssælger under en retstvist med tredjemand kan dokumentere, hvilken af flere ensartede genstande, den særskilte ret vedrører. M.a.o. på realisationstidspunktet skal det altid være muligt at identificere den for den særskilte ret underliggende genstand.

Et andet spørgsmål er, om man som gyldighedsbetingelse kan kræve individualisering af den særskilte ret beskrevet på en sådan måde, at forveksling ikke kan se. Et ejendomsforbehold eller en pantsætning skal efter denne teori således kunne tilsidesættes af formelle grunde.

Hvis man som rettighedshaver *de facto* kan føre sikkert bevis for, hvad der er omfattet af sikkerheden, synes det at savne fornuft at tilsidesætte gyldigheden alene af formelle grunde.²²² Det er forståeligt, at flere forfattere opstiller sådant et krav, og det er klart, at formålet med denne betingelse er at forhindre, at en skyldner – vel og mærke efter denne har indrømmet én af sine kreditorer særstilling – yderlige begunstiger kreditoren ved at underskyde ikke-omfattede genstande under sikkerheden.

Elmer & Skovby begrunder teorien om »materiel individualisering af sikkerhedsobjektet« ud fra følgende to punkter²²³ (i) at kreditorerne eller ejendomsforbeholdssælger lider ”skuffelser”, dersom der underskydes andre genstande under ejendomsforbeholdet end tiltænkt, (ii) hensynet til notoritet²²⁴ og prioritetskonstatering. Forfatterne anfører, at kreditorerne kun gennem købekontrakten kan få oplysning om, hvilke genstande ejendomsforbeholdet omfatter. Forfatternes argumentation synes imidlertid ikke overbevisende.

For det første må man antage, at såfremt det havde været lovgivers intension, at der skulle gælde særlige krav til beskrivelsen af ejendomsforbeholdsobjektet, må det med rimelighed forventes, at et sådant krav eksplicit ville fremgå af gyldighedsbetingelserne i KAL § 34 – særligt må det erindres, at KAL netop ”angiver de væsentligste betingelser for, at der gyldigt kan tages ejendomsforbehold.”²²⁵ Allerede af den grund findes en sådan ulovhjemlet gyldighedsbetingelse tvivlsom.

Endvidere baseres forfatterne antagelser på en række ikke anførte forudsætninger. Forfatterne forudsætter, at ejendomsforbeholdet er beskrevet i købekontrakten. *De jure* kræves det ikke, at et ejendomsforbehold aftales skriftligt.²²⁶ Imidlertid, da en forbrugerkreditaftale, jf. KAL § 8, skal udfærdiges skriftligt, og da betingelserne for at kreditgiveren kan tage det solgte tilbage ifølge KAL

²²¹ Bang-Pedersen (2004), s. 176.

²²² Omvendt kan man ikke, når tvisten bliver aktuel, eliminere en ellers bestående forvekslingsrisiko. Se U 1985.856 S, hvor 24 købere og deponenter (efter konkursens indtræden), *pro forma*, havde etableret et sameje med det formål at eliminere forvekslingsrisikoen, og havde samlet gjort krav på de i boet værende UPSA-aktier. Dette medførte ikke, at anmelderne fik en bedre retsstilling, end de ellers individuelt ville have haft. Se også Illum (1976), s. 142.

²²³ Elmer & Skovby (1999), s. 143.

²²⁴ Brækhus (2005), s. 47: ”notoritet, dvs. være objektivt kontrollerbar med hensyn til tidspunkt, beløb og vilkår forøvrigt, skal motvirke antedatering og annen svindelse rettet mod pantsetterens øvrige kreditorer”.

²²⁵ BET nr. 839/1978, s. 84.

²²⁶ Af LFF 1989-11-22 nr. 78, s. 18 fremgår, at skriftlighed ikke er en gyldighedsbetingelse.

§§ 36 og 50, stk. 1, er, at ejendomsforbeholdet indeholdes i en skriftlig kontrakt, medfører dette, at ejendomsforbeholdet *de facto* må aftales skriftligt. Beskrivelseskravet synes vanskeligt foreneligt med mundtlige ejendomsforbehold, som forfatterne principielt anerkender gyldigheden af.²²⁷

I almindelighed varetages notoritet ved registrering.²²⁸ Notoriteten knytter sig således – for ejendomsforbehold – alene til den mellem køber og sælger indgåede købekontrakt, og købers kreditorer kan kun få oplysninger om, hvilke genstande ejendomsforbeholdet omfatter igennem kontrakten – en kontrakt, som kreditor ikke er part i.

Prioritetskonstateringen relaterer sig til det grundlæggende tingsretlige princip »prior tempore potior jure«. ²²⁹ Formålet er at fastlægge den indbyrdes prioritetsstilling mellem flere konkurrerende rettigheder i et aktiv.²³⁰ At prioritetsvirkningen skulle styrkes af, at man tillige opstiller et materielt beskrivelseskrav synes tvivlsomt, idet håndhævelsen af den særskilte ret fortsat forudsætter, at der kan føres identifikationsbevis. Sikringshaver må leve med en vis usikkerhed ved den sparsomme beskrivelse, men omvendt kan de ej heller endeligt forlade sig på en mere udførlig beskrivelse. Det kan tænkes, at beskrivelsen alligevel ikke er fuldt ud dækkende, eller at sikringshaver ikke kan føre identifikationsbevis. Som tankeeksperiment kan følgende anføres: A sælger med ejendomsforbehold en ”sækkepibe model 123” til B. Er denne beskrivelse tilstrækkelig til at opfylde beskrivelseskravet efter teorien om »materiel individualisering« - eller må også et fabriksnummer kræves? Er dette unødvendigt, idet sækkepipen er unik, og at der derfor ikke er forvekslingsrisiko? Besvarelsen af disse spørgsmål må forudsætte indgående kendskab til, hvad en sækkepibe egentlig er.

Hvis ovenstående overføres til underpant,²³¹ som kræver tinglysning, jf. TL § 47, stk. 1, synes et materielt beskrivelseskrav vanskeligt at kontrollere for tinglysningsdommeren. En retstilstand, hvorefter det skulle påhvile tinglysningssystemet en pligt til at afvise et pantebrev fra tinglysning, når det ikke opfylder et ulovhjemlet materielt beskrivelseskrav, vil derudover udløse deliktsretlige overvejelser. Såfremt tinglysningsdommeren fejlagtigt vurderer, at beskrivelsen er så klar, at forveksling ikke kan ske, vil dette meget vel, efter denne teori, kunne tænkes at udløse et erstatningsansvar. Efter teorien om »fri identifikation« vil manglende afvisning derimod næppe udløse et erstatningsansvar, da det må være panthavers risiko, om pantet senere kan identificeres.²³² Her kan man tillige stille sig spørgsmålet, om der er grund til at afvise en tinglysning, blot fordi tinglysningsdommeren ikke er i stand til at bedømme, hvorvidt beskrivelsen er tilstrækkelig, hvis der mellem parterne i øvrigt ikke er tvivl om, hvad der er pantsat? Herved vil der opstå en undersøgelsespligt, der harmonerer dårligt med den ”*almindelige opfattelse af*

---

²²⁷ Elmer & Skovby (1999), s. 135.

²²⁸ Brækhus (2005), s. 47.

²²⁹ Den, der først opnår ret, har den bedste ret, jf. Kruse II (1951), s. 828.

²³⁰ Carstensen & Rørdam (2002), s. 45.

²³¹ Elmer & Skovby (1999), s. 143: Individualiseringskravet er ensartet ved ejendomsforbehold og pant.

²³² Carstensen & Rørdam (2002), s. 58.

tinglysningsystemet som et formelt registreringssystem".²³³ Det kan ikke være tinglysningsvæsenets opgave at være formynder for panthaverne.²³⁴

Såfremt et pantebrev er tinglyst, kan det næppe antages, at pantsætningen skal erklæres ugyldig på grund af mangler ved det pantsattes betegnelse, hvis identiteten i øvrigt kan bevises, cfr. Ringsted Skifteret 22.08.1986 (Sks. nr. 135/1984) og Østre Landsret 14.11.1988 (15. afd. a.s. nr. 301/1986) – *bilag 1*. Er problemet derimod, at der er uklarhed om aftalens rette forståelse, må der i stedet ske afvisning, jf. f.eks. U 1966.685 H.²³⁵

En konsekvent anvendelse af teorien om den præjudicerende materielle individualisering af sikkerheden udløser i visse situationer urimelige og uhensigtsmæssige resultater. Håndhævelsen af et sådant materielt beskrivelseskrav vil let medføre afgørelser, der går videre end hensynet til at undgå kreditorbesvigelse.

At forudsætte et materielt beskrivelseskrav ved siden af kravet vedrørende identifikationsbevis synes for vidtgående og nyder alene begrænset støtte i retspraksis. »Fri identifikation« giver større smidighed og fleksibilitet, da teorien ikke knytter afgørelsen af sikkerhedsrettighedens beståen til et præjudicielt forhold, men giver domstolene mulighed for at opretholde eller tilsidesætte sikkerhedsrettigheden ud fra en samlet vurdering af de i sagen foreliggende omstændigheder.

Interessant er det dog, at norsk ret synes at tilslutte sig teorien om »materiel individualisering af sikkerhedsobjektet«. For at panteretten i en løsøregenstand skal være gyldig, må der ikke være tvivl om, at et givent formuegode er behæftet med en panteret,²³⁶ og individualiseringen skal fremgå tilstrækkeligt klart af stiftelsesdokumentet. Forarbejderne til panteloven forudsætter "*individualisering av pantobjektet for at panteretten skal være gyldig*".^{237, 238}

"I norsk rett kreves det individualisering av pantet, både av hensyn til avtalepartene og av hensyn til tredjepersoner. [...] individualisering kan til en viss grad også være et vilkår for at sikkerhetsretten skal anses gyldig etablert etter panteloven. [...] sikringsobjektet skal være individualisert på en slik måte at det også fremgår overfor tredjepersoner hva som er stilt som sikkerhet"

3.5 Delkonklusion

Individualiseringsproblematikken er oftest aktuell i retsforfølgningstilfælde – dvs. når en anden kreditor søger at gøre udlæg, eller når sikringsgivers konkursbo bestrider, at en genstand er omfattet af en sikkerhedsret. Sikringshaveren skal i et sådant tilfælde kunne bevise, at en omtvistet genstand er identisk med det angivne sikkerhedsobjekt.

²³³ Iversen mfl. (2015), s. 107.

²³⁴ Berning (1973), s. 153.

²³⁵ Se Illum (1994), s. 373.

²³⁶ Rt-1993-1295: "*gjenstanden skal angis slik at det ikke kan oppstå tvil om hva som omfattes*". Se også Brækhus (2005), 213.

²³⁷ Skoghøy (2014), s. 133.

²³⁸ Ot.prp. nr. 22 (2003-2004), s. 24. Se også Ot.prp.nr.39 (1977-1978), s. 22 og 78f cfr. Arnholm (1962), s. 74.

Søger en kreditor at gøre udlæg, vil der navnlig kunne opstå to situationer. (i) Den udlægssøgende hævder, at den sikrede genstand er udskiftet med en anden ganske tilsvarende – men som ikke er omfattet af sikkerhedsretten. (ii) At den udlægssønskede genstand ikke er sikkerhedsobjektet, men derimod en ganske tilsvarende, som også findes i pantsætterens besiddelse. Det er indlysende, at en omhyggelig beskrivelse af sikkerhedsobjektet letter bevisførelsen. Jo, strengere krav man stiller til tinglysning/beskrivelsen i kontrakten, desto lettere løses naturligvis en konfliktsituation. Men kan det kræves, at løsøret individualiseres på en sådan måde, at der overhovedet ikke kan opstå nogen identifikationstvivl?

Som anført i note 182 tilslutter de danske teoretikere sig, i det væsentlige, teorien om »fri identifikation«. Dermed er det i sidste ende sikringshavers risiko, hvorvidt denne kan føre identifikationsbevis. Det materielle individualiseringskrav omtales af flere teoretikere som et ”juridisk vildskud”. Imidlertid må det erkendes, at der, som påvist, i retspraksis består klare præjudikater, der utvivlsomt anerkender et materielt beskrivelseskrav. Det må erindres, at:²³⁹

”Det er i domstolenes avgjørelser at rettsreglene lever og virker, og en teori som skal skildre den gjeldene rett må derfor aldri miste retspraksis av syne”

Retspraksis tegner ikke et entydigt billede af retstilstanden, og det må derfor fastslås, at retspraksis endnu ikke endeligt har fastlagt *intensiteten* af individualiseringskravet. Det er klart, at majoriteten af den foreliggende retspraksis støtter teorien om »fri identifikation«. Særligt det forhold, at teorien om »materiel individualisering af sikkerhedsobjektet« foranlediger en retstilstand, hvor de judicielle myndigheder nødsages til at tilsidesætte en sikkerhedsstilling på trods af, at der på andet grundlag kan føres sikkert identifikationsbevis, medfører retslogisk, at teorien må afvises. Særligt i forhold til underpant er teorien om »materiel individualisering af sikkerhedsobjektet« vanskelig forenelig med personbogens karakter. Det må konkluderes, at domstolenes anvendelse af individualiseringslæren er bedst forenelig med »fri identifikation«, og det må forventes, at fremtidige afgørelser vil blive baseret på denne teori.

Sikkerhedens genstand må derfor anføres så godt, som det kan lade sig gøre efter dets beskaffenhed, og kan sikkerhedsobjektet individualiseres på en måde, at en senere forvekslingsrisiko i praksis udelukkes, må dette gøres for derved bedst muligt at beskytte mod ekstinktion – men kan en sådan individualisering ikke uden vanskelighed foretages, må man nøjes med det bedst mulige. Sikringshaver bærer risikoen for den ikke-udtømmende individualisering og den heraf afledte konsekvens, at det viser sig umuligt at føre identifikationsbevis. Kan identifikationsbeviset ikke føres, kan sikringshaver ikke håndhæve sikkerheden, uanset det i og for sig ikke er tvivlsomt, hvad sikkerheden omfattede.

I relation til underpant skal det bemærkes, at tinglysningssystemet er åbent for enhver, og det er derfor principielt muligt at lade pantsætter oprette og anmelde dokumentet. Individualiseringslærens materielle indhold må motivere pantshaver til selv at foretage registreringen, hvorved den retsbeskyttende individualisering ikke overlades til pantsætter.

---

²³⁹ Knoph (1937), s. 20.

DEL III – HORIZONTALT ASPEKTER AF INDIVIDUALISERINGSLÆREN

4 Det kvalitative indhold af individualiseringskravet

Fælles for retsområderne er, at uanset om der er tale om sikkerhedsstillelse eller køb, skal der ske en materiel udvælgelse af de genstande, der skal tjene til opfyldelse af en forpligtelse.

Ved løsøre købet kræves en individualiseringsakt, der enten forudsætter en tilstrækkelig klar beskrivelse eller en fysisk handling for, at den »bindende individualisering« kan indtræde:²⁴⁰

”En før varens overgivelse sket klargøring i ord eller handling af, at konkrete individuelle genstande eller varepartier er bestemt til opfyldelse af handelen”

Nærmere i forhold til individualiseringen kræves det, at:²⁴¹

”Det må fremgå med tilstrækkelig klarhed, hvad sælgerens forpligtelse går ud på. Men det betyder ikke, at salgsgenstandens nøjagtige omfang skal kunne fastlægges straks ved aftalen”

Individualiseringsakten i relation til sikkerhedsobjektet forudsætter, at:²⁴²

”De pantsatte genstande [angives] på en sådan måde, at det er muligt med nogenlunde sikkerhed at identificere genstandene på grundlag af denne angivelse. [...] Hvad der kan kræves, er blot, at der findes en sådan angivelse af de pantsatte genstande, som opfylder rimelige krav til klarhed”

Med en semantisk uklar fællesbetegnelse om individualiseringslærens kvalitative indhold må det fastslås, at der ikke må være megen tvivl om, hvilken genstand der disponeres i relation til. Kvalitativt kan individualiseringen ske ved angivelse af f.eks. mærke, type, fabriksnummer, årgang, farve, materiale, dimension, nuance – eller ved påførelse af mærkat. Det kvalitative indhold af individualiseringskravet er så at sige ens på begge retsområder. Forskellen består derimod i karakteren eller materialiseringen af individualiseringen.

Løsøre købers retsbeskyttelse fordrer, at den individualisering, der skal foretages, er »bindende« for sælger. Ret beset vil individualiseringen, der foretages i relation til sikkerhedsobjektet, også være »bindende« for sikringsgiver, idet der, som konstateret, ikke må bestå valgfrihed. Forpligtelsen kan isoleret set kun opfyldes ved den individualiserede genstand – en individualiseret genstand, som sikringsgiver ikke ensidigt kan omgøre. Som konsekvens er det afgørende i løsøre køb således ikke det forhold, at der *de facto* er foretaget en individualisering, men derimod individualiseringens »bindende« karakter – og at genstanden på baggrund af individualiseringen kan identificeres. Ved sikkerhedsstillelse er det afgørende, at der *de facto* er foretaget en individualisering, samt at eventuelle sikringsakter er iagttaget – og at genstanden herefter kan identificeres.

²⁴⁰ Illum (1976), s. 179 og Carstensen (1982), s. 69.

²⁴¹ Carstensen (1982), s. 78.

²⁴² Illum (1994), s. 371f.

Det må erkendes, at det er ganske vanskeligt – hvis ikke umuligt – at sige, hvornår en genstand kvalitativt er behørigt individualiseret. En foretaget individualisering skal ansues konkret ud fra forholdets natur, og det er ikke muligt generelt at angive, i hvilket omfang en genstand skal individualiseres på baggrund af retspraksis vedrørende genstande, der ikke meningsfuldt kan sammenlignes.

Som anført er sikkerhedsobjektets individualisering udviklet i forbindelse med teorierne om løsøre købers kreditorbeskyttelse. Det er konstateret ved de to retsdogmatiske analyser, at der ikke på nogen af retsområderne opstilles et krav om materiel individualisering som gyldighedsbetingelse for dispositionens opretholdelse. Dette medfører, at det kvalitative indhold af individualiseringsakten er sammenligneligt, hvorved det muliggøres at foretage horisontale betragtninger.

Det erkendes, at visse elementer ikke kan forklares eller i øvrigt sammenlignes. Problemet illustreres ved at fremhæve Von Eybens forskellige synspunkter. I relation til løsøre købers retsbeskyttelse antager Von Eyben, at kreditorbeskyttelsen indtræder ved den »normale individualisering«, mens forfatteren ved sikkerhedsobjektets individualisering kræver »materiel individualisering af sikkerhedsobjektet« - begge individualiseringshandlinger skal ultimativt udløse kreditorbeskyttelse. At Von Eyben, ved løsøre køb, tilslutter sig den mest lempelige opfattelse – hvor en valgfrihed principielt ikke er udelukket – og ved sikkerhedsstillelse tilslutter sig den absolut strengeste betingelse – hvor enhver valgfrihed elimineres – synes vanskelig at forene med det forhold, at læren om sikkerhedsobjektets individualisering skulle være udsprunget af læren om løsøre købers kreditorbeskyttelse. Analysen vanskeliggøres af, at det ikke er muligt at klarlægge, hvordan sikkerhedsobjektets individualisering udspringer, idet hjemlen synes at fortabe sig i det uvisse. Berning antager i sin doktordisputats, at kravet måske stammer fra tysk ret, men anfører ingen nærmere begrundelse.²⁴³

Inden for begge retsområder er den særligt udfordrende situation individualisering af genstande, der befinder sig sammen med andre genstande af lignende karakter. For at de analoge betragtninger reelt skaber værdi i så henseende, må man være bevidst om individualiseringens materialisering dvs. i hvilken relation individualiseringen udmøntes.

Håndpant sætningen er enkel, idet individualiseringen vil ske *eo ipso* ved foretagelsen af sikringsakten. Tilsvarende gælder i løsøre køb, hvor genstanden afsendes (pkt. 3). Individualiseringen ved håndpant sætning bliver aktuelt, når rådighedsberøvelsen foretages ved »kustodepant«. Det kræves, at individualiseringen foretages ud fra en beskrivelse, således at genstanden med ”nogenlunde sikkerhed” kan identificeres. I et sådant tilfælde, for at sikre sig identifikationstegn, er det muligt at finde inspiration i læren om den »bindende individualisering«, idet de definerede punkter 1, 2 og 4 kan bidrage til opretholdelsen af individualiseringen og til at løfte kontrolkravet.

---

²⁴³ Berning (1973), s. 155.

I relation til underpant er det vanskeligt at drage retlige paralleller, idet individualisering principielt alene relaterer sig til beskrivelsen. Individualiseringsproblematikken ved løsøre køb centrerer i retspraksis om de fysiske individualiseringshandlinger. "Klargøring i ord" ved løsøre køb må antages at ske på baggrund af sikre identifikationsmidler som f.eks. unikt fabriksnummer, eller at genstanden er et unikum. Ved underpant bevarer sikringsgiver rådigheden over genstanden, og der kan derfor ikke stilles krav om fysisk udskillelse.

Ejendomsforbeholdet er *sui generis*, og det er vanskeligt at drage paralleller. Dispositionsretten overgår til køber, og man kan følgelig ikke som sikringshaver kræve, at der sker fysisk adskillelse. Individualiseringshandlingen isoleres så til beskrivelsen – evt. ved mærkning, hvor genstanden kan have mere eller mindre sikre identifikationstegn.

5 Individualisering som bevisregel

Når individualiseringen skal stå sin prøve og køber/sikringshaver ("Den Berettigede") vil gøre ejendomsretten/sikkerheden gældende, kan retsbeskyttelsen kun indtræde under forudsætning af, at der kan føres bevis for, hvilken genstand der materielt blev individualiseret i forbindelse med aftalens indgåelse dvs. »identifikationsbevis«.

Det forhold, at genstanden er individualiseret på aftaletidspunktet, medfører ikke *per se*, at genstanden også kan identificeres på håndhævelsestidspunktet. Risikoen for identificeringsbrist er nærliggende, såfremt objektet sammenblandes med andre lignende effekter. Det er klart, at en udførlig beskrivelse i købsaftalen/panteaftalen/tinglysningen letter bevisførelsen, men i tvivlstilfælde skal der fortolkes til fordel for tredjemand.²⁴⁴

U 1964.315 V illustrerer identifikationsbevisets betydning.²⁴⁵ Uanset at kyllingeburene potentielt havde været tilstrækkeligt individualiseret,²⁴⁶ kunne ejendomsforbeholdet ikke gøres gældende, idet der ikke kunne føres »identifikationsbevis« for, hvilke kyllingebure der omfattedes af ejendomsforbeholdet.

På det bevismæssige plan må der sondres mellem *inter partes* konflikter og konflikter med tredjemænd. Ved konflikter *inter partes* kan man i højere grad lægge en eventuel samstemmende forklaring til grund, mens en sådan ikke ukritisk kan lægges til grund i tredjemandstilfældene.

Bliver identifikationsproblemet aktuelt *inter partes*, har pantsætter/sælger og panthaver/køber pr. definition modstridende interesser, mens de over for tredjemand kan tænkes at "spille sammen" i et forsøg på at begunstige panthaver/køber. Derfor kan man i *inter partes* konflikter roligt lægge en samstemmende forklaring til grund, mens en sådan ikke uden videre kan godtages, når det vedrører konflikter med tredjemand. U 1987.629 H fastslår direkte, at identifikationsbeviset ikke kan føres alene på baggrund af købers oplysninger i tredjemandstilfældene. I en sådan situation

---

²⁴⁴ Ibid. s. 162.

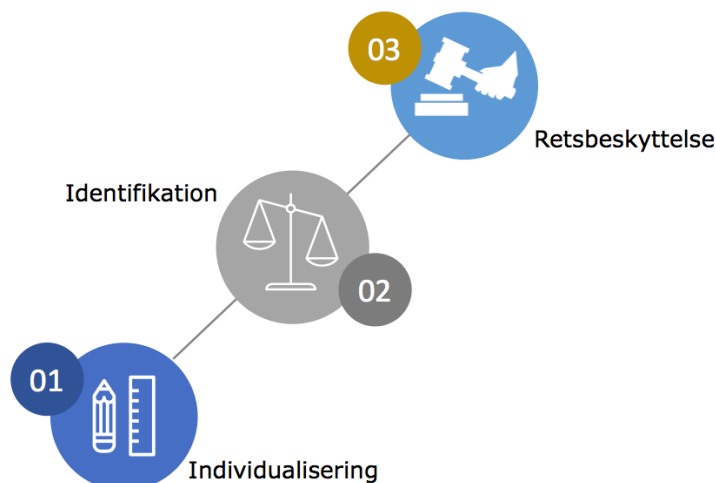
²⁴⁵ Illum (1976), s. 180 afsnittet omhandler løsøre køb, men forfatteren henviser til identifikationsbeviset ved ejendomsforbehold. Identifikationsbeviset er ens på begge retsområder.

²⁴⁶ Jf. "at de [...] leverede bure ikke mere kan identificeres".

må der foretages en konkret bevisvurdering ved f.eks. inddragelse af uvildige vidner eller, at sælgers salgslister sammenholdes med købers oplysning om placering af genstandene.²⁴⁷

Hvis man som Ørgaard kræver,²⁴⁸ at identificeringen skal kunne foretages på baggrund af salgs- respektive pantsætningsaftalen og udelukker bevisførelse angående momenter, der ligger uden for det skriftligt nedfældede, da vil dette betyde en skærpelse af individualiseringskravet.²⁴⁹ Det er imidlertid klart, at »identifikationsbeviset« kan reduceres hertil, jf. f.eks. U 1960.431/2 S, hvor vidneforklaringen udtrykkeligt blev lagt til grund og U 1979.430 V, hvor forholdet på gården blev tillagt betydning. På tilsvarende vis kan det ikke kræves, at individualiseringen umiddelbart skal være kendelig for tredjemand.^{250, 251}

Bemærkelsesværdigt er det, at den særskilte ret fortsat nyder beskyttelse, uanset at beskrivelsen i pantebrevet principielt ikke er tilstrækkelig til at opfylde det »formelle beskrivelseskrav« – eller sågar direkte fejlindividualiseret, jf. FM 2008.60 V – såfremt der kan føres »identifikationsbevis«. Såfremt (fejl)individualiseringen er bindende, må princippet ligeledes finde anvendelse indenfor løsøre købet.

Som individualiseringskravet er udformet, får det karakter af en processuel regel. (1) For individualiseringens foretagelse kræves en udvælgelse i *ord* og/eller *handling*. At der inden for løsørekøb stilles krav om, at individualiseringen skal være bindende for sælger, indebærer ingen forskel i det kvalitative indhold. Ret beset betyder det, at der skal ske en »bindende udvælgelse«. Ved individualisering af sikkerhedsobjektet foretages principielt også en »bindende udvælgelse«, idet valgfriheden elimineres.

²⁴⁷ Højrup (1978), s. 73 og Carstensen & Rørdam (2002), s. 61.

²⁴⁸ N. Ørgaard (1983), s. 23 og A. Ørgaard (2013), s. 45.

²⁴⁹ Ørgaards bevisregel støtter Bernings antagelse (note 243) om, at individualiseringskravet måske udspringer af tysk ret. I tysk ret gælder, jf. Serick II (1965), s. 149f, et krav om Bestimmtheit og Bestimmbarkeit. Materielt indebærer kravene, at der kun kan føres beviser ud fra pantsætningsaftalen. Princippet genfindes i Ringsted Skifteret 22.08.1986 (Sks. nr. 135/1984) – bilag 1 "Den fornødne klarhed skal foreligge i selve dokumentet, og kan ikke tilvejebringes ved uden for dokumentet liggende erklæringer eller ved indenretlig afhøring".

²⁵⁰ Illum (1976), s. 184.

²⁵¹ Et andet spørgsmål er, at videregående bevisførelse evt. kan afskæres, jf. RPL § 501, stk. 4.

Inden for begge retsområder er individualiseringen betinget af, at der kan føres (2) identifikationsbevis. Uanset at individualisering er nøje foretaget og er nok så bindende, er individualiseringshandling imidlertid uden betydning, dersom det viser sig umuligt at identificere den individuelle bestemte genstand.

»Identifikationsbeviset« består i afvejningen af mere eller mindre sikre indicier for identiteten. Ingen retspraksis fastslår beviskravets intensitet, men det må erindres, at individualiseringslæren varetager hensynet til kreditorerne således, at disse ikke besviges ved uretmæssige dispositioner. Af samme årsag må det kræves, at den blotte sandsynlighedsovervægt ikke er tilstrækkelig for at bevise identiteten bag en individualisering.

På området for løssørekøberes kreditorbeskyttelse er det ikke utænkeligt, at retten i exceptionelle tilfælde måske *"tør knibe øjnene i og træffe en konkret billighedsafgørelse"*.²⁵² Billighedsafgørelsen baseres på et friere skøn over omstændighederne i det individuelle tilfælde med henblik på at nå et resultat, som konkret er rimeligt. En sådan afgørelse kan muligvis forsvares, hvis det godtgøres, at sælger ikke siden handelens indgåelse har købt eller solgt lignende genstande.

Først når identifikationsbeviset er løftet udmøntes (3) retsbeskyttelsen definitivt.

6 Individualisering som almindelig retsgrundsætning

Litteraturen anfører flere steder,²⁵³ at der hersker uklarhed om, hvor der er hjemmel til at opstille et krav om individualisering. Berettigelsen af individualiseringskravet består i, at der ikke må kunne undskydes genstande, som *de facto* ikke omfattes af aftalen.

Individualisering betyder imidlertid ret beset det elementære, at det skal være muligt at identificere de individer, dvs. de objekter, aftalen angår. En sådan vurdering tager i højere grad sigte på at identificere objektet end på at vurdere den aftaleretlige gyldighed af dispositionen.

Højrup udtaler, at det må være et *"almindeligt tingsretligt princip, at den ting, man har en ret i skal kunne identificeres"*²⁵⁴ for at kunne gøre sin sikkerhedsret gældende.

Parternes kontrahering foretages med henblik på at opnå en materiel retsvirkning. For at aftalen mellem parterne skal være materielt gennemførlig, må det fastslås, hvad aftalen omfatter, og uden en beskrivelse heraf er aftalen uvirksom. Hensynet til, at parterne kan stole på, at aftalen får den tilsigtede retsvirkning, er det bærende hensyn bag et krav til individualiseringens foretagelse.

For at kunne tillægge en aftale betydning må de retsanvendende myndigheder være i stand til at udpege det, som en eventuel retsafgørelse kommer til at angå, hvilket illustreres ved civilprocessens krav om påstandens formulering. Påstanden skal have en sådan bestemthed og klarhed, at den egner sig til optagelse i en dom – og for fuldbyrdelsessøgsmål en dom, der skal

---

²⁵² Illum (1976), s. 180.

²⁵³ Se sammenfatning i Willumsen (1997), s. 434.

²⁵⁴ Højrup (1976), s. 78. Se Illum (1966), s. 152.

kunne tjene som grundlag for tvangsfuldbyrdelse²⁵⁵ - "at sagsøgte skal udlevere en bestemt genstand".²⁵⁶ Samtidig har sagsfremstillingen til formål at "individualisere og præcisere sagsøgerens krav".²⁵⁷ Fra retspraksis fremhæves U 1934.161/2 Ø, hvor en påstand om tilintetgørelse af eftergjorte buste, forme m.m. ikke blev taget til følge, idet påstanden "manglede nærmere Individualisering".

På områder, der ikke er reguleret ved retsfor skrifter, kan der ud af den fulgte praksis udvikles almindelige retsgrundsætninger eller principper. Der er ofte tale om helt banale og fundamentale opfattelser, som f.eks. at aftaler er bindende, »pacta sunt servanda«, jf. AFTL § 1, DL-5-1-1 og 5-1-2.²⁵⁸ En »almindelig retsgrundsætning« defineres som:²⁵⁹

"betegnelse for retsregler, der med eller uden støtte i lovgivningen efterhånden udvikles i retspraksis, og som generelt udformer retsreglerne på et vist område, men uden at der dermed er taget stilling til den mere detaljerede udformning af reglerne, hvilket sker gennem praksis eller lovning"

Definitionen er ikke klar, men begrebet anvendes ofte synonymt med »retsprincip«. Ordet »princip« er afledt af det latinske »principium«, der betyder "det første" eller "noget grundlæggende". Princippet er således et begyndelsepunkt eller et udgangspunkt.²⁶⁰

For retsanvenderen er det essentielt at skabe klarhed om parternes retstilling. Herved må man (i) fastslå, hvorvidt der er indgået en bindende aftale, og (ii) hvad der er aftalt mellem parterne.²⁶¹ Til illustration fremhæves T:BB 1999.325 V. I sagen fandtes der at være indgået en lejeaftale om et areal på 10m² i en bygning til opstilling af en hæveautomat. Byretten udtaler illustrativt:

"(i) at brevet har tilstrækkelig substans til at udgøre en lejeaftale, (ii) forudsat der kan udledes noget sikkert om placeringen"

Retten opstiller herved et krav om individualisering og finder den foretagne individualisering behørig:

"10 m² beliggende i det sydvestlige hjørne af sagsøgtes lejemål i det sydvestlige hjørne af familieforystelsescetret ved Aalborgvej i Blokhushuset (Blokhushuset)"

Individualiseringen er ikke præcis. Overført fra læren om individualisering ved løsøre køb og sikkerhedsobjektets individualisering kan der således også inden for dette område udledes et individualiseringskrav, hvor det med "nogenlunde sikkerhed" eller med "tilstrækkelig klarhed" skal kunne fastslås, hvad aftalen omfatter. Det er klart, at der heller ikke inden for dette område, som formel gyldighedsbetingelse, kan kræves, at det "nøjagtige omfang skal kunne fastlægges straks ved aftalen".

²⁵⁵ Gomard mfl. (2013), s. 826.

²⁵⁶ Bang-Pedersen & Christensen (2015), s. 108.

²⁵⁷ Gomard mfl. (2013), s. 828.

²⁵⁸ Blume (2011), s. 258.

²⁵⁹ Eyben (2008), s. 41.

²⁶⁰ Evald & Schaumburg-Müller (2004), s. 300.

²⁶¹ Andersen & Lookofsky (2010), s. 19.

Baggrunden for aftaleindgåelse er i almindelighed, at parterne har tilkendegivet en beslutning om at indgå en bestemt aftale af et bestemt indhold.²⁶² En kontrakt må for at være bindende indeholde en vis præcisering af, hvilken ydelse, der skal præsteres. Uanset at der i almindelighed ikke stilles krav om, at parterne skal tage stilling til ethvert spørgsmål, må hovedpunkterne dog fastsættes som et »de minimis«-krav²⁶³ – f.eks. skal der være enighed om art og mængde ved løsøre køb,²⁶⁴ hvorved der med udgangspunkt heri kan foretages aftalesupplering med henblik på at fastlægge parternes endelige rettigheder og forpligtelser.

Det synes naturligt, at et løfte alene er forpligtende, såfremt det med en vis grad af sikkerhed kan fastslås, hvad der loves (retsfølge), og viljeserklæringens bestemthed er afgørende for, om den er forpligtende eller ej.²⁶⁵ Aftalen bliver dermed et partsbestemt retsgrundlag, hvis bindende virkning udledes af de viljeserklæringer, som aftalens parter har manifesteret over for hinanden.²⁶⁶

Adskillige steder i købeloven henvises til ordet »salgsstanden«. Købeloven anses for en kodifikation af almindelige grundsætninger, og derfor anvendes købeloven ofte analogt uden for lovens egentlige område.²⁶⁷ At "salgsstanden" netop angives i bestemt form synes dermed som værende udtryk for, at salgsgenstanden individuelt skal bestemmes – uanset, at der i øvrigt måtte være tale om genusgenstande.

»Pacta sunt servanda« anerkendes utvivlsomt som en almindelig retsgrundsætning,²⁶⁸ og da må spørgsmålet om, (ii) hvad der er aftalt mellem parterne tilsvarende være en nødvendig og naturlig forudsætning for at anerkende aftalernes bindende karakter som retsgrundsætning.

Man kan spørge, hvor der er hjemmel til ved en leasingaftale at stille krav om, at det på grundlag af parternes aftale skal være muligt at finde frem til, hvad det er, der er leaset. Ligeså må der kræves individualisering i en arbejdsaftale, hvor det på baggrund af aftalen skal være muligt at finde ud af, hvilken tjenesteydelse der skal præsteres. På tilsvarende vis skal udlægsobjektet individualiseres således, at identifikation er mulig.²⁶⁹ I U 1987.750 S var der ikke foretaget en tilstrækkelig klar individualisering af udlægsobjektet ved formuleringen "*i den skyldneren tilhørende værdi i lejemålet Snuppi Bodega*". Ligeledes skal særejet beskrives således, at det kan konstateres, hvad særejet består af.²⁷⁰ Eksemplerne er »legio«.

Individualiseringskravet må siges ikke at være noget for tingsretten særegent, og kravet har karakter af en almindelig og horisontal retsgrundsætning. En kontraktforpligtelse, »obligatio ex contractu«, forudsætter en materiel fastlæggelse af parternes forpligtelse – m.a.o. en

---

²⁶² Gomard mfl. (2012), s. 22.

²⁶³ Se f.eks. NJA 1937 s 579 og Schmidt (1938), s. 151.

²⁶⁴ Gomard mfl. (2012), s. 39.

²⁶⁵ Andersen (2008), s. 151.

²⁶⁶ Ibid. s. 86.

²⁶⁷ Andersen & Lookofsky (2010), s. 22.

²⁶⁸ Bl.a. Ibid. s. 17, Gomard mfl. (2012), s. 17 og Blume (2011), s. 258.

²⁶⁹ Eyben & Møgelvang-Hansen (2013), s. 86. Se U 1984.1014 V.

²⁷⁰ Pedersen (2010), s. 29f og Dam (1993), s. 159ff.

individualisering af kontraktens forpligtelser. Individualiseringslæren påkræver, at en aftale skal være genstandsbestemt, for at den overhovedet kan tillægges retsvirkning.

7 »Enhedslæren«

En særlig udfordring i relation til individualiseringsproblematikken er fungible produkter – dvs. *”goder, der ud fra en almen vurdering lader sig ombytte med andre af samme slags”*,²⁷¹ f.eks. olie. Problemstillingen er aktuel, hvor dispositionen vedrører fungible produkter, samtidig med en halvgenerisk disposition, dvs. genstande, der lader sig ombytte af samme slags, og hvor der sker salg/sikkerhedsstillelse af en vis mængde af et angivet parti.

Der findes ikke trykt retspraksis, hvor der eksplicit tages stilling til det materielle indhold af individualiseringskravet i så henseende. Af den grund vedrører den behandlede retspraksis i denne afhandling alene løsøre, hvor det omtvistede løsøre principielt kunne isoleres – uanset, at der var ganske tilsvarende objekter,²⁷² f.eks. U 1964.315 V om kyllingebure, U 1954.673 H om cykler – eller, hvor det fungible produkt vedrørte en samlet produktion, eller en produktion, der fysisk var afsondret, f.eks. U 1950.287 H.

U 1939.285 H og U 1939.287 H illustrerer i et vist omfang problemet. Afgørelserne vedrørte samme selskabs produktion af æblemostkoncentrat. U 1939.285 H angår ejendomsretten til 9.500 kg - 10.000 kg æblemostkoncentrat og U 1939.287 H angår håndpansætning af *”den del af det oparbejdede Æblemostkoncentrat-Lager, som tilhørte [pansætter]”*. Æblemostkoncentratet var opbevaret på samme lager. Foruden de to sagsøgere påstod en anden kreditor ejendomsret til ca. 3.000 kg. æblemostkoncentratet. Faktum i sagerne er desværre yderst begrænset, og det kan ikke udledes med sikkerhed, hvordan æblemostkoncentratet blev opbevaret på lageret. I U 1939.285 H tilkendtes ejendomsretten ikke, idet der forelå en omgåelsesdisposition, som *de facto* dækkede over et forsøg på at skabe en sikkerhedsret og *”Dertil kommer den Sammenblanding, der har fundet Sted med andre Varer”*. I U 1939.287 H fandtes håndpanteretten ugyldig, idet æblemostkoncentratet bl.a. *”ikke har været tilstrækkeligt isoleret fra andre Partier i de samme lokaler”*. Afgørelserne giver indikation af, at *”genstanden”* må skulle udskilles fysisk.

Udfordringen er, at fungible produkter rammes af en pragmatisk tankegang, idet produkterne *”lader sig ombytte med andre af samme slags”*. Herved kan man principielt fremhæve, at det for retspositionen er irrelevant, hvorvidt man får den ene eller anden *”genstand”*, da objektet artsmæssigt ikke er forskelligt.²⁷³ Dette er utvivlsomt korrekt, men det efterlader en retstilstand,

²⁷¹ Nørager-Nielsen mfl. (2008), s. 114.

²⁷² Bang-Pedersen (2004), s. 184 antager, at hvis der f.eks. gives pant i 5.000 TDC-aktier på en individuel konto med 10.000 TDC-aktier, er der ikke sket behørig individualisering, idet der ikke er sket adskillelse, og at der herved er valgfrihed.

²⁷³ Problemstillingen afhjælpes i lov om finansiel virksomhed (”FIL”) § 72. Når værdipapirer tilhørende forskellige personer opbevares på én konto, kaldes det en *”samlekonto”*. Når værdipapirer, af samme type, som tilhører forskellige personer, opbevares på en samlkonto, opstår der et individualiseringsproblem, idet det enkelte dematerialiserede værdipapir ikke har løbenummer eller andre særkendetegn. Derfor er det *de facto* umuligt at føre bevis for, hvilke bestemte værdipapirer, der tilhører bestemte personer. Individualiseringsproblemstillingen afhjælpes ved direkte hjemmel således,

der gør fungible produkter til et ualmindeligt dårligt kreditsikringsobjekt og et uhåndterbart objekt i relation til ejendomsrettens overgang.

Følgende tankeeksperiment anføres til illustration:

Anders driver virksomhed med køb og salg af olie. Som storage facility lejer Anders store opbevaringstanke ved Brian. 1. august indeholder tank X 15.000 liter olie, og ved et prænumerationskøb sælges de 15.000 liter fra tank X til Carsten.²⁷⁴ 2. august modtager Anders en ny olieleverance – pga. pladsmangel fyldes 25.000 liter olie i tank X. 3. august forhandler Anders omlægning af sin kassekredit, hvor Dollar-banken nu kræver sikkerhedsstillelse for det nye arrangement. Dollar-banken får håndpant i de 25.000 liter olie i tank X. I tank X er der nu 40.000 liter olie: 15.000 er solgt til Carsten og 25.000 liter er pantsat til Dollar-banken.

For at tydeliggøre nødvendigheden af faste regler fremhæves følgende absurditet. Den 1. januar bliver det "isvinter", og temperaturen i tank X falder 15 °C. Olie er temperaturafhængigt produkt. Udvidelseskoefficienten angiver, hvor meget volumen ændres ved en given temperaturstigning. Råolie har en udvidelseskoefficient på ca. 0,0007²⁷⁵ ved ændring på 1 °C. Ved en temperaturændring på 15 °C udløses en reduktion i tankens volumen på 420 liter.

Ændringen i volumen ved temperaturændringer udtrykkes således:

$$dV = V_0 \beta (t_1 - t_0)$$

hvor

$$dV = V_1 - V_0 = \text{ændring i volume i m}^3$$

β =udvidelseskoefficienten

t_1 =sluttemperatur i °C

t_0 =starttemperatur i °C

Eksemplet består af et individualiserings- og et identifikationsproblem. Eksemplet er simpelt, men det er ikke utænkeligt, at der kunne have været 100 rettighedshavere, der udtog olie på forskellige tidspunkter i perioden. Selvom sælger/opbevareren optræder loyalt, kan der let opstå uregelmæssigheder, f.eks. hvis et køb hæves, eller at der sker upræcise pejlinger.²⁷⁶

In casu er det principielt ligegyldigt, hvilke blandt de 40.000 liter olie Carsten og Dollar-banken har hhv. ejendomsret og sikkerhed i. Men når temperatursvingningen tages i betragtning, er der 420 liter for lidt? Her kan det naturligst anføres, at parternes ret forholdsmæssigt reduceres, idet olien ikke er "forsvundet". Identifikationsbeviset fordrer, at det kan bevises, hvilken genstand der materielt blev individualiseret. *In casu* er det umuligt at bevise, hvilken specifik mængde olie den særskilte ret angår.

---

at den enkelte person i stedet udtager en forholdsmæssig ejerandel i tilfælde af konkurs, jf. FIL § 72, stk. 6.

²⁷⁴ Der er foretaget en »bindende individualisering«, da der ikke består en yderligere "produktion".

²⁷⁵ Bearce & Peffer (1916), s. 18.

²⁷⁶ Skouboe (2015), s. 74 – oliebranchen er præget af "svindel". F.eks. anvendes "cappuccino-metoden" hvor olien pumpes ind ved højt tryk, hvorved olien skummer voldsomt og kortvarigt fylder mere.

Man kan antage, at domstolene vil være forfalden til at træffe en konkret billighedsafgørelse, men modificeres eksemplet således, at der består uregelmæssigheder, vil parternes retsstilling afhænge af, hvorvidt de har ført fornøden kontrol – og en sådan kontrol er umulig at føre, idet partierne ikke er adskilt. I relation til identifikationsbeviset er det samtidig problematisk, at der branchemæssigt består særlige tolerancetærskler, dvs. en præliminær accepteret leveringsdivergens.²⁷⁷ Om en branchebestemt tolerancetærskel også kan overføres i identifikationsmæssig henseende er endnu uprøvet i retspraksis.

Hvis det fungible produkt ændres til korn, vil der kunne tænkes at opstå andre konflikter. Korn opbevares almindeligvis i siloer. Eksempelvis kan 75 % af siloens indhold udsættes for råd. Pragmatisk kan det antages, at rettigheden forholdsmæssigt reduceres. Imidlertid indikerer den foreliggende retspraksis, at det er tvivlsomt, hvorvidt der er hjemmel hertil. Af sagens oplysninger i U 1988.368 H fremgår, at der fsva. ét vinmærke var overensstemmelse mellem den pantsatte mængde og den faktiske behandling. Imidlertid blev panteretten ikke forholdsmæssigt reduceret. Det pragmatiske synspunkt afvistes også i et vist omfang i U 1964.315 V. *In casu* var der ikke tvivl om, hvorvidt der var indgået en aftale om ejendomsforbehold, men alligevel tillodes det ikke køber blot at udpege de bure "*han helst ville undvære*". For nuværende må det bero på en konkret fortolkning af pantsætningsaftalen, om panthaveren har krav på fuld dækning.

Den materielle individualisering ved halvgeneriske produkter adskiller sig væsentligt fra andet løsøre. I almindelighed kan løsøre individualiseres ved angivelse af den særlige dimension, nuance, form, identifikationsnummer etc. Fungible produkters egenskaber er dog af en sådan karakter, at man hverken i ord eller ved mærkning kan individualisere genstanden.

Ved genstande, hvis værdi beror på sin artsegenskab, må det i relation til individualiseringen kræves, at man skiller mængden ud fra den øvrige beholdning, dvs. »distinktion«. Dette kan ske ved f.eks. at fylde den mængde olie, der ønskes pantsat i en særskilt tank – der forsegles.²⁷⁸ Herved lader det til, at der kan opstilles en »enhedslære«, hvorefter individualiseringen må være enhedsbestemt.²⁷⁹ Princippet fungerer implicit ved almindeligt løsøre, idet retshåndhævelsen forudsætter, at det er muligt at udpege, hvilken genstand blandt flere ligeartede, man har sikkerhed i.²⁸⁰

Såfremt kravet om »distinktion« ikke opstilles, må man principielt anerkende kreditorbeskyttelse til den, der til levering om 6 mdr., har købt 10.000 liter olie fra et lager på 100.000 liter – køber må i det tilfælde forlade sig på, at oliehandleren, ved samtlige transaktioner de næste 6 mdr., har hans køb i erindring.

I retspraksis er det anerkendt, at det formelle individualiseringskrav kan opfyldes ved angivelse af en bestemt enhed, jf. f.eks. U 1987.837 V - "*400 tons indkøbt korn beroende i en Harvestore silo*".

---

²⁷⁷ I oliebranchen gælder angiveligt en tolerancetærskel på $\pm 0,3$ %.

²⁷⁸ Se også Højrup, (1978), s. 74.

²⁷⁹ Måske også stiftelsen af den særskilte ret skal fortolkes på enhedsmæssigt niveau, hvilket U 1988.368 H indikerer. Synspunktet er dog ikke fastslået i retspraksis.

²⁸⁰ Carstensen (1982), s. 76.

I siloen fandtes alene indkøbt korn (*ingen rettighedskonflikt*), hvorfor forveksling forekom umulig. Ved en sådan konstruktion er det muligt at lade retten omfatte ikke nærmere bestemte genstande, under forudsætning af at pantsætter/sælger effektivt er afskåret fra at disponere over det udskilte. Alene i et sådant tilfælde, hvor rettigheden med sikkerhed er isoleret, kan der gives sikkerhed i en variabel delmængde af et fungibelt produkt.

Det er ikke korrekt, når Kristensen (2003), s. 305 anfører, at der "*f.eks. [kan] gives håndpant i 4.000 af de 5.000 flasker Margaux 1982*". Forfatterens antagelse baseres på en analog anvendelse af reglerne om pantsætning af fordringer, hvor det er muligt at pantsatte en del af en fordring – uden angivelse af, om det skal være de rangførste eller rangsidste. Forfatteren overser imidlertid, at der ved løsøre ikke kan gives pantsætter valgfrihed med hensyn til, hvilke 4.000 flasker der, på realisationstidspunktet, skal opfylde forpligtelsen. Når panteobjektet derimod er en fordring, rettes individualiseringen mod denne – og ikke hvormed fordringen kan opfyldes. I det tilfælde er det uden betydning, om fordringens debitor har valgfrihed. Forfatterens antagelse har ingen støtte i retspraksis. Se også Illum i U 1959B.125 "*Medens jeg ikke kan sælge 50 Sække af dem, der ligger paa mit Lager, kan jeg pantsætte 5.000 Kr. af min Fordring paa 15.000 Kr.*" Se U 1985.856S: "*Beskyttelse over for sælgers kreditorer [...] opnås først, når de købte aktier er blevet individualiseret på en sådan måde, at de kan adskilles fra andre tilsvarende aktier.*" Under henvisning til note 273 må Kristensen som konsekvens antage, at FIL § 72, stk. 6, er udtryk for et almindeligt princip.²⁸¹

U 1939.287 H vedrørte en håndpantsetning af "*den Del af det oparbejdede Æblemostkoncentrat-Lager, som tilhørte [pantsetter]*". Der var således ikke angivet nogen pantsat mængde, og flere tredjemænd hævdede, at en vis (formentlig svingende) del af æblemostkoncentrat-lageret tilhørte dem. Parterne kunne have sikret deres retsposition ved anvendelsen af den opstillede »enhedslære«, hvorved udfordringerne ved individualisering og identifikation elimineres.

Princippet om »enhedslæren« udtrykkes i flertallets præmisser i U 1988.368 H, hvoraf fremgår, at den pantsatte del "*ikke holdtes adskilt fra den øvrige lagerbeholdning.*" Selvom vinen *in casu* var på flasker fordrer flertallet, at den pantsatte vin skulle udskilles som en enhed.

»Enhedslæren« står i relation til »identifikationsbeviset«, hvor det forudsættes at:^{282, 283}

"En pantøver skal kende sit pant, hvilket vil sige, at han skal kunne bevise, at det er den bestemte genstand, han har sikkerhed i[...] Pantet skal kunne identificeres"

"køberen [må] kunne identificere den individuelle vare, der skal tjene til opfyldelse af handelen. Alt efter varens karakter [...] kan det derfor være naturligt og anbefalelsesværdigt, at køberen i tide sikrer sig sådanne identifikationstegn, at han i påkommende tilfælde vil være i stand til at føre dette bevis"

Sammenfattende må det siges, at såfremt der anvendes dokumenter, må beskrivelsen foretages så udførligt, som det er muligt. Er en beskrivelse umulig, må der ske fysisk adskillelse ved

---

²⁸¹ Se note 273.

²⁸² Højrup (1978), s. 72.

²⁸³ Carstensen (1982), s. 72.

mærkning. Er mærkning umulig, må genstandene udskilles til en enhed, hvor der ikke kan ske konfusion.

Det erkendes, at der ikke foreligger klar retspraksis om individualiseringskravet ved fungible produkter, og fastlæggelsen af individualiseringskravet er forbundet med en ikke uvæsentlig risiko. Af samme grund anbefales parterne, ved sikkerhedsstillelse, af hensyn til procesrisikoen, i stedet at anvende virksomhedspantet, jf. TL § 47c – herunder særligt § 47c, stk. 3, nr. 2, hvorved denne problemstilling afhjælpes.²⁸⁴

8 Individualisering i forholdet mellem salg og sikkerhed

På baggrund af de to retsdogmatiske analyser kan det konkluderes, at individualiseringslæren varetager to forskellige formål. Individualiseringshandlingen i løsørekøb har karakter af »retserhvervelse«, mens individualiseringshandlingen ved sikkerhedsstillelse gennemgående har karakter af »retsbeskyttelse«. Individualiseringshandlingen i relation til sikkerhed bliver derfor primært et spørgsmål om bevismæssig identifikation. Fælles for retsområderne er, at de er betinget af, at der ultimativt kan føres identifikationsbevis, når individualiseringen skal stå sin prøve.

Overordnet kan en tinglig sikret ret stiftes på tre måder: (i) håndpant, (ii) underpant og (iii) ejendomsforbehold. Den tinglige beskyttelse indtræder ved (i) rådighedsberøvelse, (ii) tinglysning og (iii) ved vedtagelsen i købsaftalen. En manglende efterlevelse af disse handlinger medfører, at sikringshaver, skønt den er gældende inter parters, ikke opnår omsætnings- og kreditorbeskyttelse.²⁸⁵ Ovenstående situationer benævnes »overdragelse til sikkerhed«.

Anderledes er det ved erhvervelsen af ejendomsret til løsøre. For opnåelse af tinglig beskyttelse er det tilstrækkeligt, at der foreligger en købsaftale, og at genstanden er »bindende individualiseret«. Dette benævnes »overdragelse til eje«. Imidlertid forudsættes, at der er tale om et reelt salg og ikke en camoufleret sikringsakt i forbindelse med kredit – klassisk benævnt »møbellån«.²⁸⁶

Møbellånet er reelt en panteret, maskeret som en kombination af køb og leje.²⁸⁷ Konstruktionen udspringer af et "misbrug" af den tinglige beskyttelse, der opstår ved den »bindende individualisering«. Ved *pro forma* at lade det, der *de facto* var »overdragelse til sikkerhed«, fremtræde som et salg kombineret med, at salgsgenstanden forblev i overdragerens besiddelse f.eks. ved en lejeaftale, kunne pantshaveren (køber) og skyldneren (sælger) undgå at "alarmere" overdragerens øvrige kreditorer gennem foretagelse af sikringsakt.

Er retshandlen omvendt benævnt pantsætning, og har parterne foretaget enten rådighedsberøvelse eller tinglysning, er kreditorbeskyttelsen indtrådt, uanset at man efterfølgende når frem til, at der var tale om et køb, idet individualiseringen er bindende.

²⁸⁴ Det bemærkes, at der i OW Bunker ikke var etableret virksomhedspant.

²⁸⁵ Andersen & Werlauff (1992), s. 168.

²⁸⁶ Se Ross (1935), s. 209f, Kruse II (1951), s. 1214f, Højrup (1976), s. 65, Mortensen (2009), s. 410, Torp (1905), s. 366, Illum (1976), s. 208, Carstensen (1982), s. 141 og Lassen (1890), s. 609f.

²⁸⁷ U 1888.479 H, U 1950.586 Ø, U 1958.865 H, U 1991.476/2 V og U 1992.245 V.

Ved overdragelse af løsøre har det betydning, om overdragelsen sker i sikrings- eller i omsætningsøjemed. Sondringen stammer helt tilbage fra romerretten, hvor begrebet »fiducia« anvendtes,²⁸⁸ dvs. om det har været parternes intention, at overdragelsen "skulle gå tilbage" ved en skylds betaling, eller om overdragelsen var endelig.

Uanset, at der inden for begge retsområder kræves individualisering, er det klart, at de uskrevne regler ikke er identiske – og forskellen i retsbeskyttelsens indtræden kan ikke udnyttes *pro forma*, idet begge regelsæt er præceptive.²⁸⁹

Omsætningen kræver en vis frihed og skal kunne gå let og iværksættes ved en simpel formløs aftale. Sikkerhedsstillelse må derimod bindes til bestemte sikkerhedsforanstaltninger – og netop det er et særkende for nordisk ret: At vi for det ene har forstået at give frie tøjler men meget stramme tøjler for det andet.²⁹⁰

8.1 Refleksion

Individualiseringskravene er overkommelige ved overdragelse til sikkerhed, idet ejendomsforbeholdssælger eller panthaver normalt kan mærke eller beskrive den genstand, sikkerheden angår. Samme mulighed foreligger ikke for en prænumeration-løsørekøber, idet salgsgenstanden meget ofte ikke er til stede ved kontraktsafslutningen. Køber kan herudover have interesse i, at genstanden ikke nærmere individualiseres, idet køber – helt loyalt – ønsker, at sælger skal være underlagt genusansvaret.

Enkelte forfattere har forsøgt at sammenholde individualiseringskravene, som består ved køb af og sikkerhedsstillelse i løsøre. Elmer & Skovby anfører:²⁹¹

"På området med individualisering af solgte løsøregenstande som betingelse for beskyttelse mod overdragerens kreditorer kan der næppe stilles helt så strenge krav som dem, man f.eks. stiller i forhold til køberens kreditorer med hensyn til ejendomsforbehold. Det kan ikke kræves, at udskillelsen foretages ved, at de pågældende genstandes kendetegn indsættes i en mellem parterne oprettet skriftlig kontrakt"

Betragtningen er uheldig. Citatet giver det indtryk, at der rent kvalitativt skulle bestå strengere krav inden for sikkerhedsstillelse i løsøre. Såfremt dette har været forfatternes intention, ses det ikke at have støtte i retspraksis, idet problematikken ved overdragelse af løsøre centrerer om "udskillelse i handling" og ikke "udskillelse i ord".²⁹²

Von Eyben anfører:²⁹³

---

²⁸⁸ Kruse III (1951), s. 1669.

²⁸⁹ A. Ørgaard (2013), s. 161 og Eyben (1972), s. 208.

²⁹⁰ Kruse III (1951), s. 1672.

²⁹¹ Elmer & Skovby (1999), s. 62.

²⁹² Ibid. s. 135: Forfatterne anerkender mundtlige ejendomsforbehold, hvorved argumentationen gøres indholdsløs.

²⁹³ Eyben (1984), s. 69.

”hvis man udformer individualiseringen således, at individualiseringen skal være sket som led i normal handels afvikling, er det klart, at et individualiseringskrav, udformet på denne måde, ikke kan opstilles ved pantsætning i løsøre”

Det er netop klart, at et individualiseringskrav opstillet på denne måde ikke kan opstilles ved sikkerhedsstillelse. Imidlertid er bemærkningen misvisende. Elmer & Skovby og Von Eyben sammenblander to forskellige ting. Spørgsmålet er, hvilken grad af individualisering der må kræves, og ét andet er, på hvilken måde individualiseringen skal foretages. Princippet ved løsøresalg retter sig mod det sidstnævnte forhold, og derfor er der ikke noget i vejen for, at reglerne stiller samme krav til den kvalitative individualisering inden for de to retsområder.

Ved såvel »overdragelse til sikkerhed« og »overdragelse til eje« skal der ske en klar konstatering af de tilgrundliggende objekter. Hertil består dog en ikke uvæsentlig forskel. Mens »overdragelse til sikkerhed« foretages med henblik på en sikkerhedsstillelse for gæld, har »overdragelse til eje« til formål at ombytte værdier. Når man i den almindelig omsætningslære accepterer aftaler om individualiserede løsøregenstande som tilstrækkelig klar prioritetskonstatering, må der noget særligt til for at begrunde, at der ved »overdragelse til sikkerhed« kræves ”noget mere”.

Hensynet må være, at der består en ikke uvæsentlig risiko for, at en person, der har vanskelige økonomiske forhold, vilkårligt begunstiger enkelte kreditorer frem for andre. Det må derfor kræves, at skyldneren faktisk er afskåret fra at omgøre den fortrinsstilling, som er skabt, og at man uden vanskelighed kan fastslå prioritetsstillingen mellem forskellige fortrinsrettigheder til samme genstand, hvilket eksempelvis kan ske ved registrering, beskrivelse i købekontrakten og rådighedsberøvelse. Det må erkendes, at rådighedsberøvelsen bedst hindrer omgørelse, idet registreringen og beskrivelsen i købekontraktens effektivitet reelt forudsætter en nøje individualisering.²⁹⁴

Ud fra grundlæggende betragtninger er det muligt at danne sig et indtryk af, hvorfor der ved »overdragelse til sikkerhed« kræves ”noget mere”. Den fortsatte uhindrede besiddelse for pantsætter er mere end blot en betroelse fra pantavers side og adskiller sig væsentligt fra prænumerationskøbet. I det sidste tilfælde er den fortsatte besiddelse ikke nogen større risiko, idet sælger vil være forpligtet til ikke at råde over salgsgenstanden, og levering må under alle omstændigheder finde sted. Når formålet alene er sikkerhedsstillelse, har kreditor ikke genstandsinteresse. Den, der alene er interesseret i pantets realisationsværdi – i det højeste en indirekte omsætningsinteresse – vil næppe reagere overfor pantsætters uretmæssige dispositioner over genstanden, dersom pantsætter fortsat er i stand til at honorere den pantsikrede fordring.²⁹⁵ Det afgørende er blot, at sikkerheden ikke bringes i fare.²⁹⁶ Von Eyben anfører:²⁹⁷

”Den, der kun er interesseret i realisationsværdien, har ikke samme incitament til at sikre sig det »erhvervede«”

²⁹⁴ Torp (1905), s. 365 og 644, Matzen (1884), s. 515f og Ørsted VI (1835), s. 99f.

²⁹⁵ Arnholm (1962), s. 261.

²⁹⁶ Berning (1973), s. 133.

²⁹⁷ Eyben (1987), s. 62.

En køber er derimod interesseret i den købte genstand og vil reagere, hvis der er rådet i strid med hans ret ved f.eks. erstatningskrav, hvorfor sælger i mindre grad end pantsætter "tør" foretage bedrageriske dispositioner.²⁹⁸

Man fristes til at sige, at der ikke er noget hensyn at tage til panthaver, idet panthaver blot kunne undlade at give kredit? Imidlertid må det have in mente, at en professionel financier indregner risiko i det vederlag, som betinges. Netop det, at der ikke er noget naturligt hensyn at tage til panthaver, kan måske begrunde, at man lovmæssigt tvinger underpanthaver til at beskytte sig selv gennem registrering, jf. TL § 47, stk. 1.²⁹⁹ I realiteten gør registreringen en underpantsætning til et legitimt finansieringsgrundlag, og registreringen bliver i de fleste tilfælde effektiv over for retserhververe af samme karakter.³⁰⁰

Beskyttelse allerede fra panteaftalens indgåelse vil næppe være nogen garanti for financieren. En sådan beskyttelse har været gældende i amerikansk panteret. I medfør af The Uniform Commercial Code § 9-302(1)(c) (1962) nød financieren af genstanden kreditorbeskyttelse – uden registrering eller ejendomsforbehold – i købt landbrugsudstyr, der ikke oversteg en anskaffelsessum på \$2.500. Praksis viste imidlertid, at fritagelsen for foretagelse af sikringsakt havde alvorlige konsekvenser for den senere kreditgivning. Når en landmand havde erhvervet landbrugsmateriel af egne midler og ønskede at optage lån mod pant i det pågældende materiel, kunne långiver ikke vide sig sikker på, hvorvidt der var skjulte sikkerhedsrettigheder heri.³⁰¹ Samme kritik kan principielt anføres fsva. ejendomsforbehold:³⁰²

"Ejendomsforbehold [...]er som Undervandsbaade i Nutidens Erhvervsliv; de dukker op, naar man mindst venter dem, og gør Bevægelserne og Dispositionerne i Handelslivet utrygge"

Den formelle registrering bidrager til en vis beskyttelse af debitorerne. Til stiftelsen kræves foruden en gyldig viljeserklæring en »sikringsakt«, der skal konstatere rettighedens stiftelsestidspunkt. I håndpantsætning bringer pantsætteren *"et personligt Offer, idet han herefter afskæres fra at bruge, benytte og raade over Genstanden"*, hvilket ikke gør sig gældende for underpantsætter.³⁰³

Ovenstående illustrerer, at en formel lettelse af pantsætningsadgangen udmærket kan medføre reel vanskeliggørelse af muligheden for finansiering gennem sikkerhedsstillelse i løsøre. Individualisering gennem sikringsakt synes påkrævet, hvor kreditor ikke har særlig interesse i objektet. Dette begrundes, at man hverken ved salg eller ejendomsforbehold i almindelighed stiller krav om individualisering gennem sikringsakt, idet der foreligger genstandsinteresse – og ikke blot realisationsinteresse.

---

²⁹⁸ Højrup (1978), s. 69.

²⁹⁹ Arnholm (1962), s. 102.

³⁰⁰ Berning (1973), s. 139 og 136.

³⁰¹ Proposed revision of UCC art. 9 (1971), p. 323.

³⁰² Kruse III(ii) (1929), s. 1330.

³⁰³ Magnussen (1936), s. 329.

En formel kvalitativ skærpelse af kravene til individualisering af løvsøre ved f.eks. at indføre et løvsøreregister vil næppe være hensigtsmæssigt, idet almindeligt løvsøre generelt ikke er udstyret med sikkert individualiseringsgrundlag.

9 Konklusion

Det er klart, at anerkendelsen af særskilte rettigheder i løsøre giver anledning til talrige konfliktsituationer. Derfor er det essentielt for vurderingen af en parts retsposition, at der kan angives en teoretisk løsning, der er i praksis er anvendelig.

Individualiseringslæren er udtryk for domstolenes anvendelse af uskreven ret. Uskrevne retsprincipper angiver i almindelighed ikke definitiv løsning på enkeltsager, men udpeger hensyn eller synspunkter, der skal inddrages i retsanvendelsen.³⁰⁴ Sådanne retsgrundsætninger udvikler sig navnlig, når det praktiske behov for at løse konflikter er stærkere end lovgivers vilje til at lovregulere. Når et antal sager har fundet deres afgørelse ved domstolene ud fra en afvejning af de involverede interesser, samfundsmæssige hensyn etc., tegner der sig gradvist et mønster af betragtningsmåder og hensynsafvejninger, som kan præsenteres som en abstrakt regel og dermed danne grundlag for en mere klar og forudsebar afgørelse af fremtidige sager.

Inden for køb af og sikkerhedsstillelse i løsøre består der i dansk ret en ulovhjemlet individualiseringslære – en lære, hvis materielle indhold ganske vanskeligt lader sig kvalificere. Afhængig af retsområdet skifter læren karakter i sin materialisering, uanset at lærens materielle indhold grundlæggende er det samme: Der skal ske en materiel udvælgelse af de genstande, som skal tjene til aftalens opfyldelse.

I relation til løsørekøbet er det enigheden i salgsaftalen, der foranlediger ejendomsrettens overgang, »consensusprincippet«, hvorved kreditorbeskyttelsen etableres. Hertil er det en betingelse, at aftalen angår individualiserede genstande. Materialiseringen af individualiseringslæren inden for retsområdet indebærer, at den materielle udvælgelse af genstandene, som skal tjene til aftalens opfyldelse, skal være »bindende« for sælger. At individualiseringen er »bindende« medfører som konsekvens, at sælger ved sin omgørelse eller ved at disponere til anden side begår retsbrud, og sælger skal betragte de individualiserede genstande som værende købers ejendom. I dansk ret foreligger der en vis tvivl om, hvorvidt kreditorbeskyttelsen indtræder ved den »bindende« eller »normale« individualisering. På baggrund af den i DEL I foretagne retsdogmatiske analyse må det konkluderes, at fremtidige afgørelses materielle retsgrundlag formentlig vil blive baseret på teorien om »bindende individualisering«.

*"There can be no real security where there is no certain lien".*³⁰⁵ Som forudsætning for en sikkerhedsstillelse må der hertil knytte sig bestemte ting. Individualiseringslærens materielle indhold i relation til sikkerhedsstillelse indebærer, at den genstand, der skal tjene til sikkerhed, skal angives på en sådan måde, at det er muligt med nogenlunde sikkerhed at identificere genstanden på grundlag af denne angivelse. Terminologisk er der ikke grundlag for at benævne individualiseringen »bindende« for sikringsgiver, uanset individualiseringen ret beset har til formål at "binde" sikringsgiver. Valgfriheden kræves elimineret, og der må ikke kunne undskydes andre genstande under sikkerheden. I relation til materialiseringen kan det ikke kræves, at individualiseringen nedfældes på sådan måde, at retsværnet er betinget af udtømmende skriftlig

³⁰⁴ Nielsen (2002), s. 24.

³⁰⁵ Robinson v. Elliot, 89 U.S. 22 Wall 513 (1874).

angivelse i købskontrakten, pantsætningsaftalen eller i den tinglyste betegnelse. Såfremt det er muligt at føre bevis for identiteten ad anden vej, er dette tilstrækkeligt for opretholdelsen af retsbeskyttelsen – såfremt eventuelle sikringsakter i øvrigt er iagttaget. Materielt kan det konkluderes, at fremtidige afgørelses retsgrundlag formentlig vil blive baseret på teorien om »fri identifikation«.

På et horisontalt niveau består der ingen kvalitativ forskel i, hvordan en individualisering skal foretages i relation til løsøre. Det kvalitative krav er alene, at det med ”*tilstrækkelig klarhed*” eller ”*nogenlunde sikkerhed*” kan fastslås, hvilken genstand, der disponeres over.

Fælles for retsområderne er, at den endelige retsbeskyttelse indtræder under forudsætning af, at der kan føres bevis for, hvilken løsøregenstand der materielt blev individualiseret i forbindelse med aftalens indgåelse – dvs. at der skal kunne føres et »identifikationsbevis«. Det forhold, at genstanden på aftaletidspunktet er nøje individualiseret, er ikke en garanti for, at genstanden også kan identificeres, når konflikten er aktuel. Der består ikke på retsområderne et individualiseringskrav som materiel gyldighedsbetingelse, dvs. en udtømmende beskrivelse i købsaftalen, pantsætningsaftalen eller i den tinglyste betegnelse, og derfor kan enhver form for bevis, der i øvrigt er admissibelt for en domstol, benyttes til at løfte identifikationsbeviset.

Tingsrettens regler har til formål at beskytte erhvervede rettigheder, sikre hensynet til omsætningen og modvirke kreditorbesvigelser. For at dette formål overhovedet kan varetages må det være en naturlig forudsætning, at de erhvervede rettigheder skal individualiseres. Individualiseringskravet er næppe noget særegent for tingsretten. Det løfte, den aftale eller den disposition hvorved parterne *stifter, præciserer, forandrer* eller *forfølger* deres formueretlige retsforhold, kræver en individualisering for at etablere en ønsket retsfølge. »Individualiseringslæren« får hermed karakter af en almindelig retsgrundsætning.

Løsøre er i almindelighed ikke udstyret med sikkert grundlag for identifikation. Løsøret må derfor individualiseres ved angivelse af mere eller mindre sikre indicier. Visse genstande lader sig af natur ikke beskrive på en måde, så de lader sig adskille fra andre ganske tilsvarende, hvilket navnlig gælder fungible produkter. I et sådan tilfælde må der stilles krav om distinktion, dvs. at man skal kunne skelne mellem fænomener, der minder om hinanden. For at eliminere en valgfrihed må det kræves, at produktet/mængden isoleres på enhedsmæssigt niveau.

Individualiseringslæren er normativ og under dynamisk udvikling, og så længe der ikke foreligger en entydig og klar retstilstand på retsområderne, må det forventes, at læren over tid kan skifte karakter.

10 Kildefortegnelse

Retspraksis

FM 1993.49/1

FM 2008.80 V

RSD 22.08.1986 (Sks. nr.
135/1984) – *bilag 1*

T:BB 1999.325 V

UfR 1871.844 H

UfR 1888.479 H

UfR 1926.213 S

UfR 1934.161/2 Ø

UfR 1936.973 V

UfR 1939.285 H

UfR 1939.287 H

UfR 1944.158 V

UfR 1945.459 H

UfR 1950.287 H

UfR 1950.586 Ø

UfR 1953.328/2 S

UfR 1954.1009/1 V

UfR 1954.673 H

UfR 1954.678 H

UfR 1957.463 H

UfR 1958.341/2 H

UfR 1958.865 H

UfR 1960.431/2 S

UfR 1963.903/1 V

UfR 1964.315 V

UfR 1966.685 H

UfR 1968.702 Ø

UfR 1969.620 S

UfR 1975.914 S

UfR 1976.963/1 V

UfR 1979.430 V

UfR 1984.1014 V

UfR 1985.856 S

UfR 1987.629 H

UfR 1987.750 S

UfR 1987.837 V

UfR 1988.368 H

UfR 1991.476/2 V

UfR 1992.245 V

UfR 1992.768 Ø

UfR 1996.1 V

UfR 2009.2643 V

ØLD 14.11.1988 (15. afd.
a.s. nr. 301/1986) – *bilag 1*

Udenlandsk retspraksis

NJA 1937 s 579

RG-1972-53

Robinson v. Elliot, 89 U.S.
22 Wall 513 (1874)

Rt-1993-1295

Juridisk litteratur

Bøger

- A. Ørgaard (2013) Ørgaard, Anders: *Sikkerhed i løsøre*, 8. udgave, 2013, Karnov Group
- Andersen (2008) Andersen, Mads Bryde: *Grundlæggende aftaleret*, 3. udgave, 2008, Gjellerup
- Andersen (2010) Andersen, Lennart Lyng: *Kreditaftaleloven med kommentarer*, 1. udgave, 2010, Thomson Reuters
- Andersen & Lookofsky (2010) Andersen, Mads Bryde og Joseph Lookofsky: *Lærebog i obligationsret I*, 3. udgave, 2010, Karnov Group
- Andersen & Werlauff (1992) Andersen, Lennart Lyng og Erik Werlauff: *Finans & Kredit*, 1992, Gads Forlag
- Andersen & Werlauff (2014) Andersen, Lennart Lyng og Erik Werlauff: *Kreditretten*, 6. udgave, 2014, Karnov Group
- Bang-Pedersen (2002) Bang-Pedersen, Ulrik Rammeskov: *Internationale aspekter af insolvens- og tingsretten*, 1. udgave, 2002, Thomson
- Bang-Pedersen & Christensen (2015) Bang-Pedersen, Ulrik Rammeskov og Lasse Højlund Christensen: *Den civile retspleje*, 3. udgave, 2015, Pejus
- Berning (1973) Berning, Jesper: *Omsætningsformue som kreditsikring*, 1973, Juristforbundets Forlag
- Berning (1977) Berning, Jesper: *Finansieringsret*, 1977, Gads Forlag
- Blume (2011) Blume, Peter: *Retssystemet og juridisk metode*, 1. udgave,

	2011, Jurist- og Økonomforbundets Forlag
Carstensen (1982)	Carstensen, Vagn: <i>Ting og Sager 1</i> , 1982, Akademisk Forlag
Carstensen (1984)	Carstensen, Vagn: <i>Ting og Sager 2</i> , 1984, Akademisk Forlag
Carstensen & Rørdam (2002)	Carstensen, Vagn og Thomas Rørdam: <i>Pant</i> , 7. udgave, 2002, Jurist- og Økonomforbundets Forlag
Clausen (2016)	Jul Clausen, Nis: <i>Udvalgte tingsretlige problemstillinger</i> , 2016
Clausen & Hørby (2014)	Jul Clausen, Nis og Camilla Hørby Jensen: <i>Sikkerhed i fordringer</i> , 7. udgave, 2014, Karnov Group
Clausen mfl. (2012)	Jul Clausen, Nis, Hans Henrik Edlund og Anders Ørgaard: <i>Købsretten</i> , 5. udgave, 2012, Karnov Group
Clausen mfl. (2016)	Clausen, Nis Jul, Hanne Søndergaard Birkmose, Hans Henrik Edlund, René Franz Henschel, Camilla Hørby Jensen & Hans Viggo Godsk Pedersen: <i>Dansk Privatret</i> , 19. udgave, 2016, Jurist- og Økonomforbundets Forlag
Elmer & Skovby (1999)	Elmer, Michael og Lise Skovby: <i>Ejendomsretten 1</i> , 4. udgave, 1999, Jurist- og Økonomforbundets Forlag
Evald & Schaumburg-Müller (2004)	Evald, Jens og Sten Schaumburg-Müller: <i>Retsfilosofi, retsvidenskab & retskildelære</i> , 1. udgave, 2004, Jurist- og Økonomforbundets Forlag
Eyben (1972)	Von Eyben, W.E: <i>Formuerettigheder</i> , 4. udgave, 1972, Juristforbundets Forlag
Eyben (1983)	Von Eyben, W.E: <i>Formuerettigheder</i> , 7. udgave, 1983, Akademisk Forlag
Eyben (1984)	Von Eyben, W.E: <i>Panterettigheder</i> , 7. udgave, 1984, Akademisk Forlag
Eyben (1987)	Von Eyben, W.E: <i>Panterettigheder</i> , 8. udgave, v. Henning Skovgaard, 1987, Akademisk Forlag
Eyben (2008)	Eyben, Bo Von: <i>Juridisk Ordbog</i> , 13. udgave, 2008, Thomson Reuters
Eyben & Møgelvang-Hansen	Von Eyben, Bo & Peter Møgelvang-Hansen: <i>Kreditorforfølgning – materiel foged- og konkursret</i> , 7.

- (2013) udgave, 2013, Karnov Group
- Gomard (1969) Gomard, Bernhard: *Skifteret*, 2. udgave, 1969, Juristforbundets forlag
- Gomard (2016) Gomard, Bernhard: *Obligationsretten del 1*, 5. udgave, 2016, Jurist- og Økonomforbundets Forlag
- Gomard mfl. (2012) Gomard, Bern, Hans Viggo Godsk Pedersen og Anders Ørgaard: *Almindelig kontraktsret*, 4. udgave, 2012, Jurist- og Økonomforbundets Forlag
- Gomard mfl. (2013) Gomard, Bernhard Nicolai Pii, Tuk Bagger, Kim Rasmussen, Lennart Lindblom, Michael Kistrup, Peter Arnt Nielsen, Jørgen Jochimsen, Jens Møller (red.), Ole Dybdahl, Ketilbjørn Hertz, Bent Carlsen, Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen, Lasse Højlund Christensen, Henrik Rothe, Finn Haargaard, Jens Kruse Mikkelsen, Michael Ellehauge, Jens Røn, Gerd Dahl Sinding, Jesper Hjortenbergt, Søren Højgaard Mørup, Christian Lundblad, Lis Frost, Oliver Talevski (red.), Niels M. Andersen, Astrid Mavrogenis, Pernille Backhausen, Torben Jensen, Peter Thønnings (red.), Niels Juhl, Rasmus Møller Madsen, Lone Kern-Jespersen, Thomas Rørdam, Svend Danielsen, & Hans Gammeltoft-Hansen: *Retsplejeloven og Bruxelles I-forordningen - med kommentarer*, 9. udgave, 2013, Jurist- og Økonomforbundets Forlag
- Hammerslev & Olsen (2011) Hammerslev, Ole og Henrik Palmer Olsen: *Retsfilosofi – centrale tekster og temaer*, 1. udgave, 2011, Hans Reitzels Forlag
- Højrup (1976) Højrup, Hans Verner: *Ejendomsret*, 1976, Akademisk Forlag
- Højrup (1978) Højrup, Hans Verner: *Pant*, 2. udgave, 1978, Akademisk Forlag
- Illum (1946) Illum, Knud: *Ejendomsforbehold*, 1946, Nyt Nordisk Forlag
- Illum (1950) Illum, Knud: *Tinglysning*, 1950, Nyt Nordisk Forlag
- Illum (1966) Illum, Knud: *Dansk Tingsret*, 2. udgave, Nyt Nordisk Forlag
- Illum (1976) Illum, Knud: *Dansk Tingsret*, 3. udgave ved Vagn Carstensen, 1976, Juristforbundets Forlag
- Illum (1994) Illum, Knud ved Lars Buhl, Asbjørn Grathe, Knud Lund og Hans Willumsen: *Tinglysning*, 7. udgave, 1994, Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Iversen (1998)	Iversen, Bent: <i>Sikkerhedsrettigheder</i> , 2. udgave, 1998, Odense Universitetsforlag
Iversen (2000)	Iversen, Bent: <i>Panteret i fast ejendom og løsøre</i> , 1. udgave, 2000, Forlaget Thomson
Iversen & Lindencrone (2012)	Iversen, Bent og Lars Lindencrone Petersen: <i>Dansk Erhvervsret</i> , 10. udgave, 2012, Jurist- og Økonomforbundets Forlag
Iversen mfl. (2015)	Iversen, Bent; Lars Hedegaard Kristensen; Lars Henrik Gam Madsen, <i>Panteret</i> , 5. udgave, 2015, Karnov Group
Jensen (1970)	Jensen, Torben: <i>Afbetaling</i> , 1970, G.E.C. Gads forlag
Kristensen (2003)	Kristensen, Hedegaard Lars: <i>Studier i erhvervsfinansieringsret</i> , 2003, Jurist- og Økonomforbundets Forlag
Kruse (1958)	Vinding Kruse, Fr.: <i>Tillæg til Ejendomsretten Bind I, II og III</i> , 1958, G.E.C. Gad
Kruse II (1951)	Vinding Kruse, Frederik: <i>Ejendomsretten bind II</i> , 3. udgave, 1951, G.E.C. Gad
Kruse III (1951)	Vinding Kruse, Frederik: <i>Ejendomsretten bind III</i> , 3. udgave, 1951, G.E.C. Gad
Kruse III(ii) (1929)	Vinding Kruse, Frederik: <i>Ejendomsretten bind III(ii)</i> , 1929, Nyt Nordisk Forlag
Lindencrone & Ørgaard (2013)	Petersen, Lars Lindencrone og Anders Ørgaard: <i>Konkursloven med kommentarer</i> , 12. udgave, 2013, Karnov Group
Matzen (1884)	Matzen, Henning: <i>Forelæsninger over den danske Tingsret</i> , 2. udgave, 1884, Schultz
Mortensen (2009)	Mortensen, Peter: <i>Indledning til Tingsretten</i> , 2. udgave, 2009, Thomson Reuters
N. Ørgaard (1983)	Ørgaard, Niels: <i>Løsørefinansiering Sikkerhed i løsøreværdier som grundlag for kreditarrangementer med pengeinstitutter</i> , 1983, Foreningen af Statsautoristede Revisorer
Nielsen (2002)	Nielsen, Ruth: <i>Retskilderne</i> , 7. udgave, 2002, Jurist- og Økonomforbundets Forlag

- Nørager-Nielsen mfl. (2008) Nørager-Nielsen, Jacob, Søren Theilgaard, Michael Bjerg Hansen og Martin Hørmann Pallesen: *Købeloven med kommentarer*, 3. udgave, 2008, Forlaget Thomson
- Pedersen (2010) Pedersen, Anitta Godsk & Hans Viggo Godsk Pedersen: *Familie- og arveret*, 7. udgave, 2010, Thomson Reuters
- Ross (1935) Ross, Alf: *Ejendomsret og Ejendomsovergang*, 1935, Levin & Munksgaard
- Ross (1971) Ross, Alf: *Om ret og retfærdighed*, oplag fra 1971, Nyt Nordisk Forlag
- Rørdam & Carstensen (1986) Rørdam, Thomas og Vagn Carstensen: *Pant*, 3. udgave, 1986, Akademisk Forlag
- Tamm (2009) Tamm, Ditlev: *Retshistorie Danmark – Europa – Globale perspektiver*, 2. udgave, 2009, Jurist- og Økonomforbundets Forlag
- Thomsen (2012) Thomsen, Hans Helge Beck: *Kreditaftaler og Ejendomsforbehold*, 1. udgave, 2012, Karnov Group
- Torp (1905) Torp, Carl: *Dansk Tingsret*, 2. udgave ved L.A. Grundtvig, 1905, G.E.C. Gad
- Trzaskowski & Riis (2013) Trzaskowski, Jan og Thomas Riis: *Skriftlig jura – den juridiske fremstilling*, 1. udgave, 2013, Ex Tuto Publishing
- Wegener (2000) Wegener, Morten: *Juridisk metode*, 3. udgave, 2000, Jurist- og Økonomforbundets Forlag
- Willumsen (1997) Willumsen, Hans: *Tinglysningsloven med kommentarer*, 1997, Jurist- og Økonomforbundets Forlag
- Ørsted (1835) Ørsted, Anders Sandøe: *Haandbog over den danske og norske Lovkyndighed*, 6. bind, 1835, Coldin

Tidsskriftsartikler

- Bang-Pedersen (2004) Bang-Pedersen, Ulrik Rammeskov: *Rettigheder over værdipapirer. Individualisering og sikringsakt*

Publiceret i: Juristen nr. 4 (2004), s. 176-189

- Blume (1989) Blume, Peter: *Retsafgørelser som retskilde*
Publiceret i: UfR 1989B.201
- Carstensen (1987) Carstensen, Vagn: *Om kreditorbegunstigelser, emigration og actio pauliana*
Publiceret i: Juristen, Årg. 69, nr. 9 (1987), s. 303-309
- Dam (1993) Dam, Henrik: *Krav til beskrivelse af genstande i ægtepagter*
Publiceret i: UfR 1993B.159
- Frost (1955) Frost, J.L.: *Ejendomsrettens overgang - Løsørekøberens Beskyttelse overfor Sælgerens Kreditorer*
Publiceret i: TfR 1955.433
- Hansen (1968) Hansen, Karen Dyekjær: *Flydende pant i amerikansk (og dansk) ret*
Publiceret i: Juristen (1968), s. 288-307
- Heidmann & Sinding (1989) Heidmann, Poul og Christian Sinding: *Individualisering ved håndpant i løsøre*
Publiceret i: UfR 1989B.393
- Illum (1959) Illum, Knud: *Anmeldelser: W. E. v. Eyben: Panterrettigheder*
Publiceret i: UfR 1959B.125
- Illum (1971) Illum, Knud: *Torben Jensen: Afbetaling*
Publiceret i: UfR 1971B.82
- Jensen (1977) Jensen, Torben: *Actio Pauliana og pro forma. En højesteretsdom om tilsidesættelse af en skibshandel, der vanskeliggjorde en dansk kreditors retsforfølgning mod en udenlandsk debitor*
Publiceret i: UfR 1977B.369
- Juul-Olsen (1959) Juul-Olsen: *Anmeldelser: W.E. Von Eyben: Panterrettigheder*
Publiceret i: Juristen, Årg. 41, (1959), s. 359-366

- Kruse (1924) Vinding Kruse, Fr.: *Ejendomsrettens overgang*
Publiceret i: TFR 1924.315
- Kruse (1925) Vinding Kruse, Fr.: *Om Ejendomsrettens overgang*
Publiceret i: UFR 1925B.309
- Kruse (1926) Vinding Kruse, Fr.: *En Sø- og handelsretsdom og en særlig Benyttelse af den*
Publiceret i: UFR 1926B.195
- Kruse (1954) Vinding Kruse, Fr.: *Reformer af den engelske kontraktsret*
Publiceret i: UFR 1954B.297
- Lassen (1890) Lassen, Jul: *Nogle Bemærkninger om Proformaværk og Omgaaelse*
Publiceret i: UFR 1890B.609
- Magnussen (1925) Magnussen, O.K.: *Læren om Ejendomsrettens Overgang*
Publiceret i: UFR 1925B.277
- Magnussen (1936) Magnussen, O.K.: *Panteretsforskning*
Publiceret i: UFR 1936B.313
- Mathiassen (1976) Mathiassen, Jørgen: *Højesterets voteringer som retskilde*
Publiceret i: UFR 1976B.61
- Sindballe (1949) Sindballe, Kristian: *Ejerskiftet ved Omsætning af Lasere*
Publiceret i: UFR 1949B.305
- Ussing I (1926) Ussing, Henry: *Et Spørgsmaal vedrørende Konkurslovens § 16*
Publiceret i: UFR 1926B.125
- Ussing II (1926) Ussing, Henry: Svar på UFR 1926B.195
Publiceret i: UFR 1926B.198
- V. Kruse (1958) Vinding Kruse, Fr.: *What Does "Transfer of Property" Mean with Regard to Chattels? A Study in Comparative Law*

Publiceret i: The American Journal of Comparative Law Vol. 7, No. 4 (Autumn, 1958)

Wacke (2001)

Wacke, Andreas: *Ejendomserhvervelsen ved jævn consensus eller først ved overgivelsen? Traditionsprincippetts forskellige reception og dets mulige overvindelse i Europa*

Publiceret i: UfR 2001B.466

Udenlandsk litteratur

Arnholm (1962)

Arnholm, Carl Jacob: *Panteretten*, 3. udgave, 1962, Forlaget av Johan Grundt Tanum

Bearce & Peffer (1916)

Bearce, H. W. & E. L. Peffer, *Technologic Papers of the Bureau of Standards*, 1916

Berg (1999)

Berg, Borgar Høgetveit: *Rettsvern for lausørekjøp - avtale eller overlevering (tradisjon)?*

Publiceret i: JV-1999-1

Brækhus (1968)

Brækhus, Sjur: *Materiell konkurs- og eksekusjonsrett*, 1968, Universitetsforlaget

Brækhus (2005)

Brækhus, Sjur: *Omsætning og Kreditt 2*, 3. Udgave ved Borgar Høgeveit Berg, Universitetsforlaget

Brækhus & Hærem (1964)

Brækhus, Sjur og Axel Hærem: *Norsk Tingsrett*, 1964, Universitetsforlaget

Falkanger (2007)

Falkanger, Thor og Aage Thor Falkanger: *Tingsrett*, 6. udgave, 2007, Universitetsforlaget

Holmes (1897)

Holmes, Oliver Wendell: *The Path of the Law*, Volume 10, Nummer 8, 1897, Harvard Law Review

Knoph (1937)

Knoph, Ragnar: *Oversikt over Norges Rett*, 2. Udgave, 1937, Nationaltrykkeriet

Lilleholt (1994)

Lilleholt, Kåre: *Godtruerverv og kreditorvern*, 2. utgåve, 1994, Universitetsforlaget

Lindskoug (2015)	Lindskoug, Patrick: <i>Avtalsprincip eller traditionsprincip - några sakrättsliga erfarenheter från det danska perspektivet</i> <i>Publiceret i: TFR 02/2015</i>
Schmidt (1938)	Schmidt, Folke: <i>Om ägareförbehåll och avbetalningsköp</i> , Almqvist & Wiksells, 1938
Serick II (1965)	Serick, Rolf: <i>Eigentumsvorbehalt und Sicherungsübertragung</i> , Bd. II, 1965, Recht und Wirtschaft
Skoghøy (2014)	Skoghøy, Jens Edvin: <i>Panterett</i> , 3. utgave, 2014, Universitetsforlaget

Betænkninger og forarbejder

Betænkning nr. 1190/1990	Skjult gæld i biler afgivet af en arbejdsgruppe under Justitsministeriet
Betænkning nr. 172/1957	Betænkning vedrørende underpantsætning af løsøre
Betænkning nr. 738/1975	Forbrugerkommissionens betænkning (iii): Forbrugerens retsstilling og retsbeskyttelse
Betænkning nr. 839/1978	Betænkning om køb på kredit
LFF 1989-11-22 nr. 78	Forslag til Lov om kreditaftaler

Andet materiale

Artikel om Christopher Haar	Tilgængelig på: [01.06.2017] http://politiken.dk/forbrugogliv/forbrug/art5590986/Cykelkæde-er-gået-konkurs-»Desværre-du-kan-ikke-hente-din-nye-cykel«
Dir.2013:28.	Köparens rätt till varor i förhållande till säljarens borgenärer
Law Com No 369	The Law Commission (LAW COM No 369) - BILLS OF SALE

Ot.prp. nr. 22 (2003-2004)	Proposisjonen Ot.prp.nr.22 (2003-2004) Om lov om finansiell sikkerhetsstillelse
Ot.prp.nr.39 (1977-1978)	Proposisjonen Ot.prp.nr.39 (1977-1978) Om pantelov
Proposed revision of UCC art. 9 (1971)	The proposed revision of article 9 of the Uniform Commercial Code, (Nov. 1971)
Skouboe (2015)	Skouboe, Jakob: <i>OW Bunker Insidernes fortælling om det dramatiske kollaps</i> , 1. udgave, 2015, Gyldendal Business
SOU 2015:18	Betänkande av Lösöreköpskommittéen
Udkast til Lov om Køb med bemærkninger (1904)	Udkast til Lov om Køb med bemærkninger udarbejdet af den ved kgl. resolution af 28. juni 1901 nedsatte kommission

11 Bilag 1

11.1 Ringsted Skifteret 22.08.1986 (Sks. nr. 135/1984)

År 1986 den 22. august kl. 10.00 afsagdes i skifteretten i Ringsted i
sks.135/1984

Lønmodtagernes Garantifond,
ATP-Huset,
Kongens Vænge 8,
3400 Hillerød.
(Advokat Ulf Andersen, København).

mod

Konkursboet ASX 3274 Aps
under navneforandring til
3 B Billard Aps,
Finlandsgade 4,
4690 Haslev v/
kurator, advokat Peter Carstensen,
Haslev.
(Advokat Peter Carstensen)

og

H. Thrane Nielsen Aps,
Vordingborgvej 105,
4681 Herfølge.
(Advokat Jørgen Kristian Thomsen,
København)

sålydende

DOM

Ved stiftelsesdokument af 22. december 1982 stiftede ASX 2180 Aps. -
reg. nr. 50.842 - under navneforandring til FINANS-INFORM Aps anpartsselskabet
ASX 3274 Aps. Den 25. marts 1983 blev der i dette selskab afholdt ekstraordinær
generalforsamling, hvor det blandt andet blev besluttet, at ændre selskabets
navn til 3 B Billard samt at ændre dets hjemsted fra Københavns kommune til
Haslev kommune.

På et ikke nærmere angivet tidspunkt i 1983 blev der mellem anmelderen

H. Thrane Nielsen Aps, der på daværende tidspunkt havde navnet 3 B Billard Aps., og ASX 3274 Aps indgået en kontrakt "om overdragelse af lagre, driftsmidler m.v." Den originale kontrakt har ikke været fremlagt under sagen. Af en ikke underskrevet kopi af kontrakten fremgår blandt andet:

"-----

2. Kontraktens genstand.

2.1. Maskiner og inventar.

Overdragelsesaftalen omfatter snedkerimaskiner og kontorinventar i henhold til vedlagte liste, bilag 1.

Maskiner og inventar sælges som beset, idet bemærkes, at alle maskiner er funktionsdygtige og i god vedligeholdelsesmæssig stand.

2.2. Vare- og lastbiler.

Køberen overtager 1 stk. lastvogn, Mercedes 306 D, reg. nr. HZ 89.810 og 1 stk. varevogn, Mercedes 206 D, reg. nr. BY 89.153.

Begge biler leveres af sælger i nysynet stand indregistreret i købers navn senest 1/6 1983. Iøvrigt overtages bilerne som beset.

2.3. Firmanavn, logo og good-will.

Køber overtager retten til navnet "3 B Billard Aps" til anvendelse alene eller i sammenhæng med andre ord, der indgår som bestanddele i et navn.

Sælger foranlediger senest ved nærværende kontrakts underskrift afholdt generalforsamling, under hvilken navnet i det sælgende selskab ændres.

-----

3. Prisfastsættelse, købesummens betaling og sikkerhedsstillelse.

3.1. Maskiner, inventar, biler, immaterialrettigheder m.v.

3.1.1. Pris og afvikling.

Købesummen herfor er aftalt til 605.000,00 kr., heraf udgør vederlaget for good-will 200.000,00 kr.

Den til enhver tid værende restgæld forrentes med 10% p.a.

Købesummen afvikles med 60 lige store ydelser at erlægge hver den 1. i måneden, første gang 1 år efter overtagelsesdagen eller, om overtagelsesdagen ikke er den 1. i en måned, da den 1. i den måned, der følger efter eet-års-dagen.

Den månedlige ydelse er opgjort til 14.140,00 kr. Eventuel korrektion foretages over den eller de sidste ydelser.

3.1.2. Sikkerhedsstillelse.

Til sikkerhed for sælgers krav udsteder køber løsøre pantebrev med pant i det i bilag 1 nævnte driftsmateriel og de i punkt 2.2. nævnte 2 biler på nærmere aftalte vilkår.

Værdien af pantet andrager højst 405.000,00 kr.

Ved salg uden genanskaffelse forholdes således:

Sælger relaxerer på påkrav den solgte genstand mod at erhverve provenuet af videresalget som ekstraordinært afdrag på gælden.

Relaksationen lyses af sælger efter påkrav fra køber og for købers regning.

Ved salg med genanskaffelse forholdes således:

Sælger relaxerer på påkrav den solgte genstand mod, at den nyanskaffede genstand inddrages under pantet, idet det forudsættes, at salgsprovenuet anvendes til delvis betaling af den nyanskaffede genstand.

Panteretten respekterer i givet fald ejendomsforbehold taget af eller underpant meddelt til overdrageren eller købers finansier; dog kun for gæld vedrørende anskaffelsen af genstanden. Tinglysning af pantstiftelse og relaksation foretages af sælger for købers regning.

3.3. Kaution.

Ib Thrige Andersen og Finn Thrige Andersen indestår som selvskyldnerkautionister for, at varelageret som nævnt i punkt 3.2.1. - 3.2.4. betales af køber.

4. Overtagelsesdag.

Overtagelsesdagen fastsættes til den 1/4 1983.

-----"

Det i kontrakten anførte bilag 1, der er udateret og underskrevet, har følgende ordlyd:

"Bilag 1 til kontrakt mellem 3 B Aps og ASX 3274 Aps.

Maskiner og inventar.

Kehlemaskine

Fræser
Afrætter.
Rundsav.
2 stk. dyvelboremaskiner.
Tykkelseshøvl.
Formatsav.
Overfræser.
2 stk. båndpudsemaskiner.
Kantpudser.
Valsepudser.
Presse.
Sprøjtemaskine.
Båndsav.
Afkorter.
Pladesav.
2 stk. kompressorer.
Finérsymaskine.
Finérsav.
Limvalse.
Boremaskine til jern.
Bænboremaskine.
30 håndmaskiner.
Fremtræk.
3 stk. transportable kompressorer.
Udsugningsanlæg.
Støvsuger.
Div. reoler.
Arbejdsbord.
Alt håndværktøj.
Kantpresse.
Kontor- og andet inventar fra Haslev.
Div. udstillingsinventar fra Herfølge."

I henhold til kontraktens § 3 udstedte ASX 3274 Aps under navneændring 3 B Billard Aps herefter den 27. juli 1983 et løsøre pantebrev på 605.000,00 kr. til anmelderen, 3 B Billard Aps under navneændring til H. Thrane Nielsen Aps. Pantebrevet skulle forrentes og afdrages som aftalt i kontraktens § 3. I pantebrevet var den pantsatte genstand specificeret på følgende måde:

"Kehlemaskine, fræser, afretter, rundsav, 2 stk. dyvelboremaskiner, tykkelses-høvl, formatsav, overfræser, 2 stk. båndpudsemaskiner, kantpudser, valsepudser, presse, sprøjtemaskine, båndsav, afkorter, pladesav, 2 stk. kompressorer, finér-symaskine, finérsav, limvalse, boremaskine til jern, bækboremaskine, 30 hånd-maskiner, fremtræk, 3 stk. transportable kompressorer, udsugningsanlæg, støvsuger, div. reoler, arbejdsbord, alt håndværktøj, kantpresse, kontor- og andet inventar fra Haslev, div. udstillingsinventar fra Herfølge.

1. stk. lastvogn Mercedes 306 D, reg. nr. HZ 89.810 og 1 stk. varevogn Mercedes 206 D, reg. nr. By 89.153"

I pantebrevets rubrik for "Særlige bestemmelser" var der blandt andet anført følgende:

"Ved debtors salg af pantsatte genstande uden genanskaffelse skal kreditor på påkrav relaxere den eller de solgte genstande mod at erhverve provenuet af videre-salget som ekstraordinært afdrag på gælden. Relaxationen lyses af kreditor efter påkrav fra debitor og for debtors regning.

Ved salg af pantsatte genstande med genanskaffelse er kreditor pligtig på påkrav at relaxere den solgte genstand for nærværende pantebrev, mod at den nyanskaffede genstand inddrages under pantet, idet det forudsættes, at provenuet vedrørende den solgte genstand anvendes til delvis betaling af den nyanskaffede genstand. Panteretten respekterer i givet fald ejendomsforbehold taget af eller underpant meddelt til overdrageren eller købers finansier; dog kun for gæld vedrørende anskaffelsen af genstanden. Tinglysning af pantstiftelse og relaxation foretages af kreditor for debtors regning.

-----"

Den 5. september 1983 forsynede Tinglysningsdommeren i Ringsted pantebrevet

med følgende tinglysningspåtegning:

"Lyst personbog

Lyst f.s.v. ang. pantsætning i diverse maskiner, save m.m., men afvist f.s.v. ang. 1 stk. lastvogn Mercedes 306 D og 1 stk. varevogn Mercedes 206 D, da stelnr. ikke er anført for disse.

Alene lyst foreløbig m/ frist til 1/2 1984 til forevisning af udskrift af A/S-reg."

Efter at pantebrevet den 19. september 1983 var blevet forsynet med en allonge, hvor de to bilers stelnumre var anført, blev pantebrevet den 21. september 1983 i sin helhed tinglyst med frist til den 1. februar 1984 til forevisning af udskrift af Aktieselskabsregisteret. Den 15. februar 1984 blev fristen forlænget til den 1. maj 1984 og den 2. maj 1984 yderligere til den 1. juni 1984. Den 22. maj 1984 blev pantebrevet forsynet med en allonge. Denne, der blev underskrevet af to bestyrelsesmedlemmer Finn og Ib Thrige Andersen, har følgende ordlyd:

"Idet vi erklærer, at navnet ASX 3274 Aps ifølge Aktieselskabs-Registeret indtil videre ikke har kunnet ændres, begærer vi herved pantebrevet endeligt tinglyst under debitorbetegnelsen ASX 3274 Aps."

Samme dag blev det påny anmeldt til tinglysning og forsynet med følgende tinglysningspåtegning:

"Lyst og endelig indført, hvorefter debitor er "ASX 3274 Aps", da 3 B Billard Aps ikke kan reg. iflg. A/S reg."

Ved dekret af 16. april 1984 var selskabet taget under konkursbehandling på grundlag af en selskabet den 12. april 1984 indgivet konkursbegæring. Advokat Peter Carstensen, der oprindeligt blev antaget som midlertidig bestyrer, blev 14. maj 1984 valgt som kurator.

På kurators foranledning udarbejdede Per Madsen, Adlon Sport, Farum, den 15. maj 1984 en vurdering af såvel billarder og tilbehør som maskinparken. Sidstnævnte blev vurderet til 126.100,00 kr. I vurderingen er maskinparken specificeret på følgende måde:

"1 stk. Tegel og søn pallellesav-formatsav

- 1 stk. Høvlebænk.
- 1 stk. AFAC overfræser, meget gl.
- 1 stk. AYEN Dyleboremaskine.
- 1 stk. Poul OTT limpresse.
- 1 stk. Søgård Hansen båndpudser, 2 hastigheder.
- 1 stk. DON høvl, gl. model.
- 1 stk. Sheer finersav - kan ikke sælges.
- 1 stk. Limmaskine.
- 1 stk. Limvalse maskine, (ikke sælges, står i skuret).
- 1 stk. Carstens valsepudser, meget svær at sælge.
- 1 stk. Kantpudser.
- 1 stk. Geringklipper - åben sokkel.
- 2 stk. Suge anlæg som ikke kan flyttes, kan ikke sælges.
- 1 stk. Hydralisk limpresse til finer.
- 1 stk. Sprøjteanlæg som ikke kan flyttes.
- 3 stk. Sprøjteanlæg vogne med ribbe a' 300,00 kr.
- 1 stk. Båndpudser, stor model
- 1. stk. Båndsav lille model
- 1 stk. Robert Nielsen kehemaskine - 3 sidet
- 1 stk. Bäuerle fræser med fremstræk (univer)
- 1 stk. N.P. Hansen rundsav med fremtræk (italiensk)
- 1 stk. Brun og søn afretter med 2 knive
- 1 stk. TEICHERT kombineret
- 1 stk. Boremaskine - dyvel model.
- 1 stk. STRIEBIG pladesav - prima maskine.
- 1 stk. Kompressor anlæg
- 1 stk. DE VELT radialsav.
- 1 stk. Søjle boremaskine
- 1 løftevogn 500,- kørevogne, div. håndværktøj."

Efter at maskinparken var blevet vurderet, udleverede kurator den i sin helhed til anmelderen, H. Thrane Nielsen Aps.

Under en skiftesamling den 29. juli 1985 blev repræsentanter for Lønmodtagernes Garantifond bekendt med pantebrevets indhold. Ved skrivelse af 9. august 1985 meddelte Lønmodtagernes Garantifond kurator, at det er fondens opfattelse, at anmelderen alene har separatistkrav for så vidt angår de to biler, idet der ikke er sket individualisering af de øvrige pantsatte løsørengestande.

Spørgsmålet om omfanget af anmelderens separatistkrav er blevet gjort til genstand for særskilt procedure. Såfremt pantebrevet tilsidesættes, som påstået af Lønmodtagernes Garantifond, vil der blive 100% dækning til de privilegerede kreditorer og delvis dækning til simple kreditorer. Såfremt separatistkravet opretholdes i sin helhed, vil der alene blive cirka 80% dækning til de privilegerede kreditorer.

Lønmodtagernes Garantifond har nedlagt påstand om, at H. Thrane Nielsen Aps bliver tilpligtet at betale konkursboet 126.100,00 kr.

Anmelderen H. Thrane Nielsen Aps har nedlagt påstand om frifindelse.

Kurator har tiltrådt anmelderens frifindelsespåstand.

Under sagen er der afgivet forklaring af anmelderens direktør H. Thrane Nielsen, Herfølge, samt de to tidligere ansatte Svend Birger Nielsen og Bjarne Nielsen, Haslev.

Holger Thrane Nielsen har forklaret, at den oprindelige liste, der var vedlagt kontrakten som bilag 1, blev udarbejdet af ham og værkføreren, vidnet Svend Birger Nielsen. I fællesskab gik de rundt og skrev alt løsøret op. Han var ikke selv klar over, om det havde været muligt at udarbejde en mere nøjagtig beskrivelse. De fleste maskiner var dog forsynet med fabrikatnavn ligesom cirka halvdelen var forsynet med fabrikationsnummer. Kontraktens bilag 1 udgjorde grundlaget for specifikationen i løsørepanterbrevet. Den maskinpark, der stod i virksomheden ved konkursen, var identisk med de oprindelige maskiner, bortset fra enkelte, som var blevet leveret tilbage.

Svend Birger Nielsen har forklaret, at han var værkfører i virksomheden, hvor han har været ansat i 12 år. Ved salget af virksomheden talte vidnet varelageret og maskinerne op. Holger Thrane Nielsen deltog ikke i denne optælling. Der var fabrikatnavn og fabrikationsnumre på alle maskinerne. Vidnet interesserede sig imidlertid ikke for disse navne og numre, da han vidste hvilke maskiner,

der var tale om. Efter at vidnet havde afleveret listen, blev han ikke spurgt om at lave den mere detaljeret. Produktionen fortsatte efter ejerskiftet den 1. april 1983 med de samme maskiner. Der blev ikke købt nye maskiner, bortset fra en dyleboremaskine. Der blev alene solgt en kantpudser.

Bjarne Nielsen har forklaret, at han ikke deltog i den optælling, der dannede grundlag for kontraktens bilag 1. Der var fabrikatnavn på nogen af maskinerne. Fra den 1. april 1983 og indtil konkursen var maskinparken uændret bortset fra, at der blev anskaffet en dyleboremaskine.

Af sagen fremgår blandt andet, at produktionen fandt sted fra lejede lokaler i den faste ejendom matr. nr. 4 o Troelstrup by, Haslev, beliggende på adressen Finlandsgade 4, Haslev. Ifølge lejekontrakten af 29. marts 1983 er fabrikant H. Thrane Nielsen ejer af den pågældende ejendom.

Lønmodtagernes Garantifond har til støtte for sin påstand gjort gældende, at der må kræves individualisering i det tinglyste pantebrev eller i dokumenter eller andre oplysninger, hvortil det tinglyste pantebrev henviser, for at en underpantsætning af løsøre kan anses for gyldigt stiftet i forhold til pantsætters tredjemænd, herunder pantsætterens konkursbo. Bortset fra bilerne er der ikke i pantebrevet sket nogen individualisering af de pantsatte løsøre- genstande. Da de pantsatte genstande udelukkende er beskrevet ved almindelige artsbetegnelser, burde pantebrevet være afvist fra tinglysning, bortset fra pantsætningen af de 2 biler. Uanset at det efter de angivne forklaringer havde været muligt at angive såvel fabrikatnavn som fabrikationsnummer, er dette i sin helhed undladt. Som følge af den manglende individualisering er det usikkert, om de løsøregenstande, der befandt sig i virksomheden, er identiske med dem, som er omfattet af pantebrevet. Selv om der føres bevis for, at der er identitet mellem det pantsatte og det, der befandt sig ved konkursen, er dette uden betydning for beskyttelsen over for tredjemænd, når der ikke er sket nogen individualisering i pantebrevet. Således som dette er formuleret, kan Tinglysningslovens § 47 b stk. 2 ikke finde anvendelse, idet pantebrevet på ingen måde angiver, at der er tale om pantsætning af det til skyldnerens erhvervsvirksomhed hørende driftsinventar og driftsmaterial. Det fremgår tvært-

imod af pantebrevet, at det er bestemte, konkrete løsørengenstande, der er pantsat. I overensstemmelse med dette forudsætter pantebrevet endvidere, at der skal ske tinglysning af relaxation ved salg af løsøre genstande samt en fornyet tinglysning i tilfælde, hvor nye løsørengenstande måtte skulle indgå under pantet som erstatning for løsørengenstande der ønskes solgt.

H. Thrane Nielsen Aps og kurator har til støtte for deres påstande gjort gældende, at pantsætteren har drevet virksomhed fra lejede lokaler, hvorfor selskabet i medfør af Tinglysningslovens § 47 b, stk. 2 har været berettiget til at pantsætte det til virksomheden hørende driftsinventar og driftsmateriel. Såfremt det ikke findes bevist, at der er sket en pantsætning i henhold til Tinglysningslovens § 47 b, stk. 2, gøres det gældende, at man ved beskrivelsen af individuelt pantsatte løsørengenstande alene stiller krav om en vis identifikation for at forhindre, at der bliver undskudt genstande, som i virkeligheden ikke er omfattet af pantebrevet. I det foreliggende tilfælde, hvor der efter de afgivne vidneforklaringer ikke har været en sådan risiko er løsøret pr. konkursdagen stort set identisk med det, som blev solgt af panthaver til pantsætter pr. 1. april 1983. Under disse omstændigheder opfylder pantebrevets angivelse af de pantsatte genstande kravene til behørig individualisering.

Retten bemærkninger:

Ved sagens afgørelse findes at måtte lægges til grund, at virksomheden blev drevet fra lejede lokaler. Pantsætter, ASX 3274 Aps under navneændring til 3 B Billard Aps, havde således mulighed for at vælge, om man ønskede at pantsætte det virksomheden tilhørende driftsinventar og driftsmateriel generelt i henhold til Tinglysningslovens § 47 b, stk. 2 eller enkeltvis. Således som pantebrevet er formuleret, har pantsætter valgt at pantsætte løsøret enkeltvis.

Det pantsatte erhvervsløsøre er udelukkende beskrevet ved almindelige artsbetegnelser, uanset at det efter de afgivne forklaringer findes bevist, at have været muligt at angive såvel fabrikatnavn som fabrikationsnummer. Under disse omstændigheder findes der ikke at være sket en behørig individualisering i pantebrevet. I dette henvises heller ikke til dokumenter, hvor der foreligger en individualisering. Den fornødne klarhed skal foreligge i selve dokumentet,

og kan ikke tilvejebringes ved uden for dokumentet liggende erklæring eller ved indenretlig afhøring . Herefter findes pantaveren, H. Thrane Nielsen Aps., ikke at have opnået en retlig beskyttelse over for pantsætterens tredjemænd, herunder dens konkursbo. Der vil således være at give dom i overensstemmelse med den af Lønmodtagernes Garantifond nedlagte påstand.

H. Thrane Nielsen Aps og konkursboet v/ kurator betaler sagsomkostninger til Lønmodtagernes Garantifond som nedenfor bestemt.

THI KENDES FOR RET:

Inden 14 dage efter denne doms afsigelse betaler H. Thrane Nielsen Aps til konkursboet AXS 3274 Aps under navneforandring til 3 B Billard Aps v/ kurator, advokat Peter Carstensen, kr. 126.100,00.

Inden udløbet af samme frist betaler konkursboet og H. Thrane Nielsen Aps hver kr. 6.000,00 i sagsomkostninger til Lønmodtagernes Garantifond.

Henning Mogensen
retsassessor.

UDSKRIFT
AF
ØSTRE LANDSRETS DOMBOG

— — — —

D O M

Afsagt den 14. november 1988 af Østre Landsrets 15. afdeling
(landsdommerne Holmstrup, Reisz og Otto Werner).

15. afd. a.s. nr. 301/1986:

H. Thrane Nielsen ApS

m o d

Lønmodtagernes Garantifond.

Ringsted skifterets dom af 22. august 1986 (Sks. nr. 135/1984)
er anket af H. Thrane Nielsen ApS med påstand om frifindelse.

Indstævnte, Lønmodtagernes Garantifond, har påstået stadfæstelse.

Der er for landsretten afgivet forklaring af direktør Holger Thrane Nielsen, der yderligere har forklaret, at han efter at have fået maskinerne udleveret af boet udarbejdede en liste over de småmaskiner, der manglede, hvilken liste han sendte til boets kurator. Endvidere var en dylemaskine skiftet ud med en anden maskine. Når vurderingsmandens beskrivelse af maskinerne ikke ganske svarer til beskrivelsen i pantebrevet, kan det skyldes, at vurderingsmanden ikke er håndværker.

Parterne har i det væsentlige procederet som for skifteretten.

Appellanten har yderligere gjort gældende, at det er godtgjort, at de af boet udleverede maskiner var omfattet af pantsætningen, og at indstævnte derfor skal respektere appellants panteret over disse maskiner, idet panteretten er tinglyst. Det er under disse omstændigheder uden betydning, om de pantsatte genstande har været behørigt individualiseret i pantebrevet.

Landsrettens bemærkninger:

Det tiltrædes, at pantsætningen, således som pantebrevet er formuleret, ikke er sket i medfør af bestemmelsen i tinglysningslovens § 47 b, stk. 2.

Det tiltrædes endvidere, at der ikke i pantebrevet er sket en sådan identifikation af de pantsatte genstande, at appellants panteret over disse ved pantebrevets tinglysning har opnået beskyttelse over for pantsætterens kreditorer i medfør af tinglysningslovens øvrige bestemmelser om pantsætning af løsøre.

Derfor stadfæstes den indankede dom.

T h i k e n d e s f o r r e t :

Den indankede dom stadfæstes.

Appellanten, H. Thrane Nielsen ApS, betaler inden 14 dage 12.000 kr. i sagsomkostninger for landsretten til indstævnte, Lønmodtagernes Garantifond.

Johansen

[Signature]